GABRIEL
GARCÍA MÁRQUEZ

Despre dragoste și alți demoni

COLECŢIA RAO CLASIC

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

Despre dragoste şi alţi demoni

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

Despre dragoste şi alţi demoni

Traducere din limba spaniolă
Tudora Şandru Mehedinţi

editura rao

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ
Del amor y otros demonios

© Gabriel García Márquez, 1994

© Editura RAO, 2014
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Ilustraţia copertei
© Ssplajn|Dreamstime.com

Descrierea CIP poate fi consultată
pe pagina de internet a
Bibliotecii Naţionale a României

ISBN 978–606–609–571–6

Pentru Carmen Balcells
scăldată în lacrimi

Pare-se că părul trebuie să reînvie mult mai puţin decât celelalte părţi ale trupului

TOMA D'AQUINO
Despre integritatea trupurilor reînviate
(chestiunea 80, cap. 5)

Ziua de 26 octombrie 1949 n-a fost o zi a marilor ştiri. Maestrul Clemente Manuel Zabala, şeful de redacţie al ziarului unde îmi făceam ucenicia de reporter, încheie şedinţa de dimineaţă cu două sau trei sugestii de rutină. Nu încredinţă o sarcină concretă niciunui redactor. Câteva minute mai târziu află prin telefon că tocmai se începuse golirea criptelor funerare din vechea mănăstire Santa Clara, şi-mi ordonă fără prea multe iluzii:

— Du-te până acolo să vezi dacă e rost de ceva. Istorica mănăstire a călugăriţelor clarise, prefăcută în spital de aproape un secol, urma să fie vândută pentru a se construi în loc un hotel de cinci stele. Nepreţuita sa capelă era aproape sub cerul liber din cauza năruirii lente a acoperişului, dar în criptele ei rămâneau îngropate trei generaţii de episcopi şi stareţe şi tot felul de oameni de vază. Primul pas era s-o golească, să dea rămăşiţele celor care le reclamă şi să arunce restul la groapa comună.

M-a surprins primitivismul metodei. Muncitorii deschideau mormintele cu târnăcopul şi sapa, scoteau sicriele putrezite care se fărâmau la cea mai mică mişcare şi separau osemintele de amestecul de pulbere, fâşii de îmbrăcăminte şi şuviţe de păr ofilite. Cu cât mortul era mai ilustru, cu atât mai anevoioasă era munca, fiindcă trebuiau să scormonească printre ruinele trupurilor şi apoi să cearnă foarte fin reziduurile pentru a recupera pietrele preţioase şi orfevrăriile.

Şeful şantierului copia datele de pe lespede într-un caiet de şcoală, orânduia oasele în grămezi separate şi punea deasupra fiecăreia foaia cu numele ca să nu se încurce. Astfel că prima imagine pe care am văzut-o intrând în lăcaşul sfânt a fost un lung şir de moviliţe de oseminte,

încinse de cumplitul soare de octombrie ce se revărsa năvalnic printre spărturile tavanului, şi fără nicio altă identitate decât numele scris cu creionul pe o bucată de hârtie. După aproape o jumătate de veac mai simt încă stupoarea stârnită de mărturia aceea îngrozitoare a trecerii devastatoare a anilor.

Erau acolo, printre mulţi alţii, un viceregе din Peru şi amanta sa tainică; don Toribio de Cáceres y Virtudes, episcop al acestei dioceze; mai multe stareţe ale mănăstirii, printre care maica Josefa Miranda, şi licenţiatul în arte, don Cristóbal de Eraso, care-şi consacrase jumătate din viaţă construirii tavanelor ornamentate cu muluri şi fleuroni. Se mai afla o criptă acoperită cu lespedea celui de al doilea marchiz de Casalduero, don Ygnario de Alfaro y Dueñas, însă, când au deschis-o, s-a văzut că era goală şi nefolosită. În schimb, rămăşiţele marchizei sale, doña Olalla de Mendoza, zăceau sub propria lespede în cripta alăturată. Şeful şantierului n-a dat nicio importanţă; nu era ceva neobişnuit ca un nobil din partea locului să-şi fi pregătit mormântul şi să fi fost îngropat în altul.

În a treia firidă de la altarul principal, pe partea Evangheliei, acolo era ştirea. Lespedea sări în bucăţi la cea dintâi lovitură de târnăcop, şi nişte plete vii, de culoarea aramei înflăcărate se revărsară în afara criptei. Şeful şantierului a vrut să le scoată întregi cu ajutorul muncitorilor, dar cu cât trăgeau de ele, cu atât păreau mai lungi şi mai bogate, până când se iviră ultimele şuviţe, lipite încă de o ţeastă de fetiţă. În firidă nu mai rămaseră decât nişte oscioare mărunte şi împrăştiate, iar pe lespedea de piatră cioplită, mâncată de salpetru, se putea citi doar un nume de botez, fără cele de familie: Sierva María de Todos los Angeles. Întinse pe jos, pletele splendide măsurau douăzeci şi doi de metri şi unsprezece centimetri.

Şeful şantierului îmi explică fără uimire că părul uman creştea un centimetru pe lună chiar şi după moarte, şi douăzeci şi doi de metri îi părură o medie obişnuită pentru două sute de ani. Mie, în schimb, nu mi s-a părut ceva obişnuit, fiindcă bunica îmi povestea în copilărie legenda unei micuţe marchize de doisprezece ani, cu pletele târându-i-se pe pământ ca o trenă de mireasă, care murise de turbare dintr-o muşcătură de câine, şi era venerată în satele din Caraibi graţie nenumăratelor minuni pe care le săvârşise. Gândul că acel mormânt ar putea fi al ei a fost pentru mine ştirea acelei zile şi obârşia acestei cărţi.

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ
Cartagena de Indias, 1994

UNU

Un câine cenuşiu cu o stea în frunte năvăli în labirintul târgului în prima duminică din decembrie, trânti mesele cu grătare, făcu prăpăd prin tarabele indienilor şi corturile cu lozuri de loterie, şi pe deasupra muşcă patru persoane care i se iviră în cale. Trei erau sclavi negri. Ultima a fost Sierva María de Todos los Angeles, fiica unică a marchizului de Casalduero, care se dusese cu o slujnică să cumpere o ghirlandă cu clopoţei pentru sărbătorirea celor doisprezece ani pe care avea să-i împlinească.

Aveau instrucţiuni să nu treacă dincolo de Poarta Neguţătorilor, dar slujnica se aventură până la podul mobil din mahalaua Getsemani, atrasă de larma portului cu trafic de negri, unde era pe sfârşite debarcarea unei încărcături de sclavi din Guineea. Vaporul companiei din Cadix pentru comerţul cu negri fusese aşteptat cu înfrigurare de mai bine de o săptămână, căci la bordul lui surveniseră morţi inexplicabile. Străduindu-se să le ascundă, aruncaseră în apă leşurile, fără balast. Marea furtunoasă le-a scos pe uscat, şi zorii zilei le-au găsit pe ţărm, desfigurate de umflare şi cu o ciudată culoare vineţie. Nava a fost ancorată în afara golfului de teamă să nu fie o izbucnire a vreunei molime africane, până când se dovedi că fusese doar o otrăvire cu alimente stricate.

La ceasul la care câinele trecu prin târg se încheiase debarcarea încărcăturii supravieţuitoare, într-o stare de sănătate depreciată într-un hal fără hal, şi se încerca să se compenseze pierderile cu un singur exemplar care valora cât toate la un loc. Era o captivă abisiniană cu o statură de şapte palme, unsă cu melasă de trestie de zahăr în locul uleiului comercial de rigoare, şi de o frumuseţe atât de tulburătoare, că părea ireală. Avea nasul fin, craniul oval, ochii oblici, dinţii intacţi şi alura ambiguă a unui gladiator roman. N-o însemnară cu fier roşu în ţarc, nici nu-i strigară

vârsta ori starea sănătăţii, ci o scoaseră la vânzare numai şi numai pentru frumuseţe. Preţul pe care guvernatorul îl plăti pentru ea, fără tocmeală şi cu bani peşin, a fost greutatea ei în aur.

În fiecare zi se întâmpla ca nişte câini fără stăpân să muşte pe careva în timp ce fugăreau pisici sau se luptau cu vulturii pentru stârvurile din drum, şi mai cu seamă în epoca de belşug şi afluenţă în care Flota Galioanelor trecea spre târgul de la Portobelo. Patru sau cinci oameni muşcaţi în aceeaşi zi nu alungau somnul nimănui, şi cu atât mai puţin o rană ca aceea pe care o avea Sierva María, ce abia dacă i se zărea la glezna stângă. Aşa încât slujnica nu se alarmă. Îngriji copila cu mâna ei, oblojind-o cu un amestec de lămâie şi pucioasă, şi-i spălă pata de sânge de pe fustă, şi nimeni nu se mai gândi la nimic altceva decât la petrecerea din ziua când avea să împlinească doisprezece ani.

Bernarda Cabrera, mama fetiţei şi soţia fără riduri a marchizului de Casalduero, luase în zorii acelei zile un purgativ puternic: şapte boabe de antimoniu într-un pahar cu zahăr rafinat. Fusese o metisă neîmblânzită din aşa-numita aristocraţie de tejghea; seducătoare, hrăpăreaţă, pusă pe chefuri, şi cu un nesaţ în pântece gata să sature o cazarmă. Totuşi, în câţiva ani dispăruse din lume din cauza abuzului de miere fermentată şi de pastile de cacao. Ochii de ţigancă îşi stinseră văpaia, farmecul i se risipi, pierdea sânge şi vărsa fiere, iar trupul de sirenă de odinioară deveni puhav şi arămiu ca cel al unui mort de trei zile, şi scăpa nişte vânturi asurzitoare şi pestilenţiale ce speriau dulăii.

Abia dacă mai ieşea din alcov, şi chiar şi atunci umbla în pielea goală, sau cu o pelerină de serj fără nimic pe dedesubt care o făcea să pară mai despuiată decât dacă nu s-ar fi îmbrăcat.

Avusese şapte scaune până când se întorsese

servitoarea care o însoţise pe Sierva María şi care nu-i vorbi despre muşcătura câinelui. În schimb, îi comentă scandalul din port iscat de vinderea sclavei.

— Dacă-i aşa de frumoasă cum se spune, poate fi abisiniană, zise Bernarda.

— Însă, chiar de-ar fi regina din Saba, nu mi se părea cu putinţă ca s-o cumpere cineva plătind greutatea ei în aur.

— Or fi vrut să spună în pesos de aur, zise.

— Nu, o lămuri, atât aur cât cântăreşte negresa.

— O sclavă înaltă de şapte palme nu cântăreşte mai puţin de o sută douăzeci de livre, spuse Bernarda. Şi nu există femeie, nici neagră, nici albă, care să valoreze o sută douăzeci de livre de aur, poate numai dacă scoate diamante pe fund.

Nimeni nu fusese mai priceput decât ea la negoţul cu sclavi şi ştia că, dacă guvernatorul o cumpărase pe abisiniană, n-avea să fie pentru ceva atât de sublim cum ar fi să-i servească la bucătărie. Atunci auzi primele flajolete şi petardele de sărbătoare, şi imediat hărmălaia dulăilor din cuşti. Ieşi în livada de portocali să vadă ce se întâmplă.

Don Ygnacio de Alfaro y Dueñas, al doilea marchiz de Casalduero şi senior de Darién, auzise şi el muzica din hamacul unde îşi făcea siesta, atârnat între doi portocali. Era un bărbat lugubru, cu o expresie amară şi de o paliditate de crin din pricina sângerării provocate de lilieci în timpul somnului. Era îmbrăcat într-o chilaba de beduin cu care umbla prin casă şi avea o scufie de Toledo ce-i sporea aerul descumpănit. Văzându-şi soţia cum a adus-o Domnul pe lume, se repezi s-o întrebe:

— Ce muzică-i asta?

— Nu ştiu, răspunse ea. În câte suntem astăzi?

Marchizul nu ştia. Trebuie să fi fost cu adevărat foarte neliniştit ca să-i adreseze o întrebare soţiei, iar ea trebuie să se fi simţit tare uşurată cu fierea ca să-i răspundă fără urmă de sarcasm. Se aşezase în hamac, intrigat, când se

auziră iar petardele.

— Sfinte Dumnezeule! exclamă. În câte suntem azi?

Casa se învecina cu ospiciul de femei Divina Pastora.

Îmboldite de muzică şi artificii, locatarele ieşiseră pe terasa ce dădea spre livada de portocali şi întâmpinau bucuroase fiecare explozie, ovaţionând. Marchizul le întrebă în gura mare unde era sărbătoarea, şi ele îi risipiră toate îndoielile. Era 7 decembrie, ziua de San Ambrosio, Episcop, iar muzica şi petardele răsunau din curtea sclavilor în cinstea Siervei María. Marchizul se bătu cu palma peste frunte.

— Bineînţeles, zise. Câţi împlineşte?

— Doisprezece, răspunse Bernarda.

— Abia doisprezece? întrebă el, lungit din nou în hamac. Ce viaţă lentă!

Casa fusese fala oraşului până la începutul secolului. Acum era năruită şi sumbră, şi se părea că lumea de acolo era pe picior de mutare din cauza marilor spaţii pustii şi nenumăratelor lucruri nelalocul lor. În saloane rămăseseră încă pardoseala ca o tablă de şah şi câteva candelabre cu zdrenţe de pânze de păianjen. Încăperile ce se păstrau vii erau răcoroase pe orice vreme din cauza grosimii zidurilor de piatră şi a anilor îndelungaţi de izolare, dar mai ales a brizei din decembrie ce se strecura şuierând prin crăpături. Totul era saturat de nepăsarea opresivă a delăsării şi întunericului. Din fumurile senioriale ale primului marchiz nu rămăseseră decât cei cinci copoi de pradă ce păzeau nopţile.

Zgomotoasa curte a sclavilor, unde se sărbătorea ziua de naştere a Siervei María, fusese o cetate diferită înlăuntrul cetăţii pe vremea primului marchiz. Continuă să fie la fel şi în timpul moştenitorului, atâta cât ţinu traficul veros de sclavi şi de făină pe care Bernarda îl conducea cu pricepere de la fabrica de trestie de zahăr din Mahates. Acum, toată splendoarea aparţinea trecutului. Bernarda

era secătuită de viciul său nesăţios, iar curtea, redusă la două colibe de lemn cu acoperiş de frunze de palmier, unde se mistuiră cele de pe urmă pâlpâiri ale grandorii.

Dominga de Adviento, o negresă neaoşă care cârmuise casa cu mână de fier până în ajunul morţii, era veriga de legătură între cele două lumi. Înaltă şi ciolănoasă, cu o inteligenţă aproape clarvăzătoare, ea era cea care o crescuse pe Sierva María. Se făcuse catolică fără a renunţa la credinţa ei yoruba, şi practica amândouă religiile în acelaşi timp, la nimereală. Îşi aflase sfânta pace sufletească, spunea, căci ce-i lipsea uneia găsea în cealaltă. Era, totodată, singura fiinţă omenească având autoritatea de a interveni între marchiz şi soţia sa, şi ambii îi arătau respect. Numai ea îi izgonea pe sclavi cu lovituri de mătură când îi descoperea săvârşind păcatul sodomiei sau preacurvind cu femei pe care le schimbau între ei prin încăperile goale. Însă, de la moartea sa, fugeau din colibe goniţi de zăpuşeala amiezii şi se trânteau la pământ prin toate colţurile, răzuind orezul prins pe fundul ceaunelor ca să-l mănânce, sau jucându-se cu zbârnâitori sau titirezi în răcoarea coridoarelor. În lumea aceea oprimată în care nimeni nu era liber, Sierva María era; numai ea şi numai în locul acela. Astfel încât sărbătoarea se ţinea acolo, în adevărata ei casă şi cu adevărata ei familie.

Nu se putea imagina o petrecere mai posomorâtă în toiul muzicii zgomotoase, cu sclavii casei şi cu alţii de la unele familii de neam care aduceau şi ei ce puteau. Copila se purta cum îi era felul. Dansa cu mai multă graţie şi însufleţire decât africanii de baştină, cânta cu voci diferite de a ei în diversele graiuri din Africa, ori cu ţipete de păsări sau animale care-i descumpăneau pe toţi. La porunca dată de Dominga de Adviento, sclavele mai tinere o pictau pe faţă cu negru de fum, îi atârnau şiraguri cu amulete vrăjitoreşti peste lănţişorul cu cruce de la botez şi îi periau părul pe care nu i l-au tăiat niciodată şi care ar fi

împiedicat-o la mers dacă nu i l-ar fi împletit zilnic în mai multe cozi ce-i încununau capul.

Începea să înflorească într-un vârtej de forţe potrivnice. N-avea mai nimic de la maică-sa. De la tată, în schimb, avea trupul firav, sfiiciunea fără leac, pielea palidă, ochii de un albastru-întunecat şi arama vie a pletelor strălucitoare. Felul ei de a fi era atât de tainic, că părea o fiinţă invizibilă. Speriată de o natură atât de stranie, mama îi punea la încheietura mâinii un clopoţel ca să nu-i piardă urma în penumbra casei.

La două zile după petrecere, şi aproape din întâmplare, slujnica îi povesti Bernardei că pe Sierva María o muşcase un câine. Bernarda se gândi la aceasta în vreme ce făcea înainte de culcare cea de a şasea baie fierbinte cu săpunuri parfumate, dar când se întoarse în dormitor uitase totul. Nu-şi mai aminti decât în noaptea următoare, pentru că dulăii lătrară întruna fără motiv până în zori, şi i-a fost teamă să nu fi turbat. Atunci se duse cu sfeşnicul în mână până la colibele din curte şi o găsi pe Sierva María adormită în hamacul de frunze de palmier indian împletite, pe care-l moştenise de la Dominga de Adviento. Deoarece slujnica nu-i spusese unde era muşcătura, îi dădu la o parte cămăşuţa şi-o cercetă îndeaproape, urmărind cu lumânarea sfoara de penitenţă ce-o avea încolăcită pe trup ca o coadă de leu. În cele din urmă găsi muşcătura: o crestătură la glezna stângă, care făcuse deja o coajă de sânge închegat, şi nişte zgârieturi abia desluşite pe călcâi.

Cazurile de turbare nu erau nici puţine şi nici banale în istoria oraşului. Cel mai răsunător a fost al unui marchitan care umbla pe străzi cu o maimuţă dresată, ale cărei apucături mai că nu se deosebeau de cele omeneşti. Animalul se îmbolnăvi de turbare în timpul asediului naval al englezilor, îşi muşcă stăpânul şi o luă la fugă spre dealurile învecinate. Nefericitul saltimbanc a fost omorât pur şi simplu prin sugrumare în toiul unor halucinaţii

înspăimântătoare pe care mamele continuau să le pomenească, după ani şi ani, în cântece din popor, ca să-şi sperie copiii. Nu trecură două săptămâni şi o hoardă de maimuţe diavoleşti năvăli de prin păduri, în plină zi. Dădură iama prin coteţele de porci şi de găini şi se năpustiră în catedrală urlând şi înecându-se cu spume de sânge, în timpul tedeumului pentru înfrângerea flotei engleze de război. Cu toate acestea, dramele cele mai cumplite nu treceau în istorie, căci surveneau în rândurile negrilor, unde cei muşcaţi erau ascunşi spre a fi supuşi magiilor africane în locurile secrete ale sclavilor fugiţi.

În ciuda atâtor nenorociri ce le puteau sluji drept învăţătură de minte, nici albii, nici negrii şi nici indienii nu se gândeau la turbare, ori la vreuna dintre bolile cu incubaţie lentă, atâta vreme cât nu apăreau primele simptome fără leac. Bernarda Cabrera procedă în acelaşi fel. Credea că fabulaţiile sclavilor se răspândeau mai repede şi ajungeau mai departe decât ale creştinilor şi că până şi o simplă muşcătură de câine putea dăuna onoarei familiei. Era atât de încredinţată că avea dreptate, încât nici măcar nu-i pomeni de întâmplare bărbatului ei, şi nici nu-şi mai aminti de ea până duminica următoare, când slujnica se duse singură la târg şi văzu leşul unui câine spânzurat de un migdal, ca lumea să afle că murise de turbare. I-a fost de ajuns o singură privire pentru a recunoaşte steaua din frunte şi părul cenuşiu al celui care o muşcase pe Sierva María. Totuşi, Bernarda nu se îngrijoră când i se povesti. N-avea motiv: rana se uscase şi nu mai rămăsese nici urmă de zgârieturi.

Luna decembrie începuse prost, dar în curând îşi regăsi serile de ametist şi nopţile cu brize nebune. Crăciunul a fost mai vesel ca în alţi ani din pricina veştilor bune din Spania. Însă oraşul nu mai era cel de odinioară. Principalul târg de sclavi se mutase la Havana, şi proprietarii minelor

şi plantaţiilor din regatele acestea din interiorul continentului preferau să-şi cumpere mâna de lucru prin contrabandă şi la un preţ mai mic din Antilele engleze. Astfel încât existau două oraşe: unul vesel şi înţesat de lume în cele şase luni în care galioanele rămâneau în port, şi altul amorţit tot restul anului, aşteptând întoarcerea acestora.

Nu s-a mai ştiut nimic despre cei muşcaţi până la începutul lui ianuarie, când o indiană pribeagă, cunoscută sub numele de Sagunta, bătu în poarta marchizului la ceasul sfânt al siestei. Era foarte bătrână şi umbla desculţă pe soarele arzător cu un toiag din lemn de tec, înfăşurată din cap până-n picioare într-un cearşaf alb. Avea faima proastă de moaşă care repară fecioria fetelor mari şi face avorturi, cu toate că o mai îndrepta şi prin faima bună datorată cunoaşterii unor taine ale indienilor ce înzdrăveneau bolnavii fără speranţă.

Marchizul o primi fără tragere de inimă, în picioare în antreu, şi zăbovi un răstimp până să înţeleagă ce voia, căci era o femeie care nu se avânta la vorbă şi făcea tot felul de ocolişuri întortocheate. Se codi atâta până să spună ce avea de spus, încât marchizul îşi pierdu răbdarea:

— Orice ar fi să fie, spune odată şi nu mai bate câmpii, îi zise.

— Suntem ameninţaţi de o molimă de turbare, spuse Sagunta, iar eu sunt singura care cunosc leacul lui San Huberto, patronul vânătorilor şi tămăduitorul celor turbaţi.

— Nu văd motivul unei molimi, zise marchizul. Nu s-au prevestit nici comete şi nici eclipse, din câte ştiu, şi n-avem vreo vină aşa de mare ca Domnul să se ocupe de noi.

Sagunta îl încunoştinţă că în martie avea să fie o eclipsă totală de soare, şi-i povesti de-a fir-a-păr despre cei muşcaţi în prima duminică din decembrie. Doi dintre ei dispăruseră, de bună seamă ascunşi de ai lor ca să încerce să le facă farmece, şi un al treilea murise de turbare în cea

de a doua săptămână. Mai era un al patrulea care nu fusese muşcat, ci doar stropit de balele aceluiaşi câine, şi acum se afla în agonie la spitalul Amor de Dios. Guvernatorul poruncise să fie otrăviţi peste o sută de câini fără stăpân în cursul acelei luni. Într-o săptămână n-avea să mai rămână niciunul viu pe străzi.

— Oricum, nu ştiu ce-aş avea eu cu toate astea, zise marchizul. Şi mai ales la o oră atât de nepotrivită.

— Fata dumneavoastră a fost cea dintâi muşcată, spuse Sagunta.

Marchizul îi răspunse cu convingere nestrămutată:

— De-ar fi fost aşa, eu aş fi fost primul care aş fi aflat.

Credea că fetiţa era teafără şi i se părea cu neputinţă să i se fi întâmplat ceva atât de grav fără ştirea lui. Aşa încât puse capăt vizitei şi se duse să-şi vadă mai departe de siestă.

Totuşi, chiar în seara aceea o căută pe Sierva María în curtea de serviciu. Stătea şi ajuta la jupuit iepuri, cu faţa mânjită în negru, desculţă şi cu turbanul roşu al sclavelor. O întrebă dacă într-adevăr fusese muşcată de un câine şi ea îi răspunse că nu, fără cea mai mică şovăire. Însă Bernarda i-o adeveri în aceeaşi seară. Marchizul, descumpănit, întrebă:

— Şi de ce nu recunoaşte?

— Pentru că nu-i chip să spună ceva adevărat nici din greşeală, zise Bernarda.

— Atunci trebuie să facem ceva, spuse marchizul, deoarece câinele era turbat.

— Dimpotrivă, zise Bernarda: mai curând o fi murit câinele pentru c-a muşcat-o pe ea. Asta s-a întâmplat prin decembrie şi neruşinata asta se simte de minune.

Amândoi luară aminte la zvonurile despre gravitatea molimei, care tot sporeau, şi chiar împotriva dorinţei lor au fost obligaţi să mai stea o dată de vorbă despre chestiuni care îi priveau deopotrivă, ca pe timpul când se urau mai

puţin. Pentru el era limpede. A crezut întotdeauna că-şi iubea fata, dar teama de turbare îl sili să mărturisească în sinea lui că se minţea din comoditate. Bernarda, în schimb, nici măcar nu-şi pusese întrebarea, căci era pe deplin conştientă că n-o iubea şi nici nu era iubită de ea, şi ambele fapte i se păreau îndreptăţite. Ura pe care o simţeau amândoi faţă de copilă era pricinuită de ceea ce aceasta moştenise şi de la unul, şi de la celălalt. Totuşi, Bernarda era dispusă să joace farsa cu lacrimile şi să ţină doliul de mamă îndurerată spre a-şi salva onoarea, cu condiţia ca fata să moară dintr-o cauză demnă.

— Nu contează care, preciză, numai să nu fie o boală de câini.

Ca într-o străfulgerare cerească, marchizul înţelese în clipa aceea care era sensul vieţii lui.

— Fetiţa n-o să moară, zise, hotărât. Dar, dacă trebuie să moară, o să fie cum va fi voia Domnului.

Marţi se duse la spitalul Amor de Dios, pe colina San Lázaro, să-l vadă pe omul muşcat de care îi vorbise Sagunta. Nu-şi dădu seama că trăsura-i cu perdele funebre avea să fie văzută ca un semn în plus al nenorocirilor ce se urzeau, pentru că de ani buni nu mai ieşea din casă decât la marile ocazii, şi de multă vreme nu existau ocazii mai mari decât cele funeste.

Oraşul era cufundat în marasmul său de veacuri, dar s-au găsit unii care să zărească chipul livid şi ochii rătăciţi ai cavalerului şovăielnic cu hainele-i cernite, a cărui trăsură părăsi incinta înconjurată de ziduri şi se îndreptă străbătând câmpia spre colina San Lázaro. La spital, leproşii trântiţi pe pardoseala de cărămidă îl văzură intrând cu paşii lui mari de om mort, şi-i aţinură calea, cerându-i de pomană. În pavilionul nebunilor furioşi, legat de un stâlp, se afla cel muşcat.

Era un mulatru bătrân, cu capul şi barba ca bumbacul. Îi paralizase deja jumătate de trup, însă turbarea îi dăduse

atâta putere în cealaltă jumătate, că au fost nevoiţi să-l lege spre a nu se zdrobi lovindu-se de pereţi. Ceea ce povestea nu lăsa nici urmă de îndoială că fusese muşcat de acelaşi câine cenuşiu cu stea albă în frunte care o muşcase pe Sierva María. Şi, într-adevăr, îl umpluse de bale, deşi nu pe pielea sănătoasă, ci pe o ulceraţie cronică de la pulpă. Această precizare n-a reuşit să-l liniştească pe marchiz, care părăsi spitalul îngrozit de imaginea muribundului şi fără nicio licărire de speranţă pentru Sierva María.

Pe când se întorcea în oraş, întâlni pe cornişa colinei un bărbat cu înfăţişare impunătoare stând pe o piatră din drum, lângă calul lui mort. Marchizul opri trăsura şi numai atunci când bărbatul se ridică în picioare îl recunoscu pe maestrul Abrenuncio de Sa Pereira Cao, medicul cel mai de seamă şi mai contestat din oraş. Era leit craiul de ghindă din cărţile de joc. Purta o pălărie de soare cu boruri mari, cizme de călărie şi pelerina neagră a liberţilor instruiţi. Îl salută pe marchiz cu o ceremonie puţin obişnuită:

— Benedictus qui venit in nomine veritas, spuse.

Calul nu suportase, la coborâş, coasta pe care o urcase la trap şi îl lăsase inima. Neptuno, vizitiul marchizului, încercă să-i scoată şaua. Stăpânul calului îl făcu să se răzgândească.

— La ce să mai vreau şaua dacă n-o să am pe ce s-o pun, spuse. Las-o să putrezească odată cu el.

Vizitiul a fost nevoit să-l ajute să urce în trăsură, din pricina staturii sale de copil, iar marchizul îi făcu cinstea de a-l aşeza la dreapta lui. Abrenuncio era cu gândul la cal.

— Parcă mi-ar fi murit jumătate din trup, suspină.

— Nimic nu-i mai uşor de înţeles decât moartea unui cal, zise marchizul.

Abrenuncio se însufleţi.

— Acesta era altfel, spuse. Dacă aş avea mijloace, l-aş

îngropa în pământ sfinţit.

Se uită la marchiz aşteptându-i reacţia şi încheie:

— În octombrie a împlinit o sută de ani.

— Nu-i cal pe lume care să trăiască atât, spuse marchizul.

— Pot s-o dovedesc, răspunse doctorul.

Lucra în zilele de marţi la Amor de Dios, îngrijindu-i pe leproşii care mai aveau şi alte boli. Fusese elevul strălucit al magistrului Juan Méndez Nieto, tot un evreu portughez emigrat în Caraibi din cauza prigoanei din Spania, şi-i moştenise proasta reputaţie de nigriomant şi slobod la gură, însă nimeni nu-i punea la îndoială ştiinţa. Certurile cu ceilalţi medici, care nu-i iertau reuşitele de necrezut şi nici metodele insolite, erau constante şi sângeroase. Inventase o pilulă de luat o dată pe an care îmbunătăţea starea sănătăţii şi prelungea viaţa, însă pricinuia asemenea tulburări de spirit în primele trei zile, că nimeni în afară de el nu se încumeta s-o ia. Pe vremuri, obişnuia să cânte la harfă la căpătâiul bolnavilor, pentru a-i alina cu o melodie compusă de el în acest scop. Nu practica chirurgia, pe care a considerat-o întotdeauna o artă inferioară, de şarlatani şi bărbieri, iar specialitatea lui terifiantă era să le prezică bolnavilor ziua şi ora morţii. Totuşi, atât buna-i reputaţie, cât şi cea proastă se întemeiau pe acelaşi fapt: se zicea, şi nimeni n-a dezminţit-o vreodată, că înviase un mort.

În pofida experienţei lui, Abrenuncio era impresionat de omul turbat.

— Corpul nu e făcut pentru anii pe care omul ar putea să-i trăiască, zise.

Marchizul nu pierdu niciun cuvânt din disertaţia minuţioasă şi colorată, şi vorbi doar atunci când medicul nu mai avu ce spune:

— Ce se poate face pentru bietul om? întrebă.

— Să fie omorât, răspunse Abrenuncio.

Marchizul îl privi înspăimântat.

— Cel puţin asta am face dacă am fi buni creştini, continuă medicul, impasibil. Şi nu vă miraţi, domnule, există mai mulţi creştini buni decât se crede.

Se referea, de fapt, la creştinii sărmani de orice culoare, de prin mahalale sau de la ţară, care aveau curajul să pună otravă în mâncarea celor turbaţi ca să-i cruţe de groaza ceasurilor de pe urmă. La sfârşitul veacului trecut, o familie întreagă a mâncat supa otrăvită pentru că nimeni n-a avut inima să otrăvească un singur copilaş de cinci ani.

— Se presupune că noi, medicii, nu ştim că se întâmplă astfel de lucruri, încheie Abrenuncio. Şi nu-i aşa, dar suntem lipsiţi de autoritatea morală spre a le susţine. În schimb, cu muribunzii procedăm cum tocmai aţi văzut, îi încredinţăm lui San Huberto, şi-i legăm de un stâlp ca să le poată fi agonia mai cumplită şi mai îndelungată.

— Nu există alt mijloc? întrebă marchizul.

— După primele semne de turbare, nu mai e nimic de făcut, răspunse medicul.

Vorbi de tratate optimiste care o socoteau o boală vindecabilă, cu leacuri având felurite formule: fierea-pământului, chinovar, mosc, mercur argintiu, *anagallis flore purpureo.*

— Prostii, continuă el. Adevărul e că unii turbează şi alţii nu, şi e uşor de zis că cei care n-au turbat au scăpat din cauza leacurilor. Căută ochii marchizului spre a se încredinţa că mai era treaz, şi încheie: De ce vă interesează atât de mult?

— Din milă, minţi marchizul.

Contemplă de la fereastră marea toropită de letargia de la ora patru şi-şi dădu seama, cu inima strânsă, că se întorseseră rândunelele. Încă nu se stârnise briza. Un pâlc de copii încerca să prindă un albatros rătăcit pe ţărmul mlăştinos, lovindu-l cu pietre, şi marchizul îl urmări în zboru-i fugar până se pierdu printre cupolele strălucitoare

ale oraşului fortificat.

Trăsura intră în incinta înconjurată de ziduri de apărare prin poarta dinspre câmpie a Semilunii şi Abrenuncio călăuzi vizitiul până la el acasă prin cartierul zgomotos al meseriaşilor. N-a fost uşor. Neptuno avea peste şaptezeci de ani şi, pe deasupra, era şovăielnic şi cu vederea scurtă, şi se obişnuise să lase calul să-şi vadă singur de drum pe străzile care-i erau cunoscute mai bine decât lui. Când găsiră în sfârşit casa, Abrenuncio îşi luă rămas-bun în poartă cu o maximă de Horaţiu.

— Nu cunosc latina, se scuză marchizul.

— Nici n-aveţi nevoie! răspunse Abrenuncio.

Şi a spus-o în latină, fireşte.

Marchizul rămase atât de impresionat, încât primul lucru pe care-l făcu, odată ajuns acasă, a fost cel mai ciudat din viaţa lui. Îi porunci lui Neptuno să ia calul mort de pe colina San Lázaro şi să-l îngroape în pământ sfinţit, iar a doua zi în zori să-i trimită lui Abrenuncio cel mai bun cal din grajdul lui.

După uşurarea efemeră datorată curăţeniei cu antimoniu, Bernarda îşi făcea spălături alinătoare chiar şi de trei ori pe zi pentru a-şi stinge focul din pântece, sau se cufunda în băi calde cu săpunuri parfumate până şi de şase ori spre a-şi linişti nervii. Nu-i mai rămăsese nimic din ceea ce fusese ca tânără de curând măritată, când se lansa în aventuri comerciale pe care le conducea cu o siguranţă de prezicătoare, într-atât de mare îi era reuşita, până în după-amiaza nefastă când l-a cunoscut pe Iuda Iscariotul şi a dat nenorocirea peste ea.

Îl întâlnise din întâmplare într-o piaţă de bâlci, înfruntând cu mâinile goale, aproape despuiat şi fără nicio apărare, un taur de luptă. Era atât de frumos şi de cutezător, că nu putu să-l uite. După câteva zile îl văzu din nou la o petrecere de carnaval la care lua parte deghizată

în cerşetoare, cu masca pe chip, şi înconjurată de sclavele ei îmbrăcate în marchize, cu gulere de dantelă, brăţări şi cercei de aur şi pietre preţioase. Iuda era în mijlocul unui grup de curioşi, dansând cu cea care-l plătea pentru asta, şi fusese nevoie să se facă ordine pentru a potoli înflăcărarea pretendentelor. Bernarda îl întrebă cât costa. Iuda îi răspunse, dansând:

— Jumătate de real.

Bernarda îşi scoase masca.

— Eu te întreb ce preţ ai pentru toată viaţa, îi spuse.

Iuda văzu că aşa, cu faţa descoperită, nu era de fel cerşetoare cum păruse. Îşi lăsă partenera şi se apropie de ea, păşind ţanţoş ca un marinar, să se vadă câţi bani făcea.

— Cinci sute de pesos de aur, răspunse.

Ea îl cântări cu ochi de expertă vicleană. Era uriaş, cu pielea ca de focă, torsul ondulat, şolduri strâmte şi picioare zvelte, şi cu nişte mâini gingaşe care-i dezminţeau meseria. Bernarda socoti:

— Măsori opt palme.

— Şi trei degete, răspunse el.

Bernarda îl puse să-şi plece capul până în dreptul ei ca să-i cerceteze dinţii, şi o tulbură adierea de amoniac a subsuorii lui. Dinţii erau în întregime, sănătoşi şi bine înşiruiţi.

— Stăpânul tău trebuie să fie nebun dacă îşi închipuie c-o să te cumpere cineva la preţ de cal, zise Bernarda.

— Sunt liber şi mă vând eu însumi, răspunse el. Şi încheie pe un anume ton: Doamnă.

— Marchiză, spuse ea.

El îi făcu o reverenţă curtenitoare care o lăsă cu răsuflarea tăiată, şi-l cumpără cu jumătate din cât pretinsese la început. Doar pentru desfătarea privirii, după cum a spus. În schimb, îi respectă condiţia de om liber şi timpul necesar spre a continua să se lupte cu taurul lui de circ. Îl instală într-o odaie lângă a ei, care fusese a

rândaşului, şi-l aşteptă din prima noapte, goală şi cu uşa nezăvorâtă, încredinţată că el avea să vină fără a fi poftit. Dar a trebuit să aştepte două săptămâni fără să poată dormi liniştită din pricina înflăcărării trupului.

În realitate, îndată ce află cine era ea şi văzu casa pe dinăuntru, el îşi recăpătă respectul de sclav, păstrând distanţă. Cu toate acestea, când Bernarda renunţă să-l mai aştepte, îşi puse cămaşa de noapte şi trase zăvorul la uşă, el intră pe fereastră. O trezi aerul din încăpere impregnat de mirosu-i de amoniac. Simţi gâfâitul de minotaur căutând-o pe bâjbâite în beznă, fierbinţeala trupului peste ea, mâinile ca nişte gheare ce-i apucară gulerul de la cămaşă sfâşiindu-i-o de sus până jos, în vreme ce îi mormăia la ureche: „Târfă, târfă”. Din noaptea aceea Bernarda ştiu că nu dorea să mai facă nimic altceva toată viaţa.

Îşi pierdu minţile după el. Se duceau noaptea la petrecerile deşucheate de pe la mahala, el îmbrăcat în cavaler, cu redingotă şi joben cumpărate de Bernarda după gustul ei, iar ea deghizată la început în tot felul, şi mai târziu cu faţa descoperită. Îl scăldă în aur, cu lănţişoare, inele şi brăţări, şi puse să-i fie încrustate diamante în dinţi. Crezu că o să moară când îşi dădu seama că se culca cu toate femeile care-i ieşeau în cale, dar în cele din urmă se mulţumi cu resturile. Pe vremea aceea, Dominga de Adviento intră o dată în dormitorul ei la ceasul siestei, crezând că Bernarda se afla la fabrica de zahăr, şi-i surprinse în pielea goală făcând dragoste pe jos. Sclava rămase mai curând descumpănită decât mirată, cu mâna pe zăvor.

— Nu sta acolo ca o moartă, îi strigă Bernarda. Ori pleci, ori te tăvăleşti aici împreună cu noi.

Dominga de Adviento dispăru trântind uşa, cu un zgomot care Bernardei îi păru o palmă. O chemă la ea în noaptea aceea şi o ameninţă cu pedepse înfiorătoare pentru orice

comentariu ar face cu privire la ceea ce văzuse.

— Nu vă faceţi griji, stăpână, îi zise sclava. Dumneavoastră îmi puteţi interzice orice şi eu vă dau ascultare. Şi încheie: Din păcate nu-mi puteţi interzice şi ce să gândesc.

Dacă marchizul a aflat, s-a prefăcut de minune că n-are habar. La urma urmelor, Sierva María era tot ce mai avea în comun cu soţia, şi n-o considera ca pe fata lui, ci numai a ei. Bernarda, la rândul său, nici măcar nu se gândea la aşa ceva. Până într-atât uitase de fată, încât la întoarcerea dintr-una din lungile-i şederi la moşia cu fabrica de zahăr o confundă cu alta, deoarece crescuse şi era cu totul diferită. O chemă, o cercetă, o întrebă despre viaţa ei, dar nu scoase de la ea niciun cuvânt.

— Eşti leit tatăl tău, îi spuse. Un monstru.

Aceasta continua să fie starea de spirit a amândurora în ziua în care marchizul se întoarse de la spitalul Amor de Dios şi-i aduse Bernardei la cunoştinţă hotărârea de a prelua cu mână de război conducerea casei. În graba lui era ceva frenetic, care o lăsă pe Bernarda fără grai.

Primul lucru pe care-l făcu a fost să-i dea copilei înapoi dormitorul bunicii ei, marchiza, de unde Bernarda o scosese, trimiţând-o să doarmă cu sclavii. Splendoarea de odinioară se păstra intactă sub praf: patul imperial, pe care servitoarea îl credea de aur din pricina strălucirii bronzurilor, apărătoarea de ţânţari din văluri de mireasă, bogatele cuverturi cu pasmanterie, lavoarul de alabastru cu nenumărate flacoane cu parfumuri şi sulimanuri, înşiruite într-o ordine marţială pe poliţa cu oglindă, oala de noapte, scuipătoarea şi vasul pentru vomitat din porţelan, lumea iluzorie pe care bătrâna ţintuită de reumatism o visase pentru fata pe care n-a avut-o şi pentru nepoata pe care n-a văzut-o niciodată.

În timp ce sclavele reînviau dormitorul, marchizul se

apucă să-şi impună legea în casă. Izgoni sclavii care dormeau la umbra bolţilor şi ameninţă cu biciuirea şi temniţa pe cei care şi-ar mai face necesităţile prin colţuri sau s-ar deda la jocuri de noroc prin încăperile închise. Nu erau dispoziţii noi. Fuseseră îndeplinite mult mai riguros pe vremea când Bernarda conducea şi Dominga de Adviento supraveghea totul, iar marchizul se delecta în public cu sentinţa-i istorică: „În casa mea se face ceea ce ascult eu”. Însă, când Bernarda se împotmoli în mocirla pastilelor de cacao şi Dominga de Adviento muri, sclavii se strecurără iar, în mare taină, mai întâi femeile cu copiii, pentru a ajuta la treburile mărunte, şi apoi bărbaţii trândavi, în căutarea răcorii coridoarelor. Îngrozită de fantoma ruinei, Bernarda îi trimitea să-şi câştige hrana cerşind în stradă. Într-una din crizele sale hotărî să-i pună în libertate, cu excepţia celor trei sau patru care slujeau în casă, dar marchizul s-a opus cu un argument lipsit de chibzuinţă:

— Dacă trebuie să moară de foame, mai bine să moară aici şi nu pe cine ştie ce coclauri.

Nu se mai mulţumi însă cu formule atât de facile când câinele o muşcă pe Sierva María. Îl învesti cu puteri depline pe sclavul care i se păru cel mai autoritar şi mai de încredere şi-i dădu instrucţiuni atât de aspre, încât o scandalizară chiar şi pe Bernarda. În cea dintâi noapte, când casa era în bună orânduială pentru prima oară de când murise Dominga de Adviento, o găsi pe Sierva María în coliba sclavelor, printre o jumătate de duzină de negrese tinere care dormeau în hamacuri agăţate la diferite niveluri. Le trezi pe toate spre a le comunica regulile noii cârmuiri:

— Din acest moment fetiţa locuieşte în casă, le spuse. Şi să se ştie bine, aici şi pretutindeni, că nu are decât o singură familie, şi numai de albi.

Fetiţa se împotrivi când el a vrut s-o ducă în braţe până

în dormitor şi a trebuit s-o facă să priceapă că în lume domnea o ordine a bărbaţilor. Ajunşi în dormitorul bunicii, pe când îi schimba cămaşa de pânză grosolană, cum purtau sclavele, cu una de noapte, nu reuşi să scoată de la ea niciun cuvânt. Bernarda îi văzu din uşă: marchizul stând pe pat, luptându-se cu nasturii cămăşii de noapte care nu treceau prin butonierele noi, şi copila, în picioare în faţa lui, privindu-l impasibil. Bernarda nu-şi putu înfrânge pornirea.

— De ce nu vă căsătoriţi? îşi bătu joc.

Şi fiindcă marchizul n-o luă în seamă, adăugă:

— N-ar fi o afacere proastă să faceţi micuţe marchize creole cu picioare de găină, ca să le vindeţi pe la circuri.

Şi la ea se schimbase ceva. În ciuda ferocităţii râsului, chipul îi părea mai puţin amar, şi în străfundurile perfidiei sale zăceau urme de compasiune de care marchizul nu-şi dădu seama. Îndată ce o simţi departe, îi spuse fetiţei:

— E o mojică.

El crezu că îi desluşeşte în ochi o scânteie de interes.

— Ştii ce-i o mojică? o întrebă, avid de un răspuns.

Sierva María nu i-l dădu. Se lăsă culcată în pat, se lăsă să i se pună sub cap pernele de puf, se lăsă acoperită până la genunchi cu cearşaful de in mirosind a cedru din care fusese făcut cufărul, fără a se milostivi cu o privire. El simţi cum se înfioară în adâncul cugetului:

— Îţi spui rugăciunea înainte de culcare?

Copila nici nu se uită la el. Se ghemui ca un făt, cum era deprinsă în hamac, şi adormi fără să spună noapte bună. Marchizul trase apărătoarea de ţânţari cu mare grijă, pentru ca liliecii să nu-i sugă sângele în somn. Avea să bată de zece şi corul nebunelor era de nesuportat în casa eliberată prin izgonirea sclavilor.

Marchizul dădu drumul dulăilor care fugiră ca din puşcă spre dormitorul bunicii, adulmecând crăpăturile de sub uşi cu lătrături gâfâinde. Marchizul îi scărpină în creştet cu

buricele degetelor şi-i linişti cu vestea cea bună.

— E Sierva, care din noaptea asta locuieşte cu noi.

Dormi puţin şi prost din pricina nebunelor care cântară până la două. De cum se trezi, odată cu primii cocoşi, dădu fuga în camera fetei, şi n-o găsi acolo, ci în baraca sclavelor. Cea care dormea mai aproape de uşă se deşteptă speriată.

— A venit singură, stăpâne, spuse, înainte de a o întreba el. Nici măcar n-am observat-o.

Marchizul ştia că era adevărat. Întrebă care dintre ele o însoţea pe Sierva María când o muşcase câinele. Unica mulatră, care se numea Caridad del Cobre, se arătă, tremurând de frică. Marchizul o linişti:

— Ocupă-te de ea ca şi cum ai fi Dominga de Adviento, îi zise.

Îi explică ce îndatoriri avea. O preveni că trebuia să n-o piardă din vedere nicio clipă şi să se poarte cu ea cu afecţiune şi înţelegere, dar fără s-o răsfeţe. Cel mai important era să nu treacă de gardul de sârmă pe care avea să-l ridice între curtea sclavilor şi restul casei. Dimineaţa când se scula, şi noaptea, înainte de culcare, trebuia să-i facă un raport complet, fără ca el s-o întrebe nimic.

— Fii foarte atentă ce faci şi cum faci, încheie. Ai să răspunzi tu singură de îndeplinirea acestor porunci.

La şapte dimineaţa, după ce a închis câinii în ţarc, marchizul s-a dus la Abrenuncio acasă. Doctorul îi deschise chiar el, fiindcă nu avea sclavi şi nici servitori. Marchizul îşi făcu reproşul pe care socotea că-l merită:

— Astea nu-s ore de vizită, spuse.

Doctorul îl pofti cu dragă inimă, recunoscător pentru calul pe care tocmai îl primise. Îl duse prin curte până la şopronul unde odinioară fusese o fierărie din care nu mai rămăseseră decât resturile de la forjă. Frumosul armăsar

de doi ani, departe de locurile lui cunoscute, părea neliniştit. Abrenuncio îl linişti bătându-l uşurel pe fălci, în timp ce îi şoptea la ureche promisiuni deşarte în latineşte.

Marchizul îi povesti că îngropaseră calul mort pe locul unde fusese livada spitalului Amor de Dios, destinat să slujească drept cimitir al bogaţilor pe vremea molimei de holeră. Abrenuncio îi mulţumi ca pentru o favoare nepreţuită. Pe când vorbeau, luă aminte că marchizul stătea la distanţă. El îi mărturisi că nu îndrăznise niciodată să călărească:

— Mi-e frică de cai la fel de tare ca de găini, spuse.

— Mare păcat, deoarece lipsa de comunicare cu caii a întârziat evoluţia omenirii, zise Abrenuncio. Dacă o vom învinge vreodată, am putea plămădi centaurul.

Interiorul casei, luminat de două ferestre deschise spre largul mării, era aranjat cu preţiozitatea vicioasă a unui burlac înveterat. Toată atmosfera era pătrunsă de o mireasmă de balsamuri care te îndemna să crezi în eficienţa medicinei. Erau acolo un birou ordonat şi o vitrină plină de flacoane de porţelan, cu etichete în latină. Surghiunită într-un colţ, harfa cu menire medicinală zăcea acoperită de un praf auriu. Cele mai impresionante erau cărţile, multe în latină, cu cotoarele ornamentate. Erau aşezate în vitrine şi în rafturile descoperite sau puse pe jos cu mare grijă, iar doctorul păşea printre munţii de hârtie cu uşurinţa unui rinocer printre trandafiri. Marchizul era copleşit de mulţimea lor.

— Toată ştiinţa se găseşte pesemne în încăperea asta, zise.

— Cărţile nu-s bune de nimic, răspunse Abrenuncio binedispus. Mi s-a dus viaţa vindecând boli pricinuite de alţi doctori cu leacurile lor.

Dădu la o parte o pisică adormită în jilţul cel mare, care era locul lui, ca să stea marchizul. Îi servi o fiertură de ierburi pe care o pregăti cu mâna lui pe plită, în vreme ce-i

vorbea despre experimentele sale medicale, până când îşi dădu seama că marchizul îşi pierduse interesul. Într-adevăr, se ridicase pe neaşteptate şi-i întorsese spatele, privind pe fereastră marea mohorâtă. În sfârşit, tot cu spatele, îşi luă inima în dinţi să înceapă:

— Maestre, bâigui.

Abrenuncio nu aştepta chemarea aceea:

— Da?

— Pe jurământul secretului de doctor, şi numai pentru cunoştinţa dumneavoastră, vă mărturisesc că-i adevărat ce se spune, zise marchizul pe un ton solemn. Câinele turbat a muşcat-o şi pe fiica mea.

Se uită la medic şi văzu un om cu cugetul senin.

— Ştiu, spuse doctorul. Şi bănuiesc că de asta aţi venit atât de devreme.

— Aşa este, încuviinţă marchizul. Şi repetă întrebarea pe care i-o pusese cu privire la omul muşcat din spital: Ce putem face?

În locul răspunsului brutal din ziua de ieri, Abrenuncio ceru s-o vadă pe Sierva María. Tocmai asta avea de gând marchizul să-l roage. Astfel încât amândoi erau de acord, iar trăsura îi aştepta în poartă.

Ajungând acasă, marchizul o găsi pe Bernarda aşezată la măsuţa cu oglindă, pieptănându-se pentru nimeni cu cochetăria anilor de demult, când făcuseră dragoste pentru ultima oară, şi pe care el şi-i şterse din memorie. Odaia era saturată de parfumul primăvăratic al săpunurilor sale. Ea îşi văzu bărbatul în oglindă şi-i spuse fără dojană:

— Cine suntem noi ca să dăruim cai?

Marchizul se eschivă. Luă de pe patul răvăşit tunica de zi cu zi, o aruncă peste Bernarda şi-i porunci nemilostiv:

— Îmbracă-te, am venit cu doctorul.

— Să mă ferească Dumnezeu! spuse ea.

— Nu-i pentru tine, deşi ai mare nevoie, răspunse el. E

pentru fetiţă.

— N-o să-i fie de niciun folos, zise ea. Ori moare, ori nu moare – nu-i altă cale. Dar curiozitatea învinse: Cine e?

— Abrenuncio, spuse marchizul.

Bernarda se scandalizã. Mai bine murea aşa cum era, singură şi despuiată, decât să-şi lase cinstea pe mâna unui evreu care-şi ascundea originea. Fusese medicul de familie al părinţilor ei şi renunţaseră la el pentru că dezvăluia starea pacienţilor spre a se lăuda cu diagnosticul.

Marchizul o înfruntă.

— Chiar dacă nu vrei, şi chiar dacă eu o vreau şi mai puţin, eşti mama ei, spuse. În numele acestui drept sfânt îţi cer să încuviinţezi consultul.

— Din partea mea, faceţi ce poftiţi, zise Bernarda. Eu nu exist.

Tocmai pe dos faţă de ce s-ar fi putut crede, fetiţa se supuse fără mofturi la o cercetare minuţioasă a trupului, cu acea curiozitate cu care ar fi urmărit o jucărie automată.

— Noi, medicii, vedem cu mâinile, îi spuse Abrenuncio.

Fetiţa, amuzată, îi zâmbi pentru prima oară.

Certitudinea stării bune a sănătăţii ei sărea în ochi, căci, în pofida aerului său neajutorat, avea un trup armonios, acoperit de un puf auriu, aproape invizibil şi cu primele semne ale unei înfloriri minunate. Avea dinţii fără cusur, ochii pătrunzători, picioarele fine, mâinile expresive, şi fiecare buclă a părului era preludiul unei vieţi lungi. Răspunse cu tragere de inimă şi cu multă stăpânire de sine la interogatoriul insidios şi ar fi trebuit s-o cunoşti foarte bine ca să descoperi că niciun răspuns nu era adevărat. Se încordă numai atunci când doctorul descoperi cicatricea uşoară la gleznă. Isteţimea lui Abrenuncio o ajută să se descurce:

— Ai căzut?

Fetiţa încuviinţă fără să clipească:

— Din scrânciob.

Doctorul începu să vorbească latineşte cu sine. Marchizul îl întrerupse:

— Spuneţi-mi-o în spaniolă.

— Nu dumneavoastră mă adresez, răspunse Abrenuncio. Meditez în latina târzie.

Sierva María era încântată de tertipurile lui Abrenuncio, până când acesta îşi puse urechea pe pieptul ei s-o asculte. Inima îi zvâcnea speriată, iar pe piele i se ivi o rouă lividă şi îngheţată, cu un iz vag de ceapă. Când isprăvi, doctorul o bătu drăgăstos pe obraz.

— Eşti foarte curajoasă, îi spuse.

Rămas singur cu marchizul, îi spuse că fetiţa ştia că acel câine fusese turbat. Marchizul nu pricepu.

— V-a spus multe minciuni, zise, dar nu şi asta.

— Nu ea, domnule, răspunse medicul. Mi-a spus-o inima ei: era ca o broscuţă în captivitate.

Marchizul zăbovi, povestindu-i minciunile surprinzătoare înşirate de fata lui, dar nu cu supărare, ci cu un soi de mândrie părintească:

— Poate o să se facă poetă, zise.

Abrenuncio se împotrivi ideii că minciuna ar fi o condiţie cerută de arte:

— Cu cât mai transparent e scrisul, cu atât se vede mai bine poezia, spuse el.

Singurul lucru pe care nu-l putu interpreta a fost mirosul de ceapă ce răzbătea din sudoarea fetiţei. Cum nu ştia să fie vreo legătură între un miros anume şi turbare, îl elimină ca simptom al bolii. Caridad del Cobre îi dezvălui mai târziu marchizului că Sierva María se lăsase în taină pe seama ştiinţei sclavilor, care o puneau să mestece frunze de veninariţă şi o închideau în pivniţa cu funii de ceapă, pentru a rupe vraja cu câinele.

Abrenuncio nu îndulci nici cel mai mic amănunt privitor la turbare:

— Primele accese sunt cu atât mai grave şi mai rapide, cu cât muşcătura e mai adâncă şi mai aproape de creier, spuse.

Aminti de cazul unui pacient de-al lui care murise după cinci ani, rămânând îndoiala dacă nu cumva se molipsise mai târziu, fără să ştie nimeni. Cicatrizarea rapidă nu însemna nimic: după un timp imposibil de prevăzut cicatricea se putea umfla, deschide iar şi putea supura. Agonia ajungea atât de înfiorătoare, încât era de preferat moartea. Tot ce se mai putea face atunci era să se recurgă la spitalul Amor de Dios, unde aveau senegalezi deprinşi să facă faţă acceselor de furie ale ereticilor şi nebunilor. Dacă nu proceda astfel, marchizul în persoană va trebui să-şi ia asupra-i osânda de a o ţine pe fetiţă înlănţuită în pat până va muri.

— În lunga istorie a omenirii, încheie el, niciun suferind de hidrofobie n-a supravieţuit să povestească.

Marchizul hotărî că n-avea să existe cruce, oricât de grea, să n-o poată duce. Aşa încât fetiţa avea să moară acasă. Medicul îl răsplăti cu o privire care părea mai curând de milă decât de respect.

— Nu mă puteam aştepta la mai puţină măreţie din partea dumneavoastră, domnule, îi spuse. Şi nu mă îndoiesc că veţi avea forţa sufletească să îndurați.

Stărui că prognosticul nu era alarmant. Rana era departe de zona ce prezenta cel mai mare risc şi nimeni nu-şi amintea să fi sângerat. Se putea foarte bine ca Sierva María să nu fi luat turbarea.

— Şi până atunci? întrebă marchizul.

— Până atunci, răspunse Abrenuncio, faceţi-o să asculte muzică, umpleţi casa de flori, puneţi pasările să cânte, duceţi-o să vadă apusul de soare la malul mării, dăruiţi-i tot ce-ar putea-o face fericită.

Îşi luă rămas-bun învârtindu-şi pălăria în aer şi cu sentinţa latină de rigoare. De data aceasta însă o tălmăci

în onoarea marchizului:

— Nu-i pe lume leac care să tămăduiască ceea ce nu tămăduieşte fericirea.

DOI

Nu s-a aflat niciodată cum de ajunsese marchizul într-un asemenea hal de delăsare şi nici de ce a menţinut o căsătorie atât de nepotrivită, când avea totul asigurat pentru o văduvie tihnită. Ar fi putut fi tot ce ar fi poftit, graţie puterii nemărginite a primului marchiz, tatăl lui, Cavaler al Ordinului Santiago, traficant de negri capabil de orice cruzime şi general neîndurător, faţă de care regele, domnul şi stăpânul său, nu s-a zgârcit în privinţa onorurilor, nici a prebendelor, şi nici nu l-a pedepsit vreodată pentru fărădelegile săvârşite.

Ygnacio, unicul moştenitor, nu se arătă vreodată bun la ceva. Crescu vădind semne certe de întârziere mintală, rămase analfabet până la vârsta de făcut dragoste şi nu iubi pe nimeni. Primul simptom de viaţă care i s-a cunoscut la douăzeci de ani a fost faptul că se îndrăgostise şi era pornit să se însoare cu una dintre fetele internate la Divina Pastora, ale cărei cântece şi strigăte îi alintaseră copilăria. Se numea Dulce Olivia. Era singura fiică a unei familii de curelari ai casei regale şi fusese nevoită să înveţe meşteşugul de a face şei de călărie, pentru a nu se stinge odată cu ea o tradiţie de aproape două veacuri. Acestei ciudate iniţieri într-o meserie de bărbaţi i se atribui faptul că-şi pierduse judecata, şi într-un chip atât de îngrozitor, încât numai cu mare greutate a putut fi învăţată să nu-şi mănânce propriile excremente. Exceptând acest lucru, ar fi fost o partidă cum nu se poate mai bună pentru un marchiz creol atât de lipsit de calităţi.

Dulce Olivia avea spiritul vioi şi firea plăcută şi nu era deloc uşor să descoperi că era nebună. De prima oară când o văzu, tânărul Ygnacio o distinse în iureşul de pe terasă, şi chiar în ziua aceea se înţeleseră prin semne. Ea, expertă în a face păsările de hârtie, îi trimitea răvaşe prin porumbiţe. El învăţă să scrie şi să citească pentru a

coresponda cu ea, şi acela a fost începutul unei pasiuni adevărate pe care nimeni n-a vrut s-o înţeleagă. Scandalizat, primul marchiz îşi somă fiul să dea o dezminţire publică.

— Nu numai că-i adevărat, îi replică Ygnacio, ci am şi permisiunea ei ca să-i cer mâna. Iar argumentului cu nebunia îi răspunse cu propriul argument: Niciun nebun nu-i nebun dacă eşti de acord cu raţiunile lui.

Tatăl îl surghiuni la una dintre moşiile sale, învestindu-l cu împuterniciri de domn şi stăpân de care el nu se învrednici să facă uz. A fost ca un fel de moarte în viaţă. Ygnacio era îngrozit de animale, în afară de găini. Însă la moşie cercetă îndeaproape o găină vie, şi-o imagină de mărimea unei vaci, şi-şi dădu seama că era un monstru cu mult mai înfiorător decât oricare altul de pe pământ sau din apă. În beznă îl treceau năduşeli de gheaţă şi se trezea în zori din pricina liniştii fantomatice a islazurilor, ce-i tăia răsuflarea. Dulăul care stătea de pază fără să clipească în dreptul dormitorului îl tulbura mai tare decât celelalte primejdii.

— Trăiesc înspăimântat că sunt viu, spusese odată.

În surghiun căpătă starea sufletească lugubră, înfăţişarea tainică, aerul contemplativ, purtările fără vlagă, felul de a vorbi rar, şi o vocaţie mistică ce părea să-l condamne la o chilie de claustrare.

Când se împlini primul an de surghiun, îl trezi într-o noapte un vuiet ca de ape învolburate. Erau animalele de la moşie care-şi părăseau sălaşele luând-o peste câmp, într-o linişte adâncă, sub razele lunii pline. Dărâmau fără zgomot orice obstacol ivit în drumul lor în linie dreaptă peste păşuni şi plantaţii de trestie de zahăr, albii de râuri şi mlaştini. Înainte mergeau cirezile de vite şi caii de povară şi de călărie, iar în spate porcii, oile, păsările de curte, într-o caravană sinistră care se pierdu în noapte. Până şi păsările zburătoare, chiar şi porumbeii porniră în

cârd. Numai pe dulău îl găsiră zorile în locul lui de pază în dreptul dormitorului stăpânului. Acela a fost începutul prieteniei aproape omeneşti prin care marchizul s-a legat de animal şi de nenumăraţii dulăi ce i-au urmat în casă.

Copleşit de groază la moşia pustie, tânărul Ygnacio renunţă la dragoste şi se supuse planurilor părintelui său. Acestuia nu i-a fost de-ajuns sacrificiul iubirii, ci i-a impus, printr-o clauză testamentară, să se însoare cu moştenitoarea unui nobil spaniol. Şi astfel s-a căsătorit, făcând o nuntă fastuoasă, cu doña Olalla de Mendoza, o fată răpitor de frumoasă şi înzestrată cu mari şi numeroase virtuţi, pe care o lăsă mai departe fecioară spre a nu-i dărui nici măcar bucuria unui copil. În rest, continuă să trăiască precum a făcut-o de când s-a născut: ca un burlac bun de nimic.

Doña Olalla de Mendoza îl scoase în lume. Se duceau la slujba principală, mai mult să se afişeze decât să se roage, ea îmbrăcată cu fuste negre largi şi pelerine strălucitoare, cu vălul de dantelă scrobită al femeilor albe din Castilla, însoţită de un alai de sclave, toate numai în mătăsuri şi podoabe de aur. În locul pantofilor de casă cu care se duceau la biserică până şi cele mai pline de ifose, purta ghete înalte, din cordovan, garnisite cu perle. Spre deosebire de alţi nobili care îşi puneau peruci anacronice şi butoni de smarald, marchizul apărea în talie, cu haine de bumbac şi cu tichie pe cap. Totuşi, luă parte la manifestările publice, întotdeauna forţat, fiindcă niciodată nu şi-a putut învinge frica de viaţa de societate.

Doña Olalla fusese eleva lui Scarlatti Domenico, la Segovia, şi-şi luase cu menţiune de onoare diploma pentru a preda muzică şi canto în şcoli şi mănăstiri. Veni de acolo cu un clavicord desfăcut în bucăţi, pe care le asamblă cu mâna ei, şi cu diferite instrumente de coarde la care cânta şi învăţa să se cânte cu nespusă măiestrie. Alcătui o formaţie de începătoare care sanctificau serile de la ea de

acasă cu noile piese muzicale din Italia, din Franţa, din Spania, şi despre care s-a ajuns să se spună că era inspirată de lirica Sfântului Duh.

Marchizul părea total neînzestrat pentru muzică. Se spunea, în stil franţuzesc, că avea mâini de artist şi ureche de artilerist. Însă, din ziua în care despachetară instrumentele, nu-şi luă ochii de la teorba italiană, datorită ciudăţeniei capului dublu, mărimii diapazonului, numărului coardelor şi sunetului clar. Doña Olalla se ambiţionă să-l înveţe să cânte la fel de bine ca ea. Îşi petreceau dimineţile executând game sub pomii din livadă ea cu răbdare şi dragoste, iar el cu o încăpăţânare de cioplitor în piatră, până când madrigalul spăşit li se dărui fără durere.

Muzica îmbunătăţi până într-atât armonia conjugală, încât doña Olalla se încumetă să facă pasul care-i mai lipsea. Într-o noapte furtunoasă, prefăcându-se, poate, că era cuprinsă de o teamă pe care de fapt n-o simţea, se duse în camera soţului virgin.

— Sunt stăpână pe jumătate din acest pat, îi spuse, şi am venit s-o revendic.

El rămase neclintit. Sigură că avea să-l convingă cu vorba bună sau cu forţa, ea stărui mai departe. Viaţa nu le-a dat însă timp. Într-o zi, pe 9 noiembrie, stăteau şi executau un duet sub portocali, fiindcă văzduhul era limpede şi cerul fără nori, când un fulger îi orbi, un zgomot cutremurător îi scuturâ, şi doña Olalla căzu trăsnită la pământ.

Oraşul înspăimântat interpretă tragedia drept o izbucnire a furiei cereşti pentru o vină de nemărturisit. Marchizul comandă funeralii de regină, la care se arătă pentru prima dată cu hainele cernite şi culoarea galbenă ce aveau să nu-l mai părăsească niciodată. Întors de la cimitir, îl surprinse o ninsoare de porumbiţe de hârtie peste portocalii din livadă. Prinse una la întâmplare, o desfăcu şi citi: „Trăsnetul acela era al meu”.

Înainte de a se scurge cele nouă zile de pomenire, donase bisericii bunurile materiale care întreţinuseră splendoarea averii sale de prim născut: o moşie cu crescătorie de vite în Mompox şi alta în Ayapel, şi două mii de hectare în Mahates, la numai două leghe de acolo, cu mai multe herghelii de cai de călărie şi de tracţiune, o moşie cu teren arabil şi cea mai bună fabrică de zahăr de pe coasta Caraibilor. Totuşi, legenda despre averea lui se întemeia pe o proprietate imensă, în paragină, ale cărei hotare imaginare se pierdeau dincolo de mlaştinile din La Guaripa şi grindurile din la Pureza, până spre pădurile de manglieri din Urabá. Păstră numai reşedinţa seniorială, cu curtea slugilor redusă la minimum, şi fabrica de zahăr din Mahates. Negresei Dominga de Adviento îi încredinţă cârma casei.

Pe bătrânul Neptuno îl păstră cu funcţia de vizitiu cu care îl învestise primul marchiz, şi-l însărcină să se îngrijească de puţinii cai ce mai rămăseseră.

Pentru prima oară singur în tenebrosul conac al strămoşilor, abia dacă putea dormi în beznă, din pricina spaimei ereditare a nobililor creoli de a nu fi omorâţi de sclavi în timpul somnului. Se trezea pe neaşteptate, fără a şti dacă ochii înfiguraţi care se iveau prin lucarne erau de pe lumea aceasta sau de pe cealaltă. Se ducea pe vârfuri la uşă, o deschidea brusc, şi surprindea un negru care pândea prin gaura cheii. Îi simţea strecurându-se cu paşi de tigru pe coridoare, despuiaţi şi unşi cu ulei de cocos ca să nu poată fi prinşi. Buimăcit de atâtea spaime laolaltă, porunci ca luminile să rămână aprinse până în zori, izgoni sclavii care încetul cu încetul puneau stăpânire pe spaţiile goale, şi aduse acasă primii copoi dresaţi să încolţească prada.

Poarta mare a fost închisă pentru totdeauna. Surghiuniră mobilele franţuzeşti cu pluşul mirosind urât din pricina umezelii, vândură goblenurile, porţelanurile şi

piesele de ceasornicărie, care erau adevărate capodopere, şi se mulţumiră cu hamace de sfoară pentru a păstra căldura în încăperile golite. Marchizul nu se mai duse la slujbă ori la rugăciuni şi nici nu mai defilă cu baldachinul Sacramentului la procesiuni, nu mai ţinu praznice şi nici zilele de post, cu toate că plăti mai departe la timp dările către Biserică. Se refugie în hamac, uneori în dormitor, în toiul toropelii din august, şi mai întotdeauna, pentru siestă, sub portocalii din livadă. Nebunele îi aruncau resturi de mâncare şi-i strigau obscenităţi afectuoase, dar când comenduirea îi făcu favoarea să-i propună mutarea ospiciului, se împotrivi din gratitudine faţă de ele.

Dezamăgită de dispreţul pretendentului ei, Dulce Olivia se consolă ducând dorul a ceea ce nu se întâmplase. Fugea de la Divina Pastora prin spărturile gardului din livadă, ori de câte ori putea. Îmblânzi şi supuse dulăii de pradă cu momeală de mângâieri drăgăstoase, şi-şi dedică ceasurile de somn pentru a vedea de casa pe care n-a avut-o niciodată, măturând-o cu mănunchiuri de busuioc spre a atrage norocul şi atârnând funii de usturoi prin dormitoare să alunge ţânţarii. Dominga de Adviento, a cărei vigilenţă nu lăsa nimic la întâmplare, muri fără să afle din ce pricină coridoarele erau mai curate în zori decât pe înserat, şi obiectele puse de ea într-un loc se aflau dimineaţa într-altul. Înainte de a împlini un an de văduvie, marchizul o surprinse pentru prima oară pe Dulce Olivia frecând oalele şi cratiţele din bucătărie care-i păreau prost curăţate de sclave.

— N-am crezut că te încumeţi într-atât, îi zise.

— Fiindcă eşti un amărât, cum ai fost totdeauna, îi răspunse ea.

Astfel se înfiripă iar o prietenie interzisă care, cel puţin într-un rând, păruse a fi dragoste. Stăteau de vorbă până în zori, fără iluzii, dar şi fără duşmănie, ca o pereche bătrână condamnată la rutină. Credeau că sunt fericiţi, şi

poate că şi erau, până când unul din ei spunea un cuvânt în plus, sau făcea un pas mai puţin, şi noaptea trecea într-o ceartă de vandali care demoraliza dulăii. Totul redevenea atunci ca la început, şi Dulce Olivia dispărea din casă pentru un lung răstimp.

Numai ei îi mărturisi marchizul că dispreţul lui faţă de bunurile lumeşti şi schimbarea felului său de a fi nu se datorează evlaviei, ci groazei pricinuite de pierderea bruscă a credinţei, atunci când a văzut trupul soţiei carbonizat de trăsnet. Dulce Olivia se oferi să-l consoleze. Îi făgădui să-i fie sclavă supusă şi în bucătărie, şi în pat. El nu se lăsă ademenit.

— N-o să mă mai însor niciodată, îi jură.

Nu se împlini însă anul şi se căsători pe ascuns cu Bernarda Cabrera, fata unui fost vătaf al tatălui său ajuns bogat prin negustoria cu coloniale. Se cunoscuseră când acesta o trimise la conac cu heringii în saramură şi măslinele negre care erau slăbiciunea doñei Olalla, şi când ea muri continuă să le aducă marchizului. Într-o după-amiază în care Bernarda îl găsi în hamacul din livadă, îi citi soarta scrisă în palma mâinii stângi. Marchizul rămase atât de impresionat de prezicerile ei, încât continuă s-o cheme la ceasul siestei chiar dacă nu mai avea nimic de cumpărat, însă se scurseră două luni fără ca el să ia niciun fel de iniţiativă. Astfel că o luă ea în locul lui. Îl asaltă în hamac, îl călări şi-i astupă gura cu poalele de la chiliaba cu care era îmbrăcat, până îl lăsă fără pic de vlagă. Atunci îl învioră cu o înflăcărare şi o ştiinţă pe care el nu şi le-ar fi putut imagina în plăcerea anemică a desfătării lui solitare, şi-l lipsi fără glorie de virginitate. El împlinea cincizeci şi doi de ani, iar ea douăzeci şi trei, însă diferenţa de vârstă deranja cel mai puţin.

Continuară să facă dragoste la vremea siestei, în grabă şi fără tragere de inimă, la umbra ca de biserică a portocalilor. Nebunele îi îndemnau de pe terasă cu cântece

deşucheate, şi le sărbătoreau victoriile cu aplauze de stadion. Marchizul nu apucase să-şi dea seama de riscurile care-l pândeau, că Bernarda îl şi făcu să coboare pe pământ cu vestea că era însărcinată în două luni. Îi aminti că nu era negresă, ci fiică a unui indian care vorbeşte spaniola şi a unei albe din Castilla, astfel încât singura cale de a repara onoarea era căsătoria cum scrie la carte. El o tot duse cu vorba până când tatăl ei bătu în poarta mare la ceasul siestei cu o archebuză străveche în bandulieră. Avea vorba domoală şi gesturi blânde, şi-i dădu marchizului arma fără să-l privească în faţă.

— Ştiţi ce-i asta, domnule marchiz? îl întrebă.

Marchizul, cu arma în mână, nu ştia ce să facă.

— După cât pot să-mi dau eu seama, cred că e o archebuză, spuse. Şi întrebă, intrigat de-a binelea: La ce-o folosiţi?

— Ca să mă apăr de piraţi, domnule, răspunse indianul, tot fără să-l privească în faţă. V-am adus-o acum ca să binevoiţi să mă omorâţi înainte de a vă omorî eu.

Îl privi drept în faţă. Avea nişte ochişori trişti şi muţi, dar marchizul înţelese ceea ce nu-i spuneau. Îi dădu înapoi archebuza şi-l pofti să intre pentru a face înţelegerea. După două zile, parohul de la o biserică din apropiere oficie căsătoria, de faţă cu părinţii ei şi cu naşii amândurora. Când terminară, Sagunta se ivi fără ca nimeni să ştie de unde, şi-i încununa pe miri cu ghirlandele fericirii.

Într-o dimineaţă cu ploaie târzie, sub semnul Săgetătorului, se născu la şapte luni şi anevoie Sierva María de Todos los Angeles. Părea un mormoloc fără culoare, iar cordonul ombilical înfăşurat în jurul gâtului era gata s-o sugrume.

— E fată, zise moaşa. Dar n-o să aibă zile.

Dominga de Adviento le-a făgăduit atunci sfinţilor ei că, de aveau să-i dăruiască harul de a trăi, fetiţa nu-şi va tăia

părul până în noaptea nunţii. N-a apucat să-şi isprăvească jurământul, că fetiţa începu să plângă. Dominga de Adviento, radioasă, strigă:

— O să fie sfântă!

Marchizul, căruia i-a fost înfăţişată spălată şi îmbrăcată, a fost mai puţin clarvăzător:

— O să fie târfă! spuse. Dacă Domnul îi dă viaţă şi sănătate.

Fetiţa, născută dintr-un nobil şi o plebee, avu o copilărie de orfană. Mama o urî din clipa când i-a dat să sugă pentru prima şi ultima oară, şi se împotrivi s-o ţină lângă ea de teamă să n-o omoare. Dominga de Adviento o alăptă, o botează creştineşte şi o închină lui Olokun, o zeitate yoruba de sex incert, al cărei chip se consideră a fi atât de îngrozitor, încât poate fi văzut numai în vise, şi veşnic cu o mască. Lăsată în curtea sclavilor, Sierva María învăţă să danseze înainte de a vorbi, învăţă trei limbi africane în acelaşi timp, se obişnui să bea sânge de cocoş pe inima goală şi să se strecoare printre oamenii albi fără să fie văzută, nici simţită, ca o făptură imaterială. Dominga de Adviento o înconjură cu un alai vesel de sclave negre, slujnice metise, femei indiene, care o scăldau cu apă încropită, o purificau cu verbina lui Yemayá şi-i îngrijeau ca pe o tufă de trandafiri pletele năvalnice, care la cinci ani îi ajungeau la talie. Încetul cu încetul, sclavele începuseră să-i pună la gât şiragurile diferiţilor zei, până ce ajunsese să poarte şaisprezece.

Pe când marchizul vegeta în grădină, Bernarda prelua cu mână fermă cârmuirea casei. Cea dintâi grijă a sa a fost să refacă averea prăpădită de bărbatul ei, la adăpostul autorităţii primului marchiz. Acesta obţinuse, la vremea lui, autorizaţia de a vinde cinci mii de sclavi în opt ani, cu angajamentul de a importa în acelaşi timp două butoaie cu făină de fiecare. Graţie şmecheriilor lui de maestru şi venalităţii vameşilor, vându prin contrabandă cu trei mii

de sclavi mai mult, ajungând astfel negustorul de sclavi cel mai bogat din veacul acela.

Bernardei îi veni în minte că marele chilipir nu erau sclavii, ci făina, cu toate că, în realitate, afacerea cea mai grozavă era incredibila ei putere de convingere. Cu o singură autorizaţie de a importa o mie de sclavi în patru ani, şi trei butoaie cu făină de fiecare, dădu lovitura vieţii ei: vându cei o mie de negri cum era înţelegerea, dar în loc de cele trei mii de butoaie de fainâ importă douăsprezece mii. A fost cea mai mare contrabandă a secolului.

Pe atunci îşi petrecea jumătate din timp la fabrica de zahăr de la Mahates, unde-şi stabili centrul afacerilor datorită faptului că se afla aproape Río Grande de la Magdalena, care servea oricărui fel de trafic spre interiorul viceregatului. La urechile marchizului ajungeau veşti răzleţe despre prosperitatea ei, pentru care nu dădea socoteală nimănui. În timpul petrecut acolo, chiar înainte de a avea crizele, părea un dulău în cuşcă. Dominga de Adviento spusese foarte bine:

— Fundul nu-i avea astâmpăr în trup.

Sierva María ocupă întâia oară un loc stabil în casă când îi muri sclava, şi aranjară pentru ea splendidul dormitor unde stătuse prima marchiză. Îi aduseră un dascăl care îi preda lecţii de spaniolă peninsulară şi noţiuni de aritmetică şi ştiinţe naturale. Încercă s-o înveţe să citească şi să scrie. Ea se împotrivi fiindcă, spunea, nu pricepea literele. O maestră amatoare o iniţie în cunoaşterea muzicii. Copila dovedi interes şi bun-gust, dar nu avu răbdarea să înveţe să cânte la niciun instrument. Surprinsă, maestra renunţă, şi la plecare îi spuse marchizului:

— Nu-i vorba că fetiţa n-ar avea deloc talent, dar e dusă parcă pe altă lume.

Bernarda se străduise să-şi înfrâneze resentimentele, dar foarte curând deveni limpede că vina nu era nici a ei şi

nici a copilei, ci a firii amândurora. Trăia cu sufletul la gură de când i se păru că descoperă la fata ei o anume aură de nălucă. Tremura numai la gândul că, privind în urmă, se pomenea cu ochii de nepătruns ai acelei făpturi slabe, înfăşurate în voaluri vaporoase şi cu pletele sălbatice care-i ajungeau la genunchi.

— Fato! îi striga. Îţi interzic să mă priveşti aşa!

Când era adâncită în socoteli, simţea în ceafă răsuflarea şuierătoare de şarpe la pândă şi tresărea îngrozită.

— Fato! îi striga. Fă zgomot înainte de a intra!

Ea îi sporea spaima, îngăimând ceva în limba yoruba. Noaptea era şi mai rău, căci Bernarda se trezea brusc cu senzaţia că o atinsese cineva, iar copila stătea la picioarele patului, privind-o cum doarme. Zadarnică se dovedi încercarea cu clopoţelul la încheietura mâinii, fiindcă secretul Siervei María îl împiedica să sune.

— Copila asta parcă n-ar fi albă, n-are decât culoarea, spunea maică-sa.

Aşa şi era, într-adevăr, căci fata îşi dădea când numele adevărat, când unul african născocit de ea: María Mandinga.

Scandalul izbucni într-o zi, dis-de-dimineaţă, când Bernarda se trezi moartă de sete din pricina abuzului de cacao şi găsi o păpuşă de-a Siervei María plutind pe fundul unui ciubăr. Nu i se păru doar o păpuşă plutind pe apă, ci, de fapt, ceva înspăimântător: o păpuşă moartă.

Încredinţată că era la mijloc o vrăjitorie africană făcută de Sierva María împotriva ei, luă hotărârea că ele două n-aveau loc în aceeaşi casă. Marchizul încercă să intervină sfios, dar ea îi tăie vorba scurt:

— Ori ea, ori eu.

Astfel că Sierva María se întoarse la baraca sclavelor, chiar şi atunci când maică-sa era la fabrica de zahăr. Era tot atât de enigmatică precum venise pe lume, şi cu desăvârşire analfabetă.

Însă Bernarda nu se simţea mai bine. Se străduise să-l păstreze pe Iuda Iscariotul coborându-se la nivelul lui şi, în mai puţin de doi ani, pierdu simţul afacerilor, ba chiar şi al vieţii. Îl travestea în pirat nubian, în as de cupă, în craiul Melchior, şi-l lua cu ea prin cartierele mărginaşe, mai cu seamă atunci când galioanele aruncau ancora şi oraşul se dezlănţuia într-o petrecere ce ţinea jumătate de an. Dincolo de zidurile oraşului se improvizau cârciumi şi bordeluri pentru negustorii care veneau de la Lima, de la Portobelo, de la Havana, de la Veracuz, ca să-şi dispute mărfurile şi sortimentele de prin toate teritoriile descoperite. Într-o noapte, beat mort, într-o cârciumă cu ocnaşi, Iuda se apropie foarte misterios de Bernarda:

— Deschide gura şi închide ochii, îi spuse.

Ea făcu întocmai, iar el îi puse pe limbă o tabletă de ciocolată magică de Oaxaca. Bernarda o recunoscu după gust şi o scuipă, deoarece încă din copilărie nu putea suferi cacaua. Iuda o convinse că era o substanţă sacră ce te făcea să te bucuri de viaţă, sporea forţa fizică, ridica moralul şi fortifica sexul.

Bernarda izbucni în hohote de râs:

— De-ar fi aşa, spuse, călugăriţele Sfintei Clara ar fi tauri de luptă.

Era deja robită de viciul mierii fermentate, la care se dedase împreună cu colegele de şcoală încă dinainte de a se căsători, şi continuă să fie savurând-o nu numai cu gura, ci cu toate cele cinci simţuri, în aerul fierbinte al fabricii de zahăr. Cu Iuda învăţă să mestece tutun şi frunze de coca şi cenuşă de palmier yarumo, ca indienii din Sierra Nevada, încercă prin cârciumi canabis de India, terebentina de Cipru, mescalina de la Real del Catorce, şi, cel puţin într-un rând, opiul de Nao adus din China de traficanţii filipinezi. Totuşi, n-a rămas surdă la îndemnul lui Iuda de a gusta şi cacaua. După ce le încercase pe toate, recunoscu virtuţile acesteia şi o preferă tuturor. Iuda

ajunse hoţ, codoş, uneori şi sodomit, şi toate din viciu, căci nu-i lipsea nimic. Într-o noapte blestemată se luă la trântă, sub ochii Bernardei, cu trei ocnaşi de pe galerele flotei din pricina certei de la jocul de cărţi, şi a fost omorât cu lovituri de scaun.

Bernarda se refugie la fabrica de zahăr. Conacul rămase în voia sorţii şi, dacă de atunci înainte nu s-a ales chiar praful, aceasta s-a datorat numai autorităţii arătate de Dominga de Adviento, care până la urmă o crescu pe Sierva María aşa cum voiau zeii în care credea. Marchizul abia dacă aflase de decăderea nevestei lui. De la fabrica de zahăr răzbăteau zvonuri că trăia în stare de delir, că vorbea singură, că-şi alegea sclavii cei mai bine înzestraţi spre a-i împărţi în nopţile-i de desfrâu cu fostele colege de şcoală. Averea, care-i venise pe apă, i se ducea acum pe apa sâmbetei, şi ajunsese la cheremul burdufurilor de melasă şi al sacilor de cacao pe care-i ţinea ascunşi prin toate cotloanele ca să nu piardă timp când o încolţeau poftele. Unicul lucru sigur care-i mai rămăsese pe atunci erau două ulcele pline cu galbeni de patru şi o sută de doblas, de aur curat, pe care le îngropase sub pat în vremurile bune. Ajunsese într-un asemenea hal de degradare, încât nici bărbatul ei n-o recunoscu atunci când se întoarse de la Mahates pentru ultima oară, după trei ani de absenţă, cu puţin înainte ca Sierva María să fie muşcată de câine.

La jumătatea lui martie, riscurile turbării păreau îndepărtate. Marchizul, recunoscător sorţii, îşi propuse să îndrepte trecutul şi să cucerească inima fetei lui cu reţeta fericirii sugerată de Abrenuncio. Îi consacră tot timpul lui. Încercă să înveţe s-o pieptăne şi să-i împletească părul într-o coadă. Încercă s-o înveţe să fie o adevărată albă, se strădui să-şi recapete, de dragul ei, visurile spulberate de nobil creol, să o dezbare de obiceiul de a mânca saramură

de iguană şi tocăniţă de tatu. Încercă aproape totul, în afară de a-şi pune întrebarea dacă aceea era calea de a o face fericită.

Abrenuncio veni mai departe în vizită. Nu-i era uşor să se înţeleagă cu marchizul, dar îl interesa inconştienţa lui în această suburbie a lumii timorate de Inchiziţie. Aşa îşi petrecură lunile de zăpuşeală, el vorbind fără să fie ascultat, sub portocalii în floare, iar marchizul zăcând în hamac, la o mie trei sute de leghe maritime de un rege care nu i-a auzit niciodată numele. Într-una din aceste vizite i-a întrerupt vaietul lugubru al Bernardei.

Abrenuncio se alarmă. Marchizul făcu pe surdul, dar geamătul care urmă a fost atât de sfâşietor, că nu s-a mai putut preface.

— Oricine ar fi, are mare nevoie de ajutor, zise Abrenuncio.

— E nevastă-mea de-a doua, spuse marchizul.

— Are ficatul făcut praf, zise Abrenuncio.

— Cum de ştiţi?

— Fiindcă se vaietă cu gura deschisă, răspunse medicul.

Împinse uşa fără să mai ceară voie şi încercă s-o vadă pe Bernarda în penumbra odăii, însă ea nu se afla în pat. O chemă pe nume, dar nu-i răspunse. Deschise atunci fereastra şi lumina metalică de la patru i-o arătă fără milă, despuiată, cu braţele şi picioarele desfăcute în cruce, trântită pe jos, şi învăluită în licărirea vânturilor ei letale. Pielea sa avea culoarea fără viaţă a fierei vărsate. Ridică iute capul, orbită de strălucirea ferestrei deschise brusc, şi nu-l recunoscu pe doctor în lumină. Lui i-a fost de-ajuns o privire ca să-i desluşească soarta.

— Îţi cântă cucuveaua, fata mea, îi spuse.

Îi explica totuşi că mai era încă timp să fie salvată, numai dacă se supunea grabnic unui tratament de curăţire a sângelui. Bernarda îl recunoscu, se ridică anevoie, cum putu, şi izbucni în înjurături. Abrenuncio le suportă

impasibil în vreme ce închidea fereastra. Când fu gata de plecare, se opri în dreptul hamacului marchizului şi preciză pronosticul:

— Doamna marchiză va muri până cel târziu pe 15 septembrie, dacă nu ajunge să se spânzure de o grindă între timp.

Marchizul, imperturbabil, spuse:

— Păcat că 15 septembrie e atât de departe.

Continua cu tratamentul fericirii pentru Sierva María. De pe colina San Lázaro vedeau înspre răsărit mlaştinile aducătoare de moarte şi, înspre apus, uriaşul soare roşu ce se cufunda în oceanul în flăcări. Ea îl întrebă ce era dincolo de mare, iar el îi răspunse:

— Lumea.

Pentru fiecare gest al său afla un ecou neaşteptat din partea copilei. Într-o după-amiază, văzură ivindu-se în zare, cu toate pânzele ridicate, Flota Galioanelor.

Oraşul se transformă. Tatăl şi fata se desfătară privind marionetele, înghiţitorii de foc, uluitoarele curiozităţi de târg care ajunseră în port în acel aprilie de bun augur. Sierva María învăţă mai multe lucruri despre albi în două luni de zile decât în toată viaţa ei de până atunci. Încercând s-o facă să se schimbe, şi marchizul ajunse alt om, şi într-un mod atât de radical, că nu păru o toană, ci chiar o prefacere a firii sale.

Casa se umplu de toate balerinele mecanice, de cutiile muzicale şi de ceasurile cu arc care se văzuseră pe la târgurile din Europa. Marchizul scoase de la naftalină teorba italiană. O şterse de praf, o acordă cu o perseverenţă ce nu putea fi înţeleasă decât ca izvorând din dragoste, şi începu să se acompanieze cântând cântecele de odinioară, cu vocea-i frumoasă şi urechea proastă pe care nici anii şi nici amintirile tulburi nu le schimbaseră. Ea îl întrebă în acele zile dacă era adevărat, cum glăsuiau cântecele, că dragostea era în stare de orice.

— E-adevărat, îi răspunse el, dar ai face mai bine să n-o crezi.

Fericit din pricina acestor veşti bune, marchizul începu să se gândească la călătoria la Sevilla, pentru ca Sierva María să-şi revină din suferinţele-i tăcute şi să-şi desăvârşească bunele maniere. Data şi itinerarul erau gata stabilite, când Caridad del Cobre îl trezi din siestă cu ştirea cumplită:

— Biata mea fetiţă, domnule, se preface în câine.

Chemat de urgenţă, Abrenuncio dezminţi superstiţia populară după care oamenii turbaţi ajung să se prefacă în animalul care i-a muşcat. Constată că fetiţa avea puţină febră şi, cu toate că aceasta era considerată o boală în sine şi nu un simptom al altor stări, n-o trecu cu vederea. Îl preveni pe seniorul înnebunit că fetiţa nu era la adăpost de alte pericole, căci muşcătura unui câine, turbat sau nu, nu te putea feri de alte rele. Ca întotdeauna, singura soluţie era să aştepte. Marchizul îl întrebă:

— Asta-i tot ce-mi puteţi spune?

— Ştiinţa nu mi-a dat mijloacele să vă mai pot spune nimic altceva, îi răspunse doctorul la fel de acru. Dar, dacă nu credeţi în mine, v-a mai rămas totuşi o cale: încredeţi-vă în Dumnezeu.

Marchizul nu înţelese.

— Aş fi jurat că nu sunteţi credincios, zise.

Doctorul nici măcar nu se întoarse să-l privească:

— Ce n-aş fi dat să fie aşa, domnule.

Marchizul nu se încrezu în Dumnezeu, ci în oricine i-ar fi dat vreo speranţă. În oraş mai erau trei doctori cu diplomă, şase spiţeri, unsprezece bărbieri care luau sânge şi nenumăraţi vraci şi meşteri în tot soiul de farmece, în ciuda faptului că Inchiziţia condamnase o mie trei sute dintre ei la felurite pedepse, în ultimii cincizeci de ani, şi arsese pe rug şapte. Un medic tânăr din Salamanca îi deschise Siervei María rana închisă şi-i aplică nişte

cataplasme caustice ca să-i extragă vechile umori. Altul încercă acelaşi lucru cu lipitori puse pe spinare. Un bărbier care lua sânge îi spălă rana cu propria ei urină, iar altul o sili să şi-o bea. Timp de două săptămâni îndurase două băi cu ierburi şi două spălături emoliente în fiecare zi, şi o aduseseră în pragul agoniei cu poţiuni de antimoniu natural şi cu alte filtre dătătoare de moarte.

Febra cedă, însă nimeni nu se încumetă să susţină că primejdia turbării ar fi fost alungată. Sierva María simţea că moare. La început rezistase cu mândria neştirbită, dar, după două săptămâni fără niciun rezultat, avea o ulceraţie de foc la gleznă, pielea jupuită de cataplasme şi substanţe ce provocau băşici şi stomacul întors pe dos. Trecuse prin toate: ameţeli, convulsii, spasme, delir, slăbiciune de pântec şi de vezică, şi se tăvălea pe jos urlând de durere şi de furie. Chiar şi vracii cei mai îndrăzneţi o abandonară în voia sorţii, încredinţaţi că era nebună sau posedată de diavoli. Marchizul îşi pierduse orice nădejde când apăru Sagunta cu leacul lui San Huberto. A fost sfârşitul.

Sagunta îşi lepădă cearşafurile de pe ea şi se dădu peste tot cu unsori de indieni că să-şi frece trupul de cel al copilei dezgolite. Aceasta se împotrivi cu picioarele şi cu mâinile, în ciuda slăbiciunii ei extreme, şi Sagunta o supuse cu forţa. Bernarda auzi din odaia ei răcnetele demenţiale. Veni în fugă să vadă ce se întâmplă, şi-o găsi pe Sierva María zvârcolindu-se pe jos şi pe Sagunta deasupra ei, înfăşurată în valurile de aramă ale pletelor şi urlând rugăciunea lui San Huberto. Le biciui pe amândouă cu sforile hamacului. Mai întâi aşa cum erau, chircite la pământ, luate prin surprindere, apoi fugărindu-le prin colţuri până i se tăie răsuflarea.

Episcopul diocezei, don Toribo de Cáceres y Virtudes, alarmat de scandalul public stârnit de nebunia şi delirul Siervei María, îi trimise marchizului o convocare fără a

preciza motivul, data sau ora, ceea ce a fost interpretat ca un semn de maximă urgenţă. Marchizul îşi înfrână incertitudinea şi se duse chiar în ziua aceea, fără a se mai anunţa.

Episcopul îşi începuse misiunea în vremea când marchizul se retrăsese din viaţa publică, şi abia dacă se văzuseră. Pe deasupra, era un om marcat de starea proastă a sănătăţii, cu un trup uriaş care-l împiedica să-şi poarte singur de grijă, şi minat de un astm păcătos ce-i punea la grea încercare credinţa. Nu luase parte la nenumărate evenimente publice unde absenţa lui era de neconceput, şi la puţinele la care fusese de faţă păstra o distanţă ce-l prefăcea încetul cu încetul într-o fiinţă ireală.

Marchizul îl văzuse uneori, întotdeauna de departe şi în public, dar amintirea pe care i-o păstra era cea de la o slujbă festivă la care asistase, sub baldachin, în lectică şi purtat de demnitari ai cârmuirii. Din pricina trupului imens şi a fastului ornamentelor, părea la prima vedere un bătrân colosal, dar chipul imberb, cu trăsături nete, cu nişte ochi verzi ciudaţi, păstra intactă o frumuseţe fără vârstă. Văzut aşa cum stătea în lectică avea un nimb magic de suveran pontif, şi cei care-l cunoşteau de aproape simţeau acest lucru şi în strălucirea înţelepciunii sale şi în conştiinţa puterii.

Palatul unde locuia era cel mai vechi din oraş, cu două niveluri cu spaţii imense şi în ruină, episcopul neocupând nici jumătate dintr-unul. Se afla lângă catedrală şi avea o galerie comună, cu bolţi înnegrite, şi un patio cu o fântână gata să se dărâme printre tufele deşertice. Chiar şi faţada impunătoare, din piatră sculptată, şi porţile mari, din lemn dintr-o singură bucată, oglindeau ravagiile delăsării.

Marchizul a fost primit la poarta principală de către un diacon indian. Împărţi câţiva bănuţi de pomană pâlcurilor de cerşetori care se târau la intrare şi pătrunse în penumbra răcoroasă a palatului în clipa în care bătură în

catedrală şi răsunară în pântecele lui clopotele prelungi de la patru după-amiaza. Coridorul central era atât de întunecos, încât îl urma pe diacon fără să-l vadă, luând aminte la fiecare pas ca să nu se împiedice de statui aşezate alandala sau de dărâmături împrăştiate peste tot. La capătul coridorului era o săliţă luminată mai bine printr-o lucarnă. Diaconul se opri în dreptul ei, îi indică marchizului să ia loc şi să aştepte şi dispăru prin uşa alăturată. Marchizul rămase în picioare, cercetând pe peretele principal un portret mare, în ulei, al unui tânăr militar în uniforma de gală a stegarilor regali. Doar atunci când citi plăcuţa de bronz de pe ramă îşi dădu seama că era portretul episcopului în tinereţe.

Diaconul deschise uşa spre a-l pofti să treacă, şi marchizul nu trebui să se mişte pentru a-l vedea din nou pe episcop, cu patruzeci de ani mai bătrân ca în portret. Era mult mai mare şi mai impunător decât se spunea, chinuit încă de astm şi vlăguit de căldură. Era lac de sudoare şi se legăna foarte încet într-un balansoar filipinez, făcându-şi vânt uşurel cu un evantai din frunze de palmier, cu trupul aplecat înainte ca să respire mai bine. Purta nişte opinci ţărăneşti şi o cămaşă lungă de pânză ordinară ce lucea pe alocuri de atâta spălat. Sinceritatea sărăciei lui sărea în ochi de cum îl vedeai. Totuşi, cel mai mult impresiona limpezimea ochilor lui care se putea explica numai ca un privilegiu al sufletului. Încetă cu legănatul îndată ce-l văzu pe marchiz în uşă, şi-i făcu un semn afectuos cu evantaiul.

— Pofteşte, Ygnacio, îi spuse. Simte-te ca acasă.

Marchizul îşi şterse de pantaloni mâinile asudate, trecu pragul şi se pomeni pe o terasă în aer liber, sub un baldachin de campanule galbene şi ferigi atârnânde, de unde se vedeau turlele de la toate bisericile, acoperişurile roşii ale caselor de vază, porumbarele amorţite de căldură, fortificaţiile militare profilate pe cerul de cleştar şi marea

arzătoare. Episcopul întinse cu intenţie clară mâna-i de soldat şi marchizul îi sărută inelul.

Din pricina astmului, avea respiraţia sacadată şi greoaie, iar cuvintele îi erau întretăiate de suspine nepotrivite şi de o tuse seacă şi scurtă, însă nimic nu-i ştirbea elocinţa. Începu imediat o conversaţie amabilă despre nimicuri cotidiene. Aşezat în faţa lui, marchizul i-a fost recunoscător pentru preambulul acela de consolare, atât de bogat şi amănunţit, încât clopotele de la ora cinci i-au luat prin surprindere. Mai curând decât un sunet a fost o trepidaţie ce făcu să vibreze lumina după-amiezii, iar cerul se umplu de porumbei speriaţi.

— Îngrozitor, spuse episcopul. Simt pe dinăuntru fiecare oră ca pe un cutremur.

Cuvintele îl surprinseră pe marchiz, căci şi el gândise întocmai când bătuse de patru. Episcopului i se păru o coincidenţă firească.

— Ideile nu sunt ale nimănui, zise. Desenă prin aer cu arătătorul un şir de cercuri continue şi încheie: Zboară primprejur, ca îngerii.

O călugăriţă de serviciu aduse o carafă cu bucăţi de fructe într-un vin vârtos şi un vas cu apă fierbinte care impregnă aerul de un iz medicinal. Episcopul aspiră aburii cu ochii închişi, şi când îşi reveni din extaz era altul: stăpân absolut al autorităţii sale.

— Te-am chemat, îi spuse marchizului, fiindcă ştim că ai nevoie de Domnul şi faci pe uitucul.

Glasul îşi pierduse tonalităţile de orgă şi ochii îşi recăpătară strălucirea pământească. Marchizul bău dintr-o sorbitură jumătate din paharul de vin ca să prindă curaj.

— Preasfinţia Voastră Ilustrisimă ştie de bună seamă că m-a copleşit cea mai mare nenorocire ce se poate abate asupra unei fiinţe omeneşti, spuse, cu o umilinţă dezarmantă. Am încetat să mai cred.

— Ştim bine, fiule, replică episcopul fără a se arăta

surprins. Cum să nu ştim!

O spuse parcă oarecum bucuros, pentru că şi el, pe când era stegar regal în Maroc, îşi pierduse credinţa la douăzeci de ani, în toiul unei bătălii.

— Am avut certitudinea fulgerătoare că Dumnezeu încetase să mai existe, spuse.

Îngrozit, îşi consacrase viaţa rugăciunii şi penitenţei.

— Până când Domnul s-a îndurat de mine şi mi-a arătat calea vocaţiei, încheie. Aşa că esenţial nu-i faptul că tu nu crezi, ci că Domnul crede mai departe în tine. Şi nu încape nicio îndoială în privinţa asta, căci El, în milostivenia Sa fără margini, ne-a luminat să-ţi venim în ajutor.

— Voiam să-mi port crucea în linişte, spuse marchizul.

— Ei bine, n-ai izbutit deloc, răspunse episcopul. Este un secret ştiut de toată lumea că sărmana ta copilă se zvârcoleşte pe jos pradă unor convulsii obscene şi lătrând în grai de idolatri. Nu sunt simptome fără greş că e posedată de diavol?

Marchizul era îngrozit.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Că printre nenumăratele viclenii ale diavolului se întâmplă foarte adesea să ia înfăţişarea unei boli necurate pentru a pătrunde într-un corp nevinovat, continuă el. Şi, odată înlăuntru, nu-i putere omenească în stare să-l facă să iasă.

Marchizul descrise suferinţele provocate de muşcătura câinelui, dar episcopul găsea că totul pleda în favoarea explicaţiei lui. Întrebă ceea ce ştia desigur prea bine:

— Ştii cine e Abrenuncio?

— A fost primul doctor care a consultat-o pe copilă, răspunse marchizul.

— Voiam s-o aud de la tine, spuse episcopul.

Scutură un clopoţel pe care-l ţinea la îndemână, şi un preot de vreo treizeci de ani, părând şi mai tânăr, apăru imediat, ca un spirit eliberat dintr-o sticlă. Episcopul îl

prezentă ca fiind părintele Cayetano Delaura, nimic mai mult, şi-l pofti să se aşeze. Purta o sutană de casă din pricina căldurii şi opinci asemănătoare cu cele ale episcopului. Era încordat, palid, cu ochii pătrunzători şi părul negru ca pana corbului, cu o şuviţă albă pe frunte. Respiraţia-i sacadată şi mâinile febrile nu păreau ale unui om fericit.

— Ce ştim despre Abrenuncio? îl întrebă episcopul.

Părintele Delaura n-a fost nevoit să stea pe gânduri.

— Abrenuncio de Sa Pereira Cao, rosti, parcă silabisind numele. Şi se adresă imediat marchizului: Aţi luat aminte, domnule marchiz, că ultimul său nume înseamnă câine pe limba portughezilor? La drept vorbind, continuă Delaura, nu se ştia dacă acela era numele lui adevărat. După cum reieşea din dosarele Inchiziţiei, era un evreu portughez expulzat din peninsulă şi protejat aici de un guvernator care-i purta recunoştinţă pentru că îl lecuise de o hernie de două livre, cu apă depurativă de Turbaco. Vorbi de reţetele sale magice, de siguranţa cu care prevestea moartea, de presupusa-i pederastie, de lecturile libertine, de viaţa lui fără Dumnezeu. Totuşi, singura învinuire concretă pe care i-o aduseseră era cea de a fi reînviat un biet cârpaci din mahalaua Getsemani. Se obţinură mărturii demne de crezare că acesta se afla deja în coşciug, învelit în giulgiu, când Abrenuncio îi porunci să se scoale. Din fericire, însuşi cel readus la viaţă afirmă în faţa Tribunalului Sfintei Inchiziţii că nu-şi pierduse nicio clipă cunoştinţa, în cele din urmă, aminti incidentul cu calul mort pe colina San Lázaro şi îngropat în pământ sfinţit.

— Îl iubea ca pe o fiinţă omenească, interveni marchizul.

— A fost un afront adus credinţei noastre, domnule marchiz, zise Delaura. Caii de o sută de ani nu sunt creaturi ale Domnului.

Marchizul se alarmă că o glumă între patru ochi ajunsese în arhivele Inchiziţiei. Încercă o apărare sfioasă:

— Abrenuncio e slobod la gură, dar cred cu toată umilinţa că de aici până la erezie e cale lungă.

Discuţia ar fi fost neplăcută şi fără sfârşit, dacă episcopul nu i-ar fi readus la subiect:

— Orice ar spune medicii, zise, turbarea la oameni este unul dintre nenumăratele tertipuri ale Duşmanului.

Marchizul nu pricepu. Episcopul îi dădu o lămurire atât de dramatică, încât păru preludiul unei condamnări la focul veşnic:

— Din fericire, conchise, chiar dacă trupul copilei tale e pierdut, Domnul ne-a dat mijloacele să-i salvăm sufletul.

Zăduful apăsător al inserării puse stăpânire pe lume. Marchizul zări cel dintâi luceafăr pe cerul violet şi se gândi la fata lui singură în casa sordidă, târându-şi piciorul maltratat de neîndemânarea vracilor. Întrebă cu modestia-i firească:

— Ce trebuie să fac?

Episcopul îi explică pe larg. Îl autoriză să-i folosească numele pentru orice demers, şi mai ales la mănăstirea Santa Clara, unde trebuia s-o ducă pe copilă cât mai curând cu putinţă.

— Las-o în grija noastră, încheie. Dumnezeu va face restul.

Marchizul îşi luă rămas-bun mai tulburat decât la venire. De la fereastra trăsurii privi străzile mohorâte, copiii bălăcindu-se în pielea goală prin apă, gunoiul împrăştiat de vulturi. Dând colţul unei străzi văzu marea, veşnic la locul ei, şi-l năpădi incertitudinea.

Ajunse acasă pe întuneric, la ceasul rugăciunii de seară, şi pentru prima oară de când murise doña Olalla o spuse şi el cu glas tare: Îngerul Domnului o vesti pe Maria. Strunele teorbei răsunau în beznă ca în străfundul unui iaz. Marchizul urmă pe bâjbâite zvonul melodiei până în dormitorul fetei lui. Stătea acolo, pe scaunul de la măsuţa de toaletă, cu tunica albă şi pletele răsfirate pe pardoseală,

executând o piesă simplă pe care o învăţase de la el. Nu-i venea să creadă că era aceeaşi pe care o lăsase la prânz zăcând din pricina cruzimii vracilor, poate numai dacă nu se săvârşise vreo minune. A fost o iluzie ce se destramă fulgerător. Sierva María îi simţi prezenţa, încetă să mai cânte şi căzu iar în starea de prostraţie.

Petrecu lângă ea toată noaptea. O ajută la ritualul pregătirii de culcare cu o neîndemânare de părinte prezumtiv.

Îi puse pe dos cămaşa de noapte şi ea a fost nevoită să şi-o scoată ca să şi-o îmbrace pe faţă. O văzu pentru prima oară goală, şi-l duru să-i zărească prin piele coastele, ţâţişoarele înmugurite, puful gingaş. Glezna umflată răspândea o aură arzătoare. Pe când o ajuta să se culce, copila se chinuia mai departe singură, cu un scâncet aproape neauzit, iar el se înfioră, pătruns de certitudinea că o ajuta să moară.

Simţi nevoia de a se ruga pentru întâia oară de când îşi pierduse credinţa. Se duse la capelă, străduindu-se din răsputeri să-şi recâştige Dumnezeul Care-l părăsise, dar totul era în zadar: lipsa de credinţă este mai puternică decât credinţa, fiindcă se nutreşte prin simţuri. O auzi pe copilă tuşind de mai multe ori în răcoarea zorilor, şi se duse la ea în dormitor. În drum văzu întredeschisă uşa de la alcovul Bernardei. O împinse, îndemnat de nevoia să-i împărtăşească îndoielile. Dormea cu faţa în jos pe podea, sforăind îngrozitor. Marchizul rămase în prag cu mâna pe clanţă şi nu o trezi. Vorbi neantului:

— Viaţa ta pentru a ei. Şi se corectă imediat: Amândouă vieţile noastre nenorocite pentru a ei, la naiba!

Fetiţa dormea. Marchizul o văzu nemişcată şi vlăguită şi se întrebă dacă prefera s-o vadă moartă sau pradă turbării. Îi potrivi vălul care o apăra de ţânţari ca liliecii să nu-i sugă sângele, o înveli ca să nu mai tuşească, şi rămase de veghe lângă pat, cu bucuria nouă că o iubea cum nu iubise

niciodată pe lumea asta. Luă atunci hotărârea crucială a vieţii lui, fără a se mai sfătui nici cu Dumnezeu, nici cu altcineva. La patru dimineaţa, când Sierva María deschise ochii, îl văzu aşezat la capul patului.

— E vremea să mergem, spuse marchizul.

Copila se sculă fără să fie nevoie de alte explicaţii. Marchizul o ajută să se îmbrace de sărbătoare. Căută în cufăr nişte papuci de catifea, pentru ca ştaiful de la ghete să nu-i vatăme glezna, şi dădu din întâmplare peste o rochie ce fusese a mamei lui când era copilă. Era decolorată şi marcată de trecerea timpului, dar se vedea limpede că nu fusese purtată decât o singură dată. Marchizul i-o puse Siervei María, aproape după un veac, peste şiragurile vrăjitoreşti şi lănţişorul de la botez. Îi era puţin strâmtă, şi asta-i sporea oarecum aerul vetust. Îi mai puse o pălărie găsită tot în cufăr, cu panglici colorate ce nu se potriveau defel cu rochia. Îi venea de minune. În cele din urmă, îi pregăti o valijoară cu o cămaşă de noapte, un pieptene des, ce putea scoate chiar şi lindinile, şi o carte mică de rugăciuni a bunicii, legată în aur şi cu coperte sidefate.

Era Duminica Floriilor. Marchizul o duse pe Sierva María la slujba de la ora cinci, şi ea primi cu plăcere frunza de palmier sfinţită, fără a şti ce înseamnă. La plecare, au văzut răsăritul din trăsură. Marchizul, pe bancheta principală, cu valijoara pe genunchi, iar fetiţa, imperturbabilă pe cea din faţă, privind pe fereastră cum se perindă ultimele străzi pe care avea să le străbată la cei doisprezece ani câţi avea. Nu arătase nici cel mai mic semn de curiozitate să afle unde o ducea îmbrăcată precum Juana cea Nebună şi cu o pălărie de femeie stricată, la o oră atât de matinală. După ce meditä îndelung, marchizul o întrebă:

— Ştii cine este Dumnezeu?

Fetiţa dădu din cap, tăgăduind.

Scăpărau fulgere şi se auzeau tunete undeva departe, în zare, cerul era înnorat, iar marea, zbuciumată. Când dădură un colţ li se ivi în faţă mănăstirea Santa Clara, albă şi solitară, cu trei caturi cu jaluzele albastre dând spre o plajă plină de gunoaie. Marchizul i-o arătă cu degetul.

— Iat-o! spuse. Şi apoi făcu un semn spre stânga: Ai să vezi marea la orice oră, de la ferestre. Cum fetiţa nu-l luă în seamă, îi dădu singura explicaţie pe care avea să i-o dea vreodată cu privire la destinul ei: Ai să te odihneşti câteva zile la călugăriţele de la Santa Clara.

Fiind Duminica Floriilor, la poartă erau mai mulţi cerşetori ca de obicei. Câţiva leproşi care se certau cu ei pentru resturile de la bucătărie se repeziră şi ei cu mâna întinsă spre marchiz. El le împărţi pomeni mărunte, câţiva bănuţi fiecăruia, până-şi goli punga. Călugăriţa de la poarta mănăstirii îl văzu cu hainele-i cernite, văzu copila îmbrăcată ca o regină, şi-şi făcu drum să le deschidă. Marchizul o lămuri că o aducea pe Sierva María din ordinul episcopului. Călugăriţa nu-i puse cuvintele la îndoială din pricina tonului cu care le rostise. Cercetă înfăţişarea copilei şi-i scoase pălăria.

— Aici sunt interzise pălăriile, zise.

Rămase cu pălăria în mână. Marchizul vru să-i dea şi valijoara, dar ea n-o primi:

— N-o să aibă nevoie de nimic.

Coada de păr i se desprinse, aproape căzându-i pe jos. Călugăriţei nu-i veni să creadă că era naturală. Marchizul încercă să i-o înfăşoare. Fetiţa îl dădu la o parte şi şi-o prinse singură, cu o îndemânare ce o surprinse pe călugăriţă.

— Trebuie să i-o tăiem, spuse.

— E un legământ făcut Sfintei Fecioare până în ziua nunţii, o lămuri marchizul.

Călugăriţa se dădu bătută în faţa argumentului. Luă fetiţa de mână, fără să-i lase timp de rămas-bun, şi o trecu

prin uşa turnantă. Copila îşi scoase papucul stâng fiindcă glezna o durea la mers. Marchizul o văzu îndepărtându-se, şchiopătând, cu piciorul desculţ şi cu papucul în mână, aşteptă în zadar ca să se întoarcă într-una din rarele-i clipe de milostenie, să-l privească. Ultima amintire despre ea a fost cea care i-a rămas pe când străbătea galeria din grădină, târându-şi piciorul vătămat şi dispărând apoi în pavilionul celor îngropate de vii între zidurile mănăstirii.

TREI

Mănăstirea Santa Clara era o clădire pătrată în faţa mării, cu trei caturi având nenumărate ferestre, toate la fel, şi o galerie cu bolţi în formă de potcoavă de jur-împrejurul unei grădini părăginite şi umbroase. O cărare pietruită şerpuia printre tufişurile bananierilor şi ferigile sălbatice, un palmier zvelt crescuse mai înalt decât terasele, căutând lumina, alături de un copac uriaş, de ale cărui ramuri atârnau liane de vanilie şi ghirlande de orhidee. Sub copac era un bazin cu apă stătută, străjuit de un grilaj de fier ruginit unde papagalii în captivitate făceau acrobaţii de circ.

Clădirea era împărţită de grădină în două aripi. La dreapta se aflau cele trei caturi cu îngropatele de vii, abia atinse de suflarea valurilor spărgându-se de faleză şi de rugăciunile şi cânturile în ceasurile de slujbă. Aripa aceasta comunica printr-o uşă interioară cu capela, pentru ca toate călugăriţele să nu mai treacă prin naosul public şi să asculte misa cântând în spatele unor zăbrele ce le permiteau să vadă fără a fi văzute. Splendidele lambriuri din lemn de esenţe nobile, care se repetau pe toate tavanele mănăstirii, fuseseră făcute de un meşter spaniol care le-a închinat jumătate din viaţă pentru dreptul de a fi înmormântat într-o firidă din altarul principal. Acolo se şi afla de aproape două veacuri, înghesuit, printre lespezile de marmură, de stareţe, episcopi şi alţi oameni de vază.

Când Sierva María a intrat în mănăstirea călugăriţelor de claustrare, se aflau acolo optzeci şi două de spaniole, toate cu servitoarele lor, şi treizeci şi şase de călugăriţe creole din familiile ilustre ale viceregatului. După ce îşi făcură legământul de sărăcie, tăcere şi castitate, singurul contact pe care îl mai aveau cu lumea din afară erau rarele vizite pe care le primeau la un vorbitor cu gratii de lemn, pe unde trecea vocea, dar nu şi lumina. Se afla lângă

poarta turnantă de la intrare, iar folosirea lui era reglementată şi redusă, şi permisă numai în prezenţa unei călugăriţe care asculta.

În stânga grădinii erau clădirile şcolii şi ale feluritelor ateliere, cu un personal numeros alcătuit din novice şi maestrele în diferite meşteşuguri. Tot acolo se găseau şi anexele, cu o bucătărie imensă, cu plite cu lemne, un depozit pentru carne şi un cuptor mare pentru pâine. În fund era o curte veşnic plină de noroi din pricina apei aruncate de la spălat, unde trăiau laolaltă multe familii de sclavi şi, în sfârşit, dincolo de ea se aflau grajdurile, un ţarc pentru capre, cocina de porci şi livada cu stupi, unde se creştea şi se cultiva tot ce era necesar pentru bunul trai al călugăriţelor.

În fund de tot, foarte departe şi uitat de Dumnezeu, se înălţa un pavilion solitar ce servise vreme de şaizeci şi opt de ani drept închisoare Inchiziţiei, şi mai servea şi acum pentru călugăriţele care o luau razna. În ultima celulă a acestui colţ uitat o închiseră pe Sierva María, după nouăzeci şi trei de zile de când fusese muşcată de câine şi fără niciun simptom de turbare.

Călugăriţa portăreasă care o însoţise ţinând-o de mână se întâlni la capătul coridorului cu o novice care se îndrepta spre bucătărie şi o rugă s-o ducă ea la stareţă. Novicea se gândi că nu se cuvenea să ţină în zarva de la bucătărie o fetiţă atât de firavă şi de bine îmbrăcată şi o lăsă aşezată pe una din băncile de piatră din grădină, cu gândul să vină după ea mai târziu. Dar la întoarcere o uită.

Două novice care trecură pe acolo, atrase de şiragurile şi inelele ei, o întrebară cine este. Ea nu răspunse. O întrebară dacă înţelege limba spaniolă, dar parcă se adresară unei moarte.

— E surdomută, spuse cea mai tânără dintre novice.

— Sau nemţoaică, zise cealaltă.

Cea mai tânără începu s-o trateze ca şi cum ar fi fost

lipsită de toate cele cinci simţuri. Îi desfăcu coada înfăşurată în jurul gâtului şi o măsură cu latul palmei.

— Aproape patru, spuse, încredinţată că fetiţa nu o auzea.

Prinse să i-o despletească, dar Sierva María o străfulgeră cu privirea. Novicea nu-şi plecă ochii şi-i scoase limba.

— Ai ochi de diavol, îi spuse.

Îi luă de pe deget un inel fără vreo împotrivire din partea ei, dar când vru să-i dea jos şi şiragurile, aceasta se răsuci ca o viperă şi-o muşcă fulgerător de mână. Novicea dădu fuga să se spele de sânge.

Când începură să cânte rugăciunea de după-amiază, Sierva María tocmai se ridicase să bea apă din bazin. Speriată, se întoarse la bancă fără să bea, dar, dându-şi seama că erau cântece de-ale călugăriţelor, se duse din nou, îndepărtă stratul de frunze putrede cu un gest dibaci, şi bău din mâna făcută căuş până îşi potoli setea, fără a mai scoate gângăniile. Apoi urină în spatele copacului, ghemuită pe vine şi cu un băţ la îndemână pentru a se feri de animalele primejdioase şi de oamenii veninoşi, cum o învăţase Dominga de Adviento.

Puţin mai târziu, trecură două sclave negrese care recunoscură şiragurile vrăjitoreşti şi-i vorbiră în yoruba. Fetiţa le răspunse entuziasmată în aceeaşi limbă. Fiindcă nimeni nu ştia ce căuta acolo, sclavele o luară în bucătăria plină de larmă, unde a fost primită cu bucurie zgomotoasă de către slujnice. Cineva observă atunci rana de la gleznă şi vru să afle ce i se întâmplase.

— Mi-a făcut-o mama cu un cuţit, spuse ea. Celor care o întrebară cum o cheamă, le dădu numele de negresă: María Mandinga.

Îşi recâştigă lumea pe loc. Ajută la tăierea gâtului unui ied care se zbătea împotrivindu-se morţii. Îi scoase ochii şi-i tăie fuduliile, partea care-i plăcea cel mai mult. Jucă

diabolo cu cei mari la bucătărie şi cu copiii în curte, şi-i bătu pe toţi. Cântă în yoruba, în congo şi în mandinga, şi chiar şi cei care nu pricepeau o ascultau extaziaţi. La prânz mâncă o farfurie plină cu fuduliile şi ochii iedului, totul prăjit în untură de porc şi cu felurite condimente picante.

La ora aceea întreaga mănăstire ştia că fetiţa se afla acolo, în afară de Josefa Miranda, stareţa. Era o femeie uscăţivă şi călită, cu o îngustime de vederi moştenită din familia ei. Fusese educată la Burgos, la umbra Sfintei Inchiziţii, însă vocaţia autorităţii şi asprimea prejudecăţilor izvorau de dinăuntru şi dintotdeauna. Avea două administratoare pricepute, dar erau în plus, pentru că ea se ocupa de toate şi fără ajutorul nimănui.

Resentimentele sale împotriva episcopatului local începuseră cu aproape o sută de ani înaintea naşterii ei. Cauza primordială, ca în marile procese ale istoriei, a fost o ceartă neînsemnată pe chestiuni de bani şi jurisdicţie între călugăriţele clarise şi episcopul franciscan. Ţinându-se seama de intransigenţa acestuia, călugăriţele primiră ajutorul autorităţilor civile şi de aici s-a pornit un război care la un moment dat a ajuns să fie dus de toţi împotriva tuturor.

Sprijinit de alte comunităţi, episcopul declară mănăstirea în stare de asediu, spre a o supune prin foamete, şi decretă Cessatio a Divinis. Aceasta însemna încetarea oricărui serviciu religios în oraş până la noi ordine. Populaţia se împărţi în grupuri, iar autorităţile civile şi religioase se înfruntară, susţinute de unele sau de altele. Cu toate acestea, călugăriţele clarise erau încă în viaţă şi pe picior de război după şase luni de asediu, până se descoperi un tunel secret pe unde adepţii lor le aprovizionau. Franciscanii, de data aceasta cu ajutorul unui nou guvernator, violară claustrarea călugăriţelor clarise şi le împrăştiară pe toate.

A fost nevoie de douăzeci de ani pentru a se calma spiritele şi a li se retroceda călugăriţelor clarise mănăstirea evacuată, însă, după un veac, Josefa Miranda continua să-şi întreţină viu resentimentul. Îl transmise novicelor, îl făcu să încolţească mai mult în măruntaiele decât în sufletul ei, şi aruncă toate vinile care îl strânseseră asupra episcopului De Cáceres y Virtudes şi asupra oricui ar avea vreo legătură cu el. Aşa încât reacţia ei era previzibilă când a fost anunţată, din partea episcopului, că marchizul de Casalduero o adusese la mănăstire pe fata lui de doisprezece ani cu simptome fatale de posesiune demoniacă. Puse doar o întrebare:

— Dar există un astfel de marchiz? Întrebarea avea dublă intenţie veninoasă, pentru că era vorba de episcop, şi pentru că a tăgăduit întotdeauna legitimitatea nobililor creoli, cărora le zicea „nobili de pripas”.

La ora prânzului n-o putuse găsi pe Sierva María în mănăstire. Călugăriţa portăreasă îi spusese uneia din administratoare că un bărbat în doliu îi adusese în zori o fetiţă blondă, îmbrăcată ca o regină, dar nu întrebase nimic despre ea, căci tocmai atunci cerşetorii îşi disputau supa de tapioca din Duminica Floriilor. Ca dovadă a spuselor ei îi înmână pălăria cu panglici colorate. Administratoarea i-o arătă stareţei în vreme ce căutau copila, iar stareţa ştiu fără nicio îndoială cui îi aparţinea. O înhăţă cu vârful degetelor şi se uită la ea întinzând braţul.

— O adevărată domnişoară marchiză cu o pălărie de mariţă, spuse. Ştie el diavolul ce face.

Trecuse pe acolo pe la nouă dimineaţa, îndreptându-se spre vorbitor, şi zăbovise în grădină discutând cu zidarii preţul unei lucrări de asanare, dar n-o văzu pe fetiţă aşezată pe banca de piatră. Nici alte călugăriţe care trecuseră prin apropiere în mai multe rânduri n-o văzuseră. Cele două novice care-i luaseră inelul juraseră că n-au mai văzut-o după rugăciunea de după-amiază.

Stareţa tocmai îşi termina siesta când auzi un cântec fredonat de un singur glas ce umplu incinta mănăstirii. Trase de şiretul ce atârna lângă patul ei şi în penumbra încăperii se ivi pe dată o novice. Stareţa o întrebă cine cânta cu atâta măiestrie.

— Fetiţa, răspunse novicea.

Încă adormită, stareţa şopti:

— Ce voce frumoasă! Şi imediat tresări: Care fetiţă?

— Nu ştiu, îi spuse novicea. Una care a zăpăcit toată curtea slugilor încă de dimineaţă.

— Sfinte Dumnezeule, Doamne! strigă stareţa.

Sări din pat. Străbătu mănăstirea în mare grabă, şi ajunse în curtea de serviciu, luându-se după voce. Sierva María cânta aşezată pe o băncuţă, cu pletele întinse pe pământ, împresurată de slugile fermecate. Îndată ce o văzu pe stareţă se opri din cântat. Stareţa ridică crucifixul pe care-l purta atârnat la gât.

— Sfântă Fecioară Născătoare de Dumnezeu, spuse.

— Binecuvântată între toate femeile, răspunseră cu toţii.

Stareţa îndreptă crucifixul ca o armă de luptă înspre Serva María.

— Vade retro! strigă.

Slugile se dădură înapoi şi-o lăsară pe fetiţă singură la locul ei, unde rămase cu privirea aţintită şi în gardă.

— Drac împieliţat! ţipă stareţa. Te-ai făcut nevăzut ca să ne zăpăceşti.

Nu izbutiră s-o facă să scoată niciun cuvânt. O novice vru să o ia de mână, dar stareţa o împiedică, îngrozită.

— N-o atinge, strigă. Şi apoi către toţi: Nimeni să n-o atingă.

În cele din urmă o duseră cu forţa, pe când se zbătea dând din picioare şi muşcând aerul ca un câine, până la celula din fundul pavilionului închisorii. Pe drum, îşi dădură seama că era murdară de propriile excremente, şi o spălară în grajd turnând peste ea găleţi de apă.

— Atâtea mănăstiri sunt în oraş şi domnul episcop ne trimite nouă ciurucurile, protestă stareţa.

Celula era spaţioasă, cu pereţi zgrunţuroşi şi tavan foarte înalt, cu nervuri făcute de termite în lambriuri. Lângă singura uşă era o fereastră mare, cu gratii de lemn cioplite şi canaturile fixate cu un drug de fier. Pe peretele din fund, ce dădea spre mare, mai exista o fereastră oarbă, cu bare de lemn. Patul era o estradă de mortar cu o saltea de pânză de sac umplută cu paie şi uzată de folosinţă. Se mai aflau acolo o bancă pe care se putea sta şi o masă din zidărie ce servea şi de altar şi de spălător, sub un crucifix solitar bătut în cuie pe perete. Acolo o lăsară pe Sierva María, udă leoarcă până în creştet şi tremurând de groază, în grija unei gardiene deprinse să câştige lupta milenară cu diavolul.

Se aşeză pe pat, cu ochii la drugii de fier ai porţii blindate, şi aşa o găsi servitoarea care-i aduse tava cu gustarea de la cinci după-amiaza. Nu se clinti din loc. Servitoarea încercă să-i scoată şiragurile şi ea o apucă de încheietura mâinii şi o obligă să le dea drumul. În procesul-verbal al mănăstirii pe care începuseră să-l redacteze în noaptea aceea, servitoarea declară că o putere de pe altă lume o doborâse la pământ.

Copila rămase neclintită în timp ce uşa se închise şi se auziră zgomotele făcute de lanţ şi de dubla răsucire a cheii în lacăt. Văzu ce era de mâncat: nişte resturi de pastramă, o turtă de tapioca şi o cană de ciocolată. Gustă turta, mestecă şi scuipă. Se culcă apoi cu faţa în sus. Auzi vuietul mării, vântul aducător de ploaie, cele dintâi tunete de aprilie tot mai aproape. A doua zi în zori, când servitoarea se întoarse cu micul dejun, o găsi dormind pe mormanele de paie ale saltelei pe care o spintecase cu dinţii şi cu unghiile. La prânz se lăsă dusă de bunăvoie în sala de mese a călugăriţelor care nu făcuseră legământ de claustrare. Era o sală spaţioasă, cu o boltă înaltă şi

ferestre mari, pe unde intra violent lumina mării, zgomotul falezei auzindu-se foarte aproape. Douăzeci de novice, cele mai multe tinere, erau aşezate în faţa unui dublu şir de mese lungi, butucănoase. Aveau veşminte de pânză ordinară şi capul ras, erau vesele şi prostuţe, şi nu-şi ascundeau emoţia de a-şi mânca hrana de cazarmă la aceeaşi masă cu o posedată de diavol.

Sierva María stătea lângă uşa principală, între două gardiene distrate şi abia dacă gusta vreo îmbucătură. Îi puseseră un veşmânt la fel cu al novicelor şi papucii încă uzi. Nimeni nu se uita la ea în timp ce mâncau, dar, când isprăviră, mai multe novice o înconjurară ca să-i admire şiragurile. Una dintre ele încercă să i le ia. Sierva María se ridică furioasă în picioare. Scăpă de gardienele care încercară s-o ţină, îmbrâncindu-le. Se urcă pe masă, fugi de la un capăt la celălalt strigând ca o adevărată posedată gata să atace. Sparse totul în calea ei, sări pe fereastră şi călcă şi dărâmă gardurile grajdurilor şi ţarcurile din ogradă. Albinele se împrăştiară şi animalele năvăliră urlând de groază până în dormitoarele călugăriţelor de claustrare.

Tot ce se întâmplă de atunci încolo a fost pus pe seama farmecelor malefice ale Siervei María. Mai multe novice declarară pentru procesul-verbal că zbura cu nişte aripi străvezii ce făceau un zumzet fantastic. A fost nevoie de două zile şi de o echipă întreagă de sclavi pentru a strânge vitele, a călăuzi albinele spre faguri şi a face ordine în mănăstire. Se răspândi zvonul că porcii erau otrăviţi, că apa din fântâni provoca viziuni premonitorii, că una dintre găinile speriate zburase peste acoperişuri şi se pierduse în orizontul mării. Însă groaza călugăriţelor era plină de contradicţii căci, în pofida gesturilor exagerate ale stareţei şi a spaimei fiecăreia, celula Siervei María deveni centrul curiozităţii tuturor.

În mănăstire regimul de claustrare ţinea de la

rugăciunea de seară, la ora şapte, până în zori, la prima mesă de la şase. Luminile se stingeau, rămânând aprinse numai cele din puţinele chilii autorizate. Totuşi, viaţa mănăstirii nu fusese niciodată atât de tumultuoasă şi liberă ca atunci. Pe coridoare era un iureş veşnic de umbre, de şoapte întretăiate şi grabă reţinută. Se juca în chiliile unde te aşteptai cel mai puţin, şi cu cărţi spaniole şi cu zaruri măsluite, se beau lichioruri secrete şi se fumau ţigări răsucite pe furiş de când Josefa Miranda le-o interzisese călugăriţelor de claustrare. O fetiţă posedată de diavol între zidurile mănăstirii avea fascinaţia unei aventuri de neînchipuit.

Chiar şi călugăriţele cele mai rigide fugeau de regimul de claustrare după semnalul începerii, şi se duceau în pâlcuri de două sau trei să stea de vorbă cu Sierva María. Ea le primi la început cu ghearele scoase, dar învăţă curând să se poarte după firea fiecăreia şi după atmosfera din fiecare seară. O rugau adesea să le fie ştafetă pe lângă diavol, căruia îi cereau favoruri imposibile. Sierva María imita glasuri de pe lumea cealaltă, glasuri de decapitaţi, glasuri de draci împieliţaţi, şi multe dintre ele îi luaseră în serios năzbâtiile, declarând în procesul-verbal că erau adevărate. O patrulă de călugăriţe deghizate luară cu asalt celula într-o noapte blestemată, îi puseră căluş Siervei María şi-o prădară de şiragurile vrăjitoreşti. A fost o victorie efemeră. În graba fugii, cea din fruntea asaltului făcu un pas greşit pe scările în beznă şi-şi fractură craniul. Camaradele ei n-au avut o clipă de linişte până nu înapoiară şiragurile furate stăpânei lor. Nimeni nu mai tulbură de atunci nopţile celulei.

Pentru marchizul de Casalduero au fost zile de doliu. Zăbovise mai mult până să-şi interneze copila decât până să se căiască de fapta lui, şi suferi o criză de tristeţe din care nu şi-a mai revenit niciodată. Ceasuri întregi dădu târcoale mănăstirii întrebându-se la care din ferestrele-i

nenumărate se afla Sierva María cu gândul la el. Când se întoarse odată acasă o văzu pe Bernarda în patio, luând aer în răcoarea nopţii ce se lăsa. Îl înfioră presimţirea că avea să-l întrebe de Sierva María, însă ea abia dacă-i aruncă o privire.

Dădu drumul dulăilor şi se culcă în hamacul din alcov cu iluzia unui somn veşnic. Dar n-a putut adormi. Alizeele trecuseră şi era o noapte fierbinte. Mlaştinile răspândeau tot soiul de gâze năucite de zăpuşeală şi rafale de ţânţari carnivori, şi era nevoie să se ardă baligi de vacă prin dormitoare spre a-i alunga. Sufletele se cufundau în toropeală. Prima ploaie bogată a anului era aşteptată pe atunci cu o înfrigurare la fel de mare ca cea de peste şase luni, când lumea avea să se roage să înceteze pe veci potopul.

Abia se crăpă de ziuă că marchizul se duse la Abrenuncio acasă. N-apucă bine să se aşeze, când îl şi încercă imensa uşurare de a-şi împărtăşi durerea. Intră în subiect fără niciun preambul:

— Am dus-o pe copilă la Santa Clara.

Abrenuncio nu înţelese, şi marchizul profită de nedumerirea lui pentru lovitura următoare.

— O să fie exorcizată, continuă.

Medicul respiră adânc şi spuse cu un calm exemplar:

— Povestiţi-mi totul.

Atunci marchizul îi povesti: vizita la episcop, dorinţa lui de a se ruga, hotărârea-i oarbă, noaptea petrecută fără să închidă un ochi. A fost o capitulare de creştin din moşi-strămoşi care n-a mai păstrat pentru sine niciun secret.

— Sunt încredinţat că a fost o poruncă a Domnului, conchise.

— Vreţi să spuneţi că v-aţi redobândit credinţa? întrebă Abrenuncio.

— Niciodată nu încetezi cu desăvârşire să crezi, spuse marchizul. Îndoiala stăruie.

Abrenuncio îl înţelese. Totdeauna se gândise că a înceta să crezi pricinuia o cicatrice de neşters pe locul unde fusese credinţa, şi că te împiedica s-o uiţi. Ceea ce-i părea de neconceput era să-ţi supui fiica torturii exorcizării.

— Între aceasta şi vrăjitoriile negrilor nu-i mare diferenţă, spuse. Ba-i şi mai rău, fiindcă negrii se mulţumesc să sacrifice zeilor lor cocoşi, pe când Inchiziţia se complace în a trage pe roată oameni nevinovaţi sau a-i arde de vii în spectacole publice.

Participarea monseniorului Cayetano Delaura la vizita primită de episcop i se păru un precedent sinistru.

— E un călău, spuse fără ocolişuri.

Se pierdu într-o înşirare erudită de vechi autodafeuri ale unor bolnavi mintali executaţi ca fiind posedaţi de diavol sau eretici.

— Cred c-ar fi fost mai creştinesc s-o omorâţi decât s-o îngropaţi de vie, conchise.

Marchizul îşi făcu semnul crucii. Abrenuncio îl privi tremurând ca o fantomă în hainele-i cernite şi văzu iar în ochii lui licuricii incertitudinii ce se născuseră odată cu el.

— Scoateţi-o de acolo, îi spuse.

— Asta-i tot ce vreau de când am văzut-o îndreptându-se spre pavilionul celor îngropate de vii, răspunse marchizul. Dar nu mă simt în stare să mă împotrivesc voinţei Domnului.

— Păi, v-ar prinde bine, spuse Abrenuncio. Poate că Dumnezeu o să vă mulţumească într-o zi.

În seara aceea, marchizul solicită o audienţă episcopului. Scrise cererea cu mâna lui, cu o redactare întortocheată şi o caligrafie de copil şi i-o dădu în persoană portarului, ca să fie sigur că ajunge la destinaţie.

Episcopului i se aduse la cunoştinţă în cursul zilei de luni că Sierva María era pregătită pentru exorcizare. Îşi terminase gustarea pe terasa cu campanule galbene, şi nu dădu o atenţie deosebită veştii. Mânca puţin, dar cu o

cumpătare ce putea prelungi ritualul preţ de trei ore. Aşezat în faţa lui, părintele Cayetano Delaura îi citea, cu o voce bine timbrată şi într-un stil oarecum teatral. Ambele caracteristici se potriveau cărţilor pe care le alegea el însuşi, după gustul şi criteriul său.

Vechiul palat era prea mare pentru episcop, care se mulţumea cu salonul de vizite şi cu dormitorul, precum şi cu terasa descoperită, unde-şi făcea siesta şi mânca până începea anotimpul ploilor. În aripa opusă era biblioteca oficială pe care Cayetano Delaura o fondase, îmbogăţise şi îngrijise cu mână de maestru, şi care a fost considerată la vremea ei printre cele mai bune din Indii. Restul clădirii era alcătuit din unsprezece încăperi închise, unde se îngrămădeau rămăşiţele a două veacuri.

În afară de călugăriţa de serviciu care servea mâncarea, Cayetano Delaura era singurul care putea intra în palatul episcopului în timpul meselor, şi aceasta nu datorită privilegiilor personale, cum se spunea, ci calităţii sale de cititor. N-avea nicio însărcinare definită, nici alt titlu decât cel de bibliotecar, dar în realitate era considerat un fel de vicar în virtutea faptului că era atât de apropiat de episcop, şi nimeni nu concepea ca acesta să ia fără el vreo hotărâre însemnată. Îşi avea propria chilie într-o clădire alăturată ce comunica pe dinăuntru cu palatul, şi în care se aflau birourile şi camerele funcţionarilor diocezei şi ale jumătăţii de duzină de călugăriţe din serviciul casnic al episcopului. Totuşi, adevărata-i casă era biblioteca, unde lucra şi citea chiar şi paisprezece ore pe zi, şi unde avea un pat de campanie pentru a dormi când îl fura somnul.

Noutatea acelei după-amiezi epocale a fost că Delaura se bâlbâise de mai multe ori în cursul lecturii. Ba mai şi sări o pagină din greşeală, fapt încă şi mai neobişnuit, şi continuă să citească fără să-şi dea seama. Episcopul îl cercetă prin ochelarii săi minusculi de alchimist, până când trecu la pagina următoare. Atunci îl întrerupse,

amuzat.

— La ce te gândeşti?

Delaura tresări.

— Trebuie să fie zăpuşeala, spuse. De ce?

Episcopul îl privi mai departe în ochi.

— Cu siguranţă e şi altceva pe lângă zăpuşeală, îi răspunse. Şi repetă pe acelaşi ton: La ce te gândeai?

— La fetiţă, spuse Delaura.

Nu făcu nicio precizare, căci de la vizita marchizului nu mai exista pentru ei altă fetiţă pe lume. Stătuseră mult de vorbă despre ea. Revăzuseră împreună cronicile despre oameni posedaţi de diavol şi memoriile sfinţilor exorcişti. Delaura oftă:

— Am visat-o.

— Cum ai putut visa o făptură pe care n-ai văzut-o niciodată? îl întrebă episcopul.

— Era o micuţă marchiză creolă de doisprezece ani, cu nişte plete ca o trenă de regină, răspunse. Cum putea fi altcineva?

Episcopul nu era omul viziunilor cereşti, nici al minunilor sau flagelărilor. Împărăţia sa era de pe lumea aceasta. Aşa încât dădu din cap fără convingere şi mâncă mai departe. Delaura îşi reluă lectura cu mai mare grijă. Când episcopul termină de mâncat, îl ajută să se aşeze în balansoar. Instalat acolo în voie, episcopul spuse:

— Acum e momentul, povesteşte-mi visul.

Era foarte simplu. Delaura visase că Sierva María era aşezată la fereastră, în faţa unei câmpii ninse, luând şi mâncând una câte una boabele unui ciorchine de strugure pe care-l ţinea în poală. Fiecare boabă desprinsă creştea imediat la loc. În vis era limpede că fetiţa stătea de ani în şir la fereastra aceea infinită, încercând să termine ciorchinele, şi că nu se grăbea, fiindcă ştia că ultima boabă însemna moartea.

— Cel mai ciudat, conchise Delaura, este că fereastra de

la care privea câmpia era cea din Salamanca, din iarna aceea în care a nins trei zile la rând şi mieii au murit sufocaţi în zăpadă.

Episcopul se arătă mişcat. Îl cunoştea şi-l îndrăgea prea mult pe Cayetano Delaura pentru a nu ţine seama de enigmele din visele lui. Locul pe care-l ocupa, atât în cadrul diocezei, cât şi în inima lui, şi-l câştigase pe merit prin nenumăratele-i talente şi prin caracterul său dintr-o bucată. Episcopul închise ochii pentru a aţipi cele trei minute ale siestei sale de după-amiază.

În vremea aceasta, Delaura mâncă la aceeaşi masă, înainte de a-şi face împreună rugăciunile de seară. Încă nu terminase când episcopul se întinse în balansoar şi luă hotărârea vieţii lui:

— Ocupă-te de cazul acesta.

O spuse fără a deschide ochii şi slobozi un sforăit de leu. Delaura sfârşi de mâncat şi se aşeză în fotoliul lui obişnuit, sub bolta înflorită. Atunci episcopul deschise ochii.

— Nu mi-ai răspuns, îi zise.

— Am crezut că aţi spus-o dormind, răspunse Delaura.

— Acum ţi-o repet treaz, zise episcopul. Îţi încredinţez sănătatea copilei.

— E cel mai ciudat lucru ce mi s-a întâmplat vreodată, spuse Delaura.

— Vrei să spui că te împotriveşti?

— Nu sunt exorcist, părinte, zise Delaura. N-am firea, nici formaţia şi nici informaţia pentru a pretinde aşa ceva. Şi, pe deasupra, ştim bine că Dumnezeu mi-a hărăzit alt drum.

Era adevărat. Graţie demersurilor episcopului, Delaura se afla pe lista celor trei candidaţi rămaşi pentru funcţia de custode al fondului sefardit din biblioteca Vaticanului. Însă era prima oară că făceau aluzie la problema aceasta, cu toate că amândurora le era cunoscută.

— Cu atât mai îndreptăţit, spuse episcopul. Cazul fetiţei,

rezolvat cu bine, poate fi îndemnul ce ne lipseşte.

Delaura era conştient de stângăcia lui în a se înţelege cu femeile. I se părea înzestrate cu un uz al raţiunii cu desăvârşire propriu, care le îngăduia să navigheze fără poticniri printre stâncile realităţii. Simpla idee a unei întâlniri, chiar cu o creatură neajutorată cum era Sierva María, făcea să-i îngheţe sudoarea pe palme.

— Nu, monseniore, hotărî. Nu mă simt în stare.

— Nu numai că eşti, replică episcopul, dar mai şi ai cu prisosinţă ceea ce oricui altcuiva i-ar lipsi: inspiraţia.

Era un cuvânt prea mare ca să nu fie şi ultimul. Totuşi, episcopul nu-i impuse să accepte pe loc, ci îi acordă un timp de reflecţie, până după doliul din Săptămâna Mare ce începea în ziua aceea.

— Du-te să vezi fetiţa, îi spuse. Cercetează cazul în profunzime şi informează-mă.

Şi astfel, Cayetano Alcino del Espíritu Santo Delaura y Escudero, la treizeci şi şase de ani împliniţi, intră în viaţa Siervei María şi în istoria oraşului. Fusese studentul episcopului la celebra-i catedră de teologie de la Salamanca, unde îşi luase licenţa cu onorurile cele mai înalte ale promoţiei sale. Era încredinţat că tatăl său era descendent direct al lui Garcilaso de la Vega, pentru care avea un cult aproape religios, şi mărturisea acest lucru neîntârziat. Mama sa era o creolă din San Martín de Loba, provincia Mompox, emigrată în Spania cu părinţii. Delaura nu credea că are ceva de la ea, până când a venit în Noul Regat al Granadei şi şi-a recunoscut nostalgiile moştenite.

De la cea dintâi discuţie cu el la Salamanca, episcopul De Cáceres y Virtudes simţise că are în faţă una dintre acele rare valori ce împodobeau creştinătatea epocii sale. Era o dimineaţă îngheţată de februarie, şi prin fereastră se vedeau câmpiile ninse şi, în fundal, şirul de plopi de pe malul râului. Peisajul acela de iarnă avea să fie cadrul unui vis ce tot revenea şi care-l va urmări pe tânărul teolog tot

restul vieţii.

Vorbiră despre cărţi, de bună seamă, şi episcopului nu-i venea să creadă că Delaura citise atât de mult la vârsta lui. El îi vorbi de Garcilaso. Maestrul îi mărturisi că îl cunoştea prea puţin, dar şi-l amintea ca pe un poet păgân care nu-l pomenea pe Dumnezeu decât de două ori în toată opera.

— Nu chiar atât de puţin, spuse Delaura. Însă aşa ceva nu era neobişnuit nici chiar la bunii catolici din Renaştere.

În ziua în care el şi-a făcut primul legământ, maestrul i-a propus să-l însoţească în regatul nesigur al Yucatánului, unde tocmai fusese numit episcop. Lui Delaura, care cunoştea viaţa din cărţi, necuprinsa lume a mamei sale i se părea un vis ce n-avea să fie niciodată al lui. Îi era greu să-şi imagineze căldura sufocantă, veşnica duhoare de hoit, mlaştinile fumegânde, pe când dezgropau din zăpadă mieii pietrificaţi. Episcopului îi era mai uşor să şi le închipuie, căci făcuse războaiele din Africa.

— Am auzit spunându-se că acolo, în Indii, clericii noştri înnebunesc de fericire, spuse Delaura.

— Şi unii se spânzură, zise episcopul. E un regat ameninţat de sodomie, idolatrie şi antropofagie. Şi adăugă fără prejudecăţi: Ca şi pământurile maurilor.

Dar se gândea şi că aceasta era atracţia sa cea mai puternică. Era nevoie de războinici la fel de destoinici pentru a impune bunurile civilizaţiei creştine ca şi pentru a predica în deşert. Totuşi, la douăzeci şi trei de ani, Delaura socotea că îşi avea hotărât drumul până la dreapta Sfântului Duh, al cărui preacredincios plin de evlavie era.

— Toată viaţa am visat să ajung bibliotecar principal, spuse. Numai la aşa ceva sunt bun.

Se prezentase la concursul pentru obţinerea unui post la Toledo, care avea să-l ajute să-şi împlinească visul, şi era sigur că o să-l câştige. Însă maestrul era îndărătnic.

— E mai uşor să ajungi sfânt fiind bibliotecar în Yucatán decât martir la Toledo, îi spuse.

Delaura replică fără umilinţă:

— Dacă Domnul s-ar milostivi de mine, n-aş vrea să fiu sfânt, ci înger.

Se gândea încă la oferta maestrului când a fost numit în post la Toledo, dar preferă să meargă în Yucatán. Cu toate acestea, n-au ajuns niciodată acolo. Naufragiaseră în Strâmtoarea Vânturilor, după şaptezeci de zile de mare furtunoasă şi fuseseră salvaţi de un convoi aproape distrus, care-i abandonă în voia sorţii în Santa María la Antigua del Darién. Rămaseră acolo mai bine de un an, aşteptând ştafetele iluzorii ale Flotei Galioanelor, până când episcopul De Cáceres a fost numit interimar pe meleagurile acelea, scaunul episcopal fiind vacant prin moartea subită a titularului. Văzând selva necuprinsă din Urabá, de pe luntrea care-i purta către noua lor destinaţie, Delaura recunoscu nostalgia ce-o chinuia pe mama lui în iernile lugubre din Toledo. Apusurile halucinante, păsările de coşmar, putreziciunea minunată a manglierilor îi păreau amintiri îndrăgite ale unui trecut pe care nu l-a trăit.

— Numai Sfântul Duh a putut aranja atât de bine lucrurile ca să mă aducă pe pământul natal al mamei, spuse.

După doisprezece ani, episcopul dăduse uitării visul său de a merge în Yucatán. Împlinise şaptezeci şi trei, astmul îl omora şi ştia că n-avea să mai vadă în veci cum ninge în Salamanca. La vremea când Sierva María intră la mănăstire, hotărâse deja să se retragă, odată netezit drumul spre Roma pentru discipolul său.

Cayetano Delaura s-a dus la mănăstirea Santa Clara a doua zi. În pofida căldurii, purta rasa de postav şi ducea vasul cu apă sfinţită şi cel cu uleiuri sacramentale, primele arme în războiul împotriva diavolului. Stareţa nu-l văzuse niciodată, dar zvonul despre inteligenţa şi puterea lui nesocotise taina claustraţiei. Când îl primi la vorbitor la

şase dimineaţa rămase impresionată de aerul său tânăr, paloarea de martir, vocea sonoră, enigma meşei lui albe. Însă nicio virtute n-ar fi fost de-ajuns ca s-o facă să uite că era războinicul episcopului. Lui Delaura, în schimb, nu i-a atras atenţia altceva decât larma cocoşilor.

— Nu sunt decât şase, dar cântă ca o sută, spuse stareţa. Pe deasupra, un porc a grăit şi o capră a fătat trei iezi. Şi adăugă cu înverşunare: Toate merg aşa de când episcopul dumneavoastră ne-a făcut favoarea de a ne trimite darul acesta otrăvit.

O nelinişte la fel de mare îi stârnea şi grădina înfloritǎ cu atâta avânt, încât părea împotriva naturii. Pe măsură ce-o străbăteau, îi arăta lui Delaura flori de mărimi şi culori ireale, şi unele cu miresme insuportabile.

Toate cele de zi cu zi aveau în ochii ei ceva supranatural. La fiecare cuvânt, Delaura simţea că era mai puternică decât el, şi se grăbi să-şi ascută armele.

— N-am spus că fetiţa ar fi posedată, zise, ci că există motive să presupunem.

— Ceea ce vedem chiar acum vorbeşte de la sine, fu de părere stareţa.

— Aveţi grijă, spuse Delaura. Uneori atribuim diavolului anumite lucruri pe care nu le pricepem, fără să ne gândim că pot fi lucruri ale Domnului pe care nu le înţelegem.

— A spus-o Sfântul Toma şi mă supun lui, zise stareţa. Nu trebuie să dai crezare diavolilor nici când spun adevărul.

La al doilea cat domnea liniştea. Într-o parte se aflau chiliile pustii, încuiate cu lacăt în timpul zilei şi în faţă şirul de ferestre deschise către splendoarea mării. Novicele nu păreau că-şi abat atenţia de la treburile lor, însă, în realitate, erau numai ochi şi urechi la stareţă şi la vizitatorul ei, pe când aceştia se îndreptau spre pavilionul închisorii.

Înainte de a ajunge la capătul coridorului, unde era

celula Siervei María, trecură pe la Martina Laborde, o fostă călugăriţă condamnată la carceră pe viaţă fiindcă omorâse două tovarăşe cu un cuţit de tăiat carne. Niciodată n-a mărturisit motivul. Stătea acolo de unsprezece ani şi era cunoscută mai curând datorită încercărilor de fugă neizbutite decât crimei înfăptuite. Nu se împăcase nicicând cu gândul că a fi închisă pe viaţă era totuna cu a fi călugăriţă de claustrare, şi se arăta atât de consecventă, încât se oferise să-şi ispăşească mai departe osânda făcând pe servitoarea în pavilionul celor îngropate de vii. Obsesia ei implacabilă, căreia i se consacră cu acelaşi zel ca şi credinţei, era să ajungă să fie liberă chiar dacă ar trebui să omoare iar.

Delaura nu rezistă curiozităţii oarecum copilăreşti de a se uita în celulă, printre zăbrelele de fier ale ferestruicii. Martina stătea cu spatele. Simţindu-se privită, se întoarse spre uşă, iar Delaura fu robit pe dată de puterea farmecului ei. Neliniştită, stareţa îl trase la o parte.

— Fiţi cu mare băgare de seamă, îi spuse. Creatura asta e în stare de orice.

— Chiar aşa? întrebă Delaura.

— Întocmai aşa, răspunse stareţa. Dacă ar depinde de mine, de multă vreme ar fi în libertate. E o pricină de tulburare prea mare pentru mănăstirea aceasta.

Când gardiana deschise uşa, celula Siervei María împrăştie un miros de putreziciune. Copila zăcea cu faţa în sus pe patul de piatră fără saltea, legată de picioare şi de mâini cu curele de piele. Părea moartă, însă ochii ei aveau lumina mării. Delaura o văzu aidoma celei din visul lui şi un tremur îi puse stăpânire pe trup, scăldându-l într-o sudoare de gheaţă. Închise ochii şi se rugă în şoaptă, cu toată puterea credinţei, şi când isprăvi îşi recăpătase stăpânirea de sine.

— Chiar dacă n-ar fi posedată de niciun diavol, zise, sărmana creatură are aici atmosfera cea mai potrivită ca

să ajungă aşa.

Stareţa îi replică:

— Cinste pe care n-o meritǎm.

Căci făcuseră totul pentru a păstra celula în starea cea mai bună, însă Sierva María îşi împrăştia propria murdărie în jur.

— Lupta noastră nu-i împotriva ei, ci a diavolilor care-i sălăşluiesc în trup, spuse Delaura.

Intră păşind pe vârfuri spre a se feri de murdăriile de pe jos, şi stropi celula cu mănunchiul de busuioc cu apă sfinţită, murmurând formule rituale. Stareţa se îngrozi văzând petele lăsate de apă pe pereţi.

— Sânge! strigă.

Delaura o dojeni pentru pripeala judecăţii. Nu trebuia neapărat să fie sânge fiindcă apa era roşie, şi, chiar de-ar fi fost, n-avea de ce să fie o lucrătură a diavolului.

— Mai drept ar fi să ne gândim că este o minune, şi această putere o are numai Dumnezeu, spuse.

Dar nu era nici una, nici alta, căci petele uscându-se pe zidul văruit nu mai erau roşii, ci de un verde intens. Stareţa se împurpură la chip. Nu numai călugăriţelor clarise, ci tuturor femeilor din vremea aceea le era interzisă orice instruire academică, însă ea învăţase duelul scolastic din fragedă vârstă în familia sa de teologi de vază şi mari eretici.

— Cel puţin, replică, să nu tăgăduim puterea simplă a diavolilor de a schimba culoarea sângelui.

— Nimic nu-i mai folositor decât o îndoială la timpul potrivit, răspunse Delaura pe dată şi o privi în faţă: Citiţi-l pe Sfântul Augustin.

— L-am citit şi răscitit, spuse stareţa.

— Păi, mai citiţi-l o dată, zise Delaura.

Înainte de a se ocupa de copilă, o rugă pe gardiană cu multă blândeţe să iasă din celulă. Apoi, fără aceeaşi blândeţe, îi spuse stareţei:

— Şi dumneavoastră, vă rog.

— Pe răspunderea dumneavoastră, zise ea.

— Episcopul este ierarhia maximă, spuse el.

— Nu-i nevoie să mi-o amintiţi, răspunse stareţa, pe un ton sarcastic. Ştim prea bine că dumneavoastră sunteţi stăpânii Domnului.

Delaura îi dărui plăcerea ultimului cuvânt. Se aşeză pe marginea patului şi o cercetă pe copilă cu rigoarea unui medic. Tremura încă, dar nu mai asuda.

Văzută de aproape, Sierva María avea zgârieturi şi vânătăi, iar pielea îi era jupuită la sânge din pricina curelelor. Dar tot ce era mai impresionant era rana de la gleznă, fierbinte şi supurând din cauza nepriceperii vracilor.

Pe când o cerceta, Delaura i-a explicat că nu o aduseseră acolo ca s-o schingiuiască, ci fiindcă bănuiau că un demon i se vârâse în trup ca să-i fure sufletul. Avea nevoie de ajutorul ei pentru a stabili adevărul. Dar îi era cu neputinţă să ştie dacă ea îl asculta şi dacă înţelegea că era o rugăminte din tot sufletul.

La sfârşitul examinării, Delaura ceru să-i fie adusă o trusă cu medicamente, însă n-o lăsă înăuntru pe călugăriţa spiţereasă. Obloji rănile cu balsamuri şi alină sudând uşurel usturimea cărnii vii, uluit de rezistenţa fetiţei în faţa durerii. Sierva María nu răspunse la niciuna dintre întrebările lui, nici nu-i luă în seamă predicile şi nici nu se plânse de nimic.

A fost un început dezamăgitor ce-l urmări pe Delaura până ajunse în oaza bibliotecii. Era spaţiul cel mai întins din palatul episcopal, fără nicio fereastră, şi cu pereţii acoperiţi de dulapuri cu geamuri, din lemn de mahon, pline de cărţi nenumărate aşezate în ordine. În mijloc erau o masă mare cu portulane, un astrolab şi alte instrumente de navigat, precum şi un glob terestru cu adăugiri şi îndreptări făcute de mână de cartografi succesivi, pe

măsură ce lumea se mărea. În fund era o masă rustică de lucru, cu călimara, cuţitul de ascuţit, penele de scris, de curcan din partea locului, nisipul de uscat cerneala de pe scrisori şi un vas cu o garoafă veştedă. Toată încăperea era în penumbră şi mirosea a hârtie nemişcată, învăluită în răcoarea şi liniştea ca de pădure.

În fundul sălii, într-un loc mai îngust, se afla un dulap cu uşi de scândură. Era închisoarea cărţilor puse la index de Sfânta Inchiziţie, întrucât tratau „materii profane şi fantastice şi poveşti neadevărate”. Nimeni nu avea acces la ele, în afară de Cayetano Delaura, prin autorizaţie pontificală, pentru a explora abisurile literelor rătăcite.

Refugiul acela de ani de zile devenise pentru el un infern de când o cunoscuse pe Sierva María. N-avea să se mai întâlnească acolo cu prietenii lui, clerici şi laici, cu care împărtăşea desfătarea ideilor şi organiza turniruri scolastice, concursuri literare, seri muzicale. Pasiunea lui se reduse la a înţelege vicleşugurile diavolului, şi acestui ţel îi consacră toate lecturile şi meditaţiile preţ de cinci zile şi cinci nopţi, înainte de a se întoarce la mănăstire.

Luni, când episcopul îl văzu ieşind cu pas hotărât, îl întrebă cum se simţea.

— Înaripat de Sfântul Duh, răspunse Delaura.

Îşi pusese sutana de bumbac gros ce-i inspira un avânt de tăietor de lemne, iar sufletul îi era blindat împotriva descurajării. Avea şi mare nevoie. Gardiana îi răspunse la salut cu un mormăit, Sierva María îl primi cu o căutătură încruntată, şi în celulă era greu de respirat din pricina resturilor de mâncare stricată şi a excrementelor împrăştiate pe jos. La altar, lângă candela Sacramentului, zăcea intact prânzul din ziua aceea. Delaura luă farfuria şi-i oferi copilei o lingură de fasole neagră cu grăsimea sleită. Ea îşi feri capul. El stărui în mai multe rânduri şi reacţia ei a fost aceeaşi. Atunci Delaura apucă lingura de fasole, o gustă şi o înghiţi pe nemestecate, strâmbându-se de silă

neprefăcută.

— Ai dreptate, îi spuse. E infectă.

Copila nu-i dădu nici cea mai mică atenţie. Când îi obloji glezna umflată i se făcu pielea de găină şi ochii i se umeziră. El crezu că se dăduse bătută, o încurajă cu şoapte de păstor destoinic şi în cele din urmă se încumetă să-i dezlege curelele pentru a-i da un răgaz trupului chinuit. Fetiţa îşi îndoi degetele de câteva ori ca să simtă că mai erau ale ei şi-şi întinse picioarele tumefiate de legături. Atunci îl privi pe Delaura pentru prima oară, îl cântări, îl cercetă şi se năpusti asupra lui cu o săritură fără greş de animal de pradă. Gardiana îl ajută s-o stăpânească şi s-o lege. Înainte de a pleca, Delaura scoase din buzunar nişte mătănii de santal şi i le atârnă Siervei María peste şiragurile ei vrăjitoreşti.

Episcopul se alarmă când îl văzu venind cu faţa zgâriată şi o muşcătură la mână care te seca la inimă de durere numai văzând-o. Dar se alarmă şi mai mult de reacţia lui Delaura, care-şi arăta rănile ca pe nişte trofee de război şi-şi bătea joc de primejdia de a se molipsi de turbare. Totuşi, medicul episcopului l-a supus unei îngrijiri severe, căci se număra printre cei care se temeau că eclipsa din următoarea zi de luni avea să fie preludiul unor mari nenorociri.

În schimb, Martina Laborde, călugăriţa ucigaşă, nu întâmpină nici cea mai mică rezistenţă din partea Siervei María. Se dusese în vârful picioarelor până la celulă, ca din întâmplare, şi o văzuse legată de mâini şi de picioare în pat. Fetiţa o privi neîncrezătoare şi rămase cu ochii ţintă la ea până când Martina îi zâmbi. Atunci zâmbi şi ea şi i se predă fără condiţii. I se păru că sufletul Domingăi de Adviento umplea tot spaţiul celulei.

Martina îi povesti cine era, şi din ce pricină se afla acolo pentru tot restul zilelor, în ciuda faptului că-şi pierduse şi glasul strigându-şi nevinovăţia. Când o întrebă pe Sierva

María motivele pentru care era închisă, ea abia dacă putu să-i spună ceea ce ştia de la exorcistul ei:

— Am înăuntru un diavol.

Martina o lăsă în pace, crezând că minţea, sau că o minţiseră, fără a şti că ea era una dintre puţinele femei albe cărora le spusese adevărul. Îi făcu o demonstraţie de măiestrie în ale brodatului, şi copila o rugă să-i desfacă legăturile ca să încerce să facă şi ea la fel. Martina îi arătă foarfeca pe care o ţinea în buzunarul rasei împreună cu alte instrumente de cusut.

— Vrei să te dezleg, îi spuse. Dar te previn că, de încerci să-mi faci rău, am să te omor.

Sierva María nu se îndoi o clipă de hotărârea ei. O puse s-o dezlege şi repetă lecţia cu uşurinţa şi simţul înnăscut cu care învăţase să cânte la teorbă. Înainte de a pleca, Martina îi făgădui că va obţine permisiunea să vadă împreună, lunea viitoare, eclipsa totală de soare.

În zorii zilei de vineri, rândunelele îşi luară rămas-bun rotindu-se îndelung pe cer şi stropiră străzile şi acoperişurile cu o ninsoare de albăstreală scârboasă. Cu greu s-a putut mânca şi dormi până când soarele de la prânz n-a uscat murdăria necruţătoare şi briza nopţii n-a curăţat văzduhul. Însă groaza se înstăpâni. Nu se mai văzuse vreodată ca rândunelele să-şi facă nevoile în zbor şi nici ca duhoarea găinaţului lor să nu lase oamenii să trăiască.

La mănăstire nimeni nu se îndoi, de bună seamă, că Sierva María n-ar avea destulă putere pentru a schimba legile migraţiei. Delaura simţi aceasta până şi în asprimea aerului, duminică după slujbă, în vreme ce străbătea grădina cu un coşuleţ de dulciuri din târg. Sierva María, străină de toate, purta încă mătăniile atârnate la gât, însă nu-i răspunse la salut şi nici nu se învrednici să-l privească. El se aşeză alături, mestecă savurând o prăjitură din coşuleţ, şi spuse cu gura plină:

— E o bunătate.

Apropie de gura Siervei María cealaltă jumătate de prăjitură. Ea se feri, dar nu se întoarse către perete, ca în celelalte rânduri, ci îi arătă lui Delaura că gardiana îi spiona. El făcu un gest energic cu mâna spre uşă.

— Plecaţi de acolo, porunci.

Când gardiana dispăru, fetiţa vru să-şi astâmpere foamea străveche cu jumătate de prăjitură, dar o scuipă în loc s-o înghită.

— Are gust de găinaţ de rândunică, spuse.

Totuşi, starea ei de spirit se schimbă. Stătu cuminte cu el să-i oblojească rănile de pe spate care o usturau şi luă aminte la Delaura pentru prima oară, descoperind că avea mâna legată. Cu o inocenţă ce nu putea fi prefăcută îl întrebă ce i se întâmplase.

— M-a muşcat o căţeluşă turbată cu o coadă de mai bine de un metru, zise Delaura.

Sierva María vru să vadă rana. Delaura îşi scoase legătura, şi ea abia dacă atinse cu arătătorul aura vânătă a umflăturii, de parc-ar fi fost jar, şi pentru prima oară râse.

— Sunt mai rea decât ciuma, spuse.

Delaura nu-i răspunse cu cuvinte din Evanghelii, ci din Garcilaso:

— „Prea bine o poţi face cu cel sortit să îndure.”

Plecă exaltat de revelaţia că ceva de necuprins şi fără leac începuse să se înfăptuiască în viaţa lui. Când ieşi, gardiana îi aminti, din partea stareţei, că era interzis să se aducă mâncare din afară, din cauza riscului ca cineva să le trimită alimente otrăvite, cum s-a întâmplat pe vremea asediului. Delaura minţi că adusese coşuleţul cu permisiunea episcopului şi făcu o plângere oficială pentru mâncarea proastă a deţinutelor, într-o mănăstire celebră pentru bucătăria ei fără cusur.

În timpul cinei îi citi episcopului cu o stare de spirit nouă. Îl însoţi la rugăciunile de seară, ca totdeauna, şi-şi

ţinu ochii închişi ca să se poată gândi mai bine la Sierva María pe când se ruga. Se retrase în bibliotecă mai devreme ca de obicei, cu gândul la ea, şi cu cât se gândea mai mult, cu atât îi sporea dorinţa aprigă de a se gândi. Recită cu glas tare sonetele de dragoste ale lui Garcilaso, speriat de bănuiala că în fiecare vers era o premoniţie secretă care avea legătură cu viaţa lui. Nu izbuti să adoarmă. În zori se aplecă peste masa de scris cu fruntea sprijinită de cartea pe care n-o citi. Din străfundurile visului auzi cei trei psalmi ai rugăciunii din faptul zilei de la biserica vecină. „Domnul să te aibă în pază, María de Todos los Angeles”, spuse adormit. Propria voce îl trezi dintr-odată, şi o văzu pe Sierva María, cu rasa de deţinută şi pletele ca flăcările vii revărsate pe umeri, venind şi aruncând garoafa veştedă şi punând un mănunchi de gardenii de curând înflorite în vasul de pe masa cea mare. Delaura, împreună cu Garcilaso, îi spuse cu voce arzătoare: „Prin tine m-am născut, trăiesc prin tine, / Prin tine voi muri, prin tine mor.”[1] Sierva María zâmbi fără să-l privească. El închise ochii spre a se încredinţa că nu era o amăgire a întunericului. Năluca pierise când deschise ochii, dar biblioteca era impregnată de parfumul gardeniilor ei.

[1] Versiunea românească a versurilor lui Garcilaso de la Vega aparţine poetului Mihai Cantuniari.

PATRU

Părintele Cayetano Delaura a fost invitat de episcop să aştepte eclipsa sub bolta de campanule galbene, singurul loc din palat de unde se vedea cerul mării. Albatroşii încremeniţi în văzduh cu aripile deschise păreau morţi în plin zbor. Episcopul îşi făcea vânt alene, într-un hamac atârnat de două furci cu cabestane de navă, unde tocmai îşi terminase siesta. Delaura se legăna lângă el într-un balansoar de răchită. Amândoi erau în stare de graţie, bând suc de tamarin şi privind dincolo de acoperişuri necuprinsul cer fără nori. Puţin după două prinse să se întunece, găinile se strânseră pe stinghii şi toate stelele se aprinseră deodată. Un fior supranatural străbătu firea. Episcopul auzi fâlfâitul porumbeilor întârziaţi căutându-şi pe dibuite adăposturile în beznă.

— Mare e Dumnezeu, suspină. Până şi animalele o simt.

Călugăriţa de serviciu îi aduse un opaiţ şi nişte cioburi de sticlă afumată ca să se uite la soare. Episcopul se ridică în capul oaselor şi se apucă să cerceteze eclipsa prin sticlă.

— Trebuie să priveşti cu un singur ochi, zise, străduindu-se să-şi potolească şuierul respiraţiei. De nu, eşti în primejdie să-i pierzi pe amândoi.

Delaura stătea cu ciobul în mână, neuitându-se la eclipsă. După un lung răstimp de tăcere, episcopul îl iscodi în penumbră şi-i văzu ochii fosforescenţi, străini cu desăvârşire de vraja falsei nopţi.

— La ce te gândeşti? îl întrebă.

Delaura nu răspunse. Văzu soarele ca o semilună ce îi vătăma retina, în pofida sticlei afumate. Dar nu încetă să privească.

— Eşti tot cu gândul la copilă, spuse episcopul.

Cayetano tresări, deşi episcopul avea momentele acelea în care îi citea în suflet mult mai des decât ar fi fost firesc.

— Mă gândesc că oamenii din popor îşi pot pune necazurile pe seama eclipsei, zise.

Episcopul încuviinţă dând din cap, fără să-şi ia privirea de la cer.

— Şi cine ştie dacă n-au dreptate? răspunse. Rosturile Domnului nu-s uşor de desluşit.

— Fenomenul acesta a fost prevăzut de milenii de către astronomii asirieni, spuse Delaura.

— E un răspuns de iezuit, zise episcopul.

Cayetano privi mai departe la soare, uitând de sticlă. La două şi douăsprezece părea un disc negru perfect şi preţ de o clipă a fost miezul nopţii în plină zi. Apoi eclipsa îşi reluă aspectul pământesc, şi cocoşii zorilor prinseră a cânta. Când Delaura încetă să mai privească, medalia de foc îi stăruia pe retină.

— Văd mai departe eclipsa, spuse, amuzat. Oriunde privesc, o văd necontenit.

Episcopul socoti că spectacolul se sfârşise.

— O să-ţi treacă în câteva ceasuri, zise.

Se întinse în hamac, căscă şi mulţumi Domnului pentru ziua cea nouă.

Delaura nu pierduse însă şirul discuţiei.

— Cu tot respectul, părinte, spuse, nu cred că făptura aceea este posedată.

De data aceasta episcopul se alarmă de-a binelea.

— De ce spui aşa ceva?

— Cred că e doar îngrozită, răspunse Delaura.

— Avem dovezi din belşug, zise episcopul. Sau nu citeşti procesele-verbale?

Ba nu. Delaura le cercetase temeinic şi considera că slujeau mai mult spre a cunoaşte mentalitatea stareţei decât starea Siervei María. Exorcizaseră locurile pe unde fusese copila în dimineaţa intrării ei la mănăstire şi tot ce atinsese. Pe cei care veniseră în contact cu ea îi supuseră la abstinenţă şi purificare. Novicea care îi furase inelul în

prima zi a fost osândită la muncă forţată în grădina de zarzavat. Se povestea că fetiţa se desfătase sfârtecând un ied căruia îi tăiase gâtul cu mâna ei, şi-i mâncase fuduliile şi ochii condimentaţi ca focul. Dovedea un dar al limbilor ce-i îngăduia să se înţeleagă cu africanii de orice neam, chiar mai bine decât ei între ei, sau cu necuvântătoarele de orice soi. A doua zi după venirea ei, cei unsprezece papagali captivi ce împodobeau grădina de peste douăzeci de ani fuseseră găsiţi morţi în zori, fără niciun motiv. Fascinase toţi servitorii cu cântece diavoleşti pe care le cânta cu voci diferite de a ei. Când află că stareţa o căuta, se făcu nevăzută numai în ochii acesteia.

— Totuşi, spuse Delaura, cred că ceea ce ni se pare diavolesc sunt obiceiurile negrilor, pe care copila le-a deprins din cauza nepăsării arătate de părinţi.

— Ia seama! îl preveni episcopul. Duşmanul profită mai mult de inteligenţa decât de greşelile noastre.

— Atunci darul cel mai frumos pe care i-l putem face ar fi să exorcizăm o făptură nevinovată, spuse Delaura.

Episcopul se înfurie.

— Trebuie să înţeleg că te răzvrăteşti?

— Trebuie să înţelegeţi că am rezervele mele, părinte, răspunse Delaura. Dar vă dau ascultare cu toată umilinţa.

Astfel încât se întoarse la mănăstire fără a-l fi convins pe episcop. Avea la ochiul stâng un plasture negru ca un om chior, pe care i-l pusese doctorul până avea să i se şteargă soarele de pe retină. Simţi privirile urmărindu-l de-a lungul grădinii şi al coridoarelor în şir până la pavilionul închisorii, dar nimeni nu-i adresă vreun cuvânt. Pretutindeni plutea un aer ca de convalescenţă după eclipsă.

Când gardiana îi deschise celula Siervei María, Delaura simţi că inima i se spărgea în piept şi abia dacă se mai putea ţine pe picioare. Numai pentru a-i afla dispoziţia din dimineaţa aceea o întrebă dacă văzuse eclipsa, într-adevăr,

o văzuse de pe terasă. Nu pricepu de ce avea el plasturele la ochi când ea se uitase la soare fără nicio protecţie şi n-avea nimic. Îi povesti că toate călugăriţele o văzură stând în genunchi şi că mănăstirea rămase încremenită până începură să cânte cocoşii. Însă ei nu i se păruse nimic extraordinar.

— Ce-am văzut e ce se vede în fiecare noapte, spuse.

Ceva se schimbase la ea, iar Delaura nu putea preciza ce anume, simptomul cel mai desluşit fiind o undă de tristeţe. Nu se înşelă. Abia începuse cu oblojitul că fetiţa îşi aţinti asupră-i ochii înfriguraţi şi-i spuse cu voce tremurândă:

— O să mor.

Delaura se înfioră.

— Cine ţi-a spus?

— Martina, răspunse fetiţa.

— Ai văzut-o?

Fetiţa îi povesti că venise în două rânduri la ea în celulă ca s-o înveţe să brodeze, şi că văzuseră împreună eclipsa. Îi spuse că era bună şi blândă şi că stareţa îi dăduse voie să ţină orele de brodat pe terasă, pentru a putea vedea apusul în mare.

— Aha, făcu el, fără să clipească. Şi ţi-a spus când o să mori?

Copila spuse că da, strângându-şi buzele ca să nu plângă.

— După eclipsă, răspunse.

— După eclipsă pot fi următorii o sută de ani, zise Delaura.

Însă a fost nevoit să se concentreze asupra îngrijirilor pentru ca ea să nu ia seama că i se pusese un nod în gât. Sierva María nu mai spuse nimic. El se uită din nou la ea, intrigat de tăcere, şi văzu că avea ochii umezi.

— Mi-e teamă, spuse ea.

Se prăbuşi pe pat şi izbucni într-un plâns sfâşietor. El se aşează mai aproape şi o alină cu încurajări de confesor.

Abia atunci află Sierva María că, de fapt, Cayetano era exorcistul, şi nu doctorul ei.

— Şi atunci de ce mă îngrijiţi? îl întrebă.

Lui îi tremură vocea:

— Fiindcă te iubesc nespus.

Ea n-a fost impresionată de îndrăzneala lui.

Când plecă, Delaura se duse până la celula Martinei. Pentru prima oară văzu de aproape că avea pielea ciupită de vărsat, capul ras, nasul prea mare şi dinţii de şobolan, însă puterea-i de seducţie era un fluid material ce se simţea imediat. Delaura preferă să vorbească din prag.

— Biata copilă are destule motive ca să fie speriată, spuse. Vă rog să nu i le sporiţi.

Martina se simţi descumpănită. Niciodată nu i se năzărise să prevestească nimănui ziua morţii, şi cu atât mai puţin unei copile atât de încântătoare şi lipsite de apărare.

O întrebase numai cum se simţea, şi din trei sau patru răspunsuri îşi dădu seama că minţea din năravi. Seriozitatea cu care Martina îi vorbi i-a fost de ajuns lui Delaura pentru a înţelege că Sierva María îl minţise şi pe el. Îi ceru iertare pentru uşurătatea lui şi o rugă să n-o dojenească în niciun fel pe fetiţă.

— Ştiu eu bine ce fac, conchise.

Martina îl învălui cu farmecul ei.

— Ştiu cine este cuvioşia voastră, spuse, şi ştiu că întotdeauna aţi ştiut foarte bine ce faceţi.

Însă Delaura avea o aripă rănită, dându-şi seama că Sierva María nu avusese nevoie de ajutorul nimănui pentru ca, în singurătatea celulei, să i se cuibărească în suflet groaza de moarte.

În cursul acelei săptămâni, maica Josefa Miranda îi trimise episcopului un memoriu cu plângeri şi reclamaţii, scris de mâna ei. Solicită scutirea clariselor de tutela Siervei María, pe care ea o considera drept o pedeapsă

târzie pentru vini ispăşite cu prisosinţă. Înşiruia un nou pomelnic de întâmplări stranii consemnate în acte, care se explicau numai printr-o convieţuire neruşinată a fetiţei cu diavolul. Finalul era un denunţ plin de furie cu privire la puterea lui Cayetano Delaura, la libertatea de gândire şi la antipatia-i personală împotriva ei, precum şi la abuzul de a aduce mâncare în mănăstire împotriva opreliştilor orânduite.

Episcopul îi arătă memoriul lui Delaura, îndată ce se întoarse la palat, iar el îl citi în picioare, fără să-i tresară un muşchi de pe faţă. Până la urmă se înfurie.

— Dacă cineva este posedat de toţi diavolii, aceasta-i Josefa Miranda, spuse. Diavoli ai urii, ai intoleranţei, ai prostiei. E detestabilă!

Episcopul se minună de atâta virulenţă. Delaura luă aminte şi încercă să se explice pe un ton potolit.

— Vreau să spun, zise, că atribuie atâtea puteri forţelor răului, încât pare mai curând a crede în diavoli.

— Demnitatea cu care sunt învestit nu-mi permite să fiu de acord cu tine, zise episcopul. Însă mi-ar plăcea să fiu.

Îl mustră pentru toate excesele pe care le-ar fi putut săvârşi, şi-i ceru să aibă răbdare ca să suporte pornirile nefaste ale stareţei.

— Evangheliile sunt pline de femei ca ea, ba chiar cu năravuri mai rele, spuse. Şi totuşi, Isus le-a cinstit.

Nu putu să continue, fiindcă primul tunet din anotimpul acela răsună în palat şi se prăvăli de-a berbeleacul peste mare, şi un potop biblic îi îndepărtă de restul lumii. Episcopul se întinse în balansoar şi se lăsă pradă nostalgiei.

— Ce departe mai suntem! suspină.

— De ce anume?

— De noi înşine, zise episcopul. Ţi se pare drept ca omul să aibă nevoie de aproape un an ca să afle că este orfan? Şi, în lipsa răspunsului, îşi descărcă tot amarul: Mă

îngrozeşte pur şi simplu gândul că în Spania au dormit în noaptea asta.

— Nu putem interveni în rotaţia pământului, spuse Delaura.

— Însă am putea-o nesocoti, ca să nu simţim durerea, răspunse episcopul. Mai mult decât credinţa, lui Galilei îi lipsea simţământul.

Lui Delaura îi erau cunoscute crizele acelea care-l chinuiau pe episcop în nopţile cu ploi triste, de când bătrâneţea îl luase cu asalt Tot ce putea face era să-i abată gândurile negre iscate de fiere până când avea să-l biruie somnul.

La sfârşitul lui aprilie se dădu de veste prin pristav că avea să sosească în curând noul viceregе, don Rodrigo de Buen Lozano, în drum spre reşedinţa lui de la Santa Fe. Venea cu un cortegiu de judecători şi slujbaşi, cu servitorii şi medicii lui personali, şi cu un cvartet de coarde pe care i-l dăruise regina ca să suporte plictisul din Indii. Viceregina se înrudea de departe cu stareţa şi ceruse să fie găzduită la mănăstire.

Sierva María a fost dată uitării în toiul spoitului cu var nestins, al aburilor de catran, al chinului loviturilor de ciocan şi al înjurăturilor în gura mare din partea oamenilor de toate soiurile care invadaseră clădirea până la partea de claustrare. O schelă se prăbuşi cu un zgomot asurzitor, un zidar muri şi încă şapte lucrători au fost răniţi. Stareţa puse nenorocirea pe seama fatalităţii malefice a Siervei María şi profită de noul prilej pentru a stărui să fie trimisă la altă mănăstire până aveau să treacă festivităţile. De data aceasta argumentul principal a fost că vecinătatea unei posedate de diavol nu era recomandabilă pentru vicereginа. Episcopul nu-i răspunse.

Don Rodrigo de Buen Lozano era un asturian matur şi chipeş, campion la pelota bască şi la vânătoarea de

potârnichi, care compensa prin talente cei douăzeci şi doi de ani câţi avea mai mult decât soţia sa. Râdea cu tot trupul, chiar şi de sine, şi nu pierdea niciun prilej s-o dovedească. Din clipa când simţi prima briză a Caraibilor, străbătută de bubuiturile de tobă în noapte şi de miresmele fructelor de guayaba, îşi lepădă veşmintele primăvăratice şi umblă desfăcut la piept printre grupurile de doamne. Coborî la ţărm doar în cămaşă, fără discursuri şi fără salve de tun. În onoarea lui au fost autorizate fel de fel de dansuri, fandangos, bundes şi cumbiambas, cu toate că episcopul le interzisese, precum şi coride de tauri şi lupte de cocoşi pe terenuri virane.

Viceregina era aproape o adolescentă, vioaie şi cam neastâmpărată, şi năvăli în mănăstire ca un iureş de prospeţime. N-a rămas ungher pe care să nu-l cerceteze, nici problemă pe care să n-o înţeleagă şi nici ceva bun pe care să nu vrea să-l facă şi mai bun. Vizitând mănăstirea, dorea să nu-i rămână nimic nevăzut, cu entuziasmul unei fiinţe lipsite de experienţă. De aceea stareţa a socotit mai prudent s-o scutească de proasta impresie a închisorii.

— Nu merită osteneala, îi spuse. Nu sunt decât două deţinute, şi una e posedată de diavol.

A fost de ajuns să i-o spună pentru a-i trezi interesul. N-a slujit la nimic argumentul că celulele nu fuseseră pregătite şi nici deţinutele încunoştinţate. Îndată ce se deschise uşa, Martina Laborde i se aruncă la picioare, implorându-i graţierea.

Nu părea prea uşor după o fugă eşuată şi alta reuşită. Prima oară încercase să fugă acum şase ani, de pe terasa ce dădea spre mare, împreună cu alte trei călugăriţe condamnate din diferite pricini şi la diverse osânde. Una dintre ele izbuti. Atunci zidiră ferestrele şi fortificară curtea de sub terasă. Anul următor, celelalte trei legară gardiana, care pe atunci dormea în pavilion, şi fugiră pe o poartă de serviciu.

Familia Martinei, în înţelegere cu confesorul ei, o adusese înapoi la mănăstire. Vreme de patru ani fără sfârşit a fost singura deţinută, şi nu avea drept de vizită la vorbitor şi nici de a merge la slujba de duminică la capelă. Astfel încât părea cu neputinţă să fie graţiată. Totuşi, viceregina făgădui să intervină pe lângă soţul ei.

În celula Siervei María aerul era încă greu din pricina varului nestins şi a izului de catran, dar domnea o ordine nouă. Îndată ce gardiana deschise uşa, viceregina se simţi vrăjită de o adiere glacială. Sierva María era aşezată, cu tunica uzată şi papucii murdari, şi cosea alene într-un ungher luminat de propria strălucire. Nu ridică privirea până când viceregina n-o salută. Aceasta desluşi în privirea ei forţa irezistibilă a unei revelaţii.

— Sfinte Dumnezeule, murmură, şi făcu un pas în celulă.

— Atenţie, îi spuse stareţa la ureche. E ca o tigroaică.

O prinse de braţ. Viceregina nu intră, dar simpla vedere a Siervei María i-a fost de ajuns pentru a-şi pune în gând s-o salveze.

Guvernatorul oraşului, un burlac afemeiat, îi oferi viceregelui un prânz între bărbaţi. Cântă întâi cvartetul de coarde spaniol, apoi un ansamblu de cimpoaie şi tobe de la San Jacinto, şi se dansă în pieţe unde se organizară petreceri de negri, parodii neruşinate ale balurilor albilor. La desert, se dădu la o parte o perdea în fundul sălii şi apăru sclava abisiniană pe care guvernatorul o cumpărase plătind greutatea ei în aur. Era îmbrăcată cu o tunică aproape străvezie ce-i sporea primejdia goliciunii. După ce se arătă de aproape asistenţei obişnuite, se opri în faţa viceregelui şi tunica îi alunecă de-a lungul trupului, căzându-i la picioare.

Perfecţiunea ei era tulburătoare. Umărul nu-i fusese profanat de instrumentul de argint al negustorului de sclavi, nici spinarea de iniţiala primului stăpân, şi din toată făptura ei se desprindea o aură de mister. Viceregele păli,

respiră adânc, şi cu un gest al mâinii îşi şterse din memorie imaginea de neîndurat.

— Luaţi-o de aici, pentru numele Domnului, porunci. Nu vreau s-o mai văd în vecii vecilor.

Poate ca pedeapsă pentru frivolitatea guvernatorului, viceregina o prezentă pe Sierva María la cina pe care stareţa le-o oferi în încăperile ei particulare. Martina Laborde le prevenise:

— Lăsaţi-i şiragurile de mărgele şi brăţările, şi veţi vedea ce frumos se poartă.

Aşa s-a şi întâmplat. Îi puseră rochia bunicii cu care venise la mănăstire, îi spălară şi pieptănară pletele răsfirate ca să-i cadă ca o trenă, şi viceregina însăşi o aduse de mână la masa soţului. Chiar şi stareţa rămase uluită de prestanţa, de strălucirea personalităţii ei, de splendoarea pletelor sale. Viceregina şopti la urechea soţului:

— E posedată de diavol.

Viceregele refuză să creadă aşa ceva. Văzuse la Burgos o posedată de diavol care defecase o noapte întreagă până umpluse camera. Încercând s-o ferească pe Sierva María de o soartă asemănătoare, o încredinţă medicilor lui. Aceştia confirmară că n-avea niciun simptom de turbare şi fură de aceeaşi părere cu Abrenuncio că nu era probabil să se fi molipsit. Totuşi, nimeni nu se crezu autorizat să-şi exprime îndoiala că ar fi posedată de diavol.

Episcopul profită de petrecere pentru a reflecta la memoriul stareţei şi la soarta finală a Siervei María. Cayetano Delaura, la rândul său, îşi începu procesul de purificare înainte de exorcism, şi se închise în bibliotecă numai cu turtă de manioc şi cu apă. Petrecu nopţi delirând şi zile fără să închidă un ochi, scriind versuri înaripate care-i erau singura alinare pentru patima trupului.

Câteva dintre aceste poeme au fost găsite într-un teanc de foi cu greu descifrabile când biblioteca a fost dărâmată,

după aproape un secol. Primul şi singurul lizibil în întregime era o evocare a lui însuşi din vremea când avea doisprezece ani, în curtea pietruită a seminarului din Avila, pe o ploaie uşoară de primăvară. Sosise de la Toledo după mai multe zile de mers călare pe măgar, cu o haină a tatălui său ajustată pe talia lui, şi cu acel cufăr de două ori mai greu ca el, fiindcă maică-sa îi pusese înăuntru tot ce i-ar fi trebuit ca să supravieţuiască demn până la sfârşitul noviciatului. Portarul îl ajută să-l ducă până în mijlocul curţii interioare, şi acolo îl părăsi în voia sorţii, în bătaia ploii.

— Urcă-l la etajul trei, îi zise. Ţi se va spune acolo care ţi-e locul în dormitor.

Într-o clipă, întregul seminar se arătă la balcoanele ce dădeau spre grădină, atent să vadă ce-o să facă el cu acel cufăr, ca şi cum ar fi fost unicul personaj al unei piese de teatru pe care numai el n-o cunoştea. Când înţelese că nu se putea bizui pe nimeni, scoase din cufăr lucrurile pe care le putea căra în braţe şi le urcă la etajul trei pe scările înclinate din piatră necioplită. Pedagogul îi indică unul din cele două şiruri de paturi din dormitorul novicilor. Cayetano îşi puse lucrurile pe pat, se întoarse în curte şi mai urcă de încă patru ori până isprăvi. În cele din urmă, apucă de mâner cufărul gol şi-l târî până sus pe scări.

Profesorii şi elevii care-l vedeau de la balcoane nu se întorceau să-l privească ori de câte ori trecea prin dreptul unui etaj. Însă părintele rector îl aşteptă pe palierul ultimului, când urcă târând cufărul, şi începu să aplaude. Ceilalţi îi ţinură isonul, ovaţionând. Cayetano înţelese atunci că trecuse cu bine prima încercare a ritualului de iniţiere al seminarului, care consta în a sui cufărul până în dormitor fără să întrebe nimic şi fără ajutorul nimănui. Isteţimea lui, purtările frumoase şi tăria de caracter au fost date drept pildă elevilor.

Totuşi, amintirea care avea să-l marcheze cel mai mult a

fost discuţia din seara aceea din cabinetul rectorului. Îl chemase ca să-i vorbească despre singura carte pe care i-o găsiră în cufăr, cu foile desprinse, incompletă şi fără coperte, aşa cum o descoperise chiar el, din întâmplare, într-un sertar al tatălui său. O citise până unde putuse în nopţile călătoriei, şi ardea de nerăbdare să-i afle deznodământul. Părintele rector voia să-i cunoască părerea.

— O să-mi pot face una când o s-o termin de citit, spuse el.

Rectorul, cu un zâmbet de uşurare, puse cartea la loc sigur şi-l încuie.

— N-ai s-o faci niciodată, îi zise. E o carte interzisă.

După douăzeci şi şase de ani, în biblioteca întunecoasă a episcopului, îşi dădu seama că citise toate cărţile care-i căzuseră în mână, autorizate sau nu, în afară de aceea. Îl înfioră senzaţia că o viaţă întreagă stătea să se sfârşească. Alta, imprevizibilă, începea.

Îşi făcea rugăciunile de seară, în cea de a opta zi de post, când îl anunţară că episcopul îl aştepta în salon ca să-l întâmpine pe viceregе. Era o vizită neprevăzută, chiar şi pentru viceregе, căruia i se năzări s-o facă în cursul primei sale plimbări prin oraş. A fost nevoit să contemple acoperişurile de pe terasa plină de flori în timp ce chemau urgent demnitarii mai apropiaţi şi făceau puţină ordine în salon.

Episcopul îl primi împreună cu şase prelaţi din statul său major. În dreapta lui îl aşează pe Cayetano Delaura, pe care îl prezentă fără alt titlu în afara numelui său întreg. Înainte de a începe conversaţia, viceregele cercetă cu o privire plină de compasiune pereţii cojiţi, perdelele rupte, mobilele artizanale cum nu se poate mai ieftine, prelaţii lac de sudoare în sutanele lor sărăcăcioase. Episcopul, atins în orgoliu, spuse:

— Suntem fiii lui Iosif dulgherul.

Viceregele schiţă un gest de înţelegere, şi se apucă să-şi povestească impresiile din prima săptămână. Vorbi de planurile sale iluzorii de a dezvolta comerţul cu Antilele engleze, odată vindecate rănile războiului, de avantajele intervenţiei statului în educaţie, de imboldul pe care avea de gând să-l dea artelor şi literelor, pentru a aduce aceste suburbii coloniale în pas cu lumea.

— Sunt vremuri de reînnoire, spuse.

Episcopul constată încă o dată uşurinţa cu care se conduceau treburile pământeşti. Întinse către Delaura un deget tremurător, fără să se uite la el, şi-i spuse viceregelui:

— Cel care-i la curent cu înnoirile astea e părintele Cayetano.

Viceregele urmări direcţia degetului şi dădu peste chipul dus pe gânduri şi ochii uimiţi care-l priveau fără să clipească. Îl întrebă pe Delaura cu real interes:

— L-aţi citit pe Leibnitz?

— Într-adevăr, Excelenţă, răspunse Delaura, şi preciză: Datorită funcţiei pe care o am.

La sfârşitul vizitei reieşi limpede că interesul cel mai mare al viceregelui se concentra asupra situaţiei în care se afla Sierva María. Pentru binele ei, lămuri, şi pentru liniştea stareţei, al cărei zbucium îl impresionase.

— Ne lipsesc încă dovezile hotărâtoare, însă procesele-verbale ale mănăstirii ne arată că biata copilă e posedată de diavol, spuse episcopul. Stareţa o ştie mai bine ca noi.

— Ea crede că aţi căzut într-o cursă a Satanei, zise viceregele.

— Nu numai noi, ci întreaga Spanie, răspunse episcopul. Am trecut oceanul pentru a impune legea lui Cristos, şi-am izbândit în privinţa procesiunilor, a sărbătorilor sfinţilor patroni, dar nu şi a sufletelor.

Vorbi despre Yucatán, unde construiseră catedrale somptuoase pentru a ascunde piramidele păgâne, fără a-şi

da seama că băştinaşii veneau la slujbă fiindcă sub altarele de argint dăinuiau vechile lor sanctuare. Vorbi despre amestecul de sânge început odată cu cucerirea: sânge de spaniol cu sânge de indieni, de spanioli şi indieni cu negri de toate seminţiile, până şi cu mandingas, musulmani, şi se întrebă dacă asemenea adunătură îşi va găsi locul în împărăţia Domnului. În ciuda greutăţii respiraţiei şi a uşoarei tuse de om bătrân, termină fără să-i fi dat niciun răgaz viceregelui:

— Ce pot fi toate acestea dacă nu curse ale Duşmanului?

Viceregele era schimbat la faţă.

— Dezamăgirea Preasfinţiei Voastre este extrem de gravă, spuse.

— N-o luaţi aşa, Excelenţă, răspunse episcopul cu multă blândeţe. Încerc să scot în evidenţă puterea credinţei de care avem nevoie pentru ca aceste popoare să fie vrednice de jertfa noastră.

Viceregele reveni la ce vorbeau mai înainte:

— Din câte am înţeles, obiecţiile stareţei sunt de ordin practic, spuse. Crede că alte mănăstiri poate ar avea condiţii mai bune pentru un caz atât de dificil.

— Aflaţi, Excelenţă, că am ales Santa Clara fără şovăire din pricina tăriei, eficacităţii şi autorităţii stareţei Josefa Miranda, spuse episcopul. Şi Domnul ştie că avem dreptate.

— Îmi voi lua permisiunea să i-o aduc la cunoştinţă, spuse viceregele.

— O ştie prea bine, răspunse episcopul. Ce mă nelinişteşte e că nu se încumetă s-o creadă.

Spunând cuvintele acestea, simţi apropierea unei iminente crize de astm şi grăbi sfârşitul vizitei. Povesti că avea un memoriu cu reclamaţii de la stareţă pe care făgăduia să-l rezolve cu cea mai fierbinte dragoste de părinte, de îndată ce sănătatea îi va da un răgaz. Viceregele îi mulţumi şi puse capăt vizitei cu o curtoazie ce

avea o notă personală. Şi el suferea de un astm îndărătnic, şi-i oferi episcopului medicii săi. Acesta socoti că nu era necesar

— Viaţa mea este în mâinile Domnului, spuse. Am vârsta la care a murit Sfânta Fecioară.

Spre deosebire de saluturile de la venire, despărţirea a fost lungă şi ceremonioasă. Trei dintre prelaţi, între care şi Delaura, îl însoţiră pe viceregе în linişte pe coridoarele lugubre până la poarta principală. Garda viceregelui ţinea la distanţă cerşetorii cu un gard de halebarde încrucişate. Înainte de a urca în trăsură, viceregele se întoarse către Delaura, îl arătă cu degetu-i implacabil, şi-i spuse:

— Nu mă lăsa să uit de tine.

A fost o frază pe cât de neprevăzută, pe atât de enigmatică, la care Delaura reuşi să răspundă doar cu o reverenţă.

Viceregele se îndreptă spre mănăstire ca să-i povestească stareţei rezultatele vizitei. După câteva ceasuri, când era gata de plecare, respinse graţierea Martinei Laborde, în pofida stăruinţelor vicereginei, fiindcă i se păru un precedent de nedorit pentru numeroşii vinovaţi de crime înfiorătoare pe care-i văzuse prin închisori.

Episcopul rămase aplecat înainte, încercând să-şi înăbuşe şuierul respiraţiei, cu ochii închişi, până când se întoarse Delaura. Prelaţii se retrăseseră pe vârfuri şi salonul era cufundat în întuneric. Episcopul se uită în jur şi văzu scaunele goale înşirate de-a lungul pereţilor şi pe Cayetano singur în salon. Îl întrebă în şoaptă:

— Am mai văzut noi vreodată un om atât de bun?

Delaura răspunse cu un gest echivoc. Episcopul se îndreptă anevoie şi rămase sprijinit de braţul jilţului până când i se mai uşură respiraţia. Nu vru să mănânce de cină. Delaura se grăbi să aprindă un opaiţ pentru a-i lumina calea spre dormitor.

— Am ieşit tare prost în ochii viceregelui, spuse episcopul.

— Era vreun motiv ca să ieşim bine? întrebă Delaura. Nu baţi la poarta unui episcop fără să anunţi înainte oficial.

Episcopul nu era de aceeaşi părere şi i-o aduse la cunoştinţă cu mare însufleţire.

— Poarta mea e cea a Bisericii, şi el s-a comportat ca un creştin de odinioară, spuse. Cel impertinent am fost eu din vina durerii din piept, şi trebuie să fac ceva să-mi îndrept greşeala.

Când ajunseră în dreptul coridorului, schimbase tonul şi subiectul şi se despărţi de Delaura cu o mică palmă familiară pe umăr.

— Roagă-te pentru mine la noapte, îi spuse. Mi-e teamă că o să fie tare lungă.

Crezu, într-adevăr, că moare cu criza de astm pe care o presimţise în timpul vizitei. Fiindcă nu l-au alinat nici vomitivul din buruieni şi nici alte remedii drastice, au fost nevoiţi să-i ia sânge de urgenţă. În zori îşi recăpătase buna dispoziţie.

Cayetano, de veghe în biblioteca alăturată, nu auzi nimic. Era gata să-şi înceapă rugăciunea de dimineaţă când a fost anunţat că episcopul îl aşteaptă în dormitor. Îl găsi luându-şi gustarea în pat – o ceaşcă mare de ciocolată şi pâine cu brânză – răsuflând ca nişte foale noi şi cu spiritul exaltat. Lui Cayetano i-a fost de-ajuns să-l vadă pentru a-şi da seama că luase hotărâri mari.

Într-adevăr, în ciuda cererii stareţei, Sierva María rămânea la Santa Clara, şi părintele Cayetano Delaura urma să se ocupe mai departe de ea, având încrederea deplină a episcopului. Nu va mai fi supusă regimului de deţinută, ca până atunci, şi trebuia să se bucure de privilegiile generale ale călugăriţelor mănăstirii. Episcopul mulţumea pentru procesele-verbale, însă lipsa lor de rigoare împiedica bunul curs al lucrurilor, astfel încât

exorcistul trebuia să procedeze după propriul criteriu. În sfârşit, îi ceru lui Delaura să-l viziteze pe marchiz în numele său, învestindu-l cu autoritatea de a rezolva tot ce era necesar, până când el va avea timp şi sănătate ca să-l primească în audienţă.

— N-o să mai fie nicio instrucţiune, îi spuse episcopul în încheiere. Domnul să te binecuvânteze.

Cayetano dădu fuga la mănăstire cu inima răzvrătită, dar n-o găsi pe Sierva María în celula ei. Era în sala de festivităţi, împodobită cu bijuterii veritabile şi cu părul răsfirat pe jos, pozând cu extraordinara-i demnitate de negresă pentru un celebru pictor de portrete din suita viceregelui. Dădea ascultare artistului cu o cuminţenie la fel de minunată ca frumuseţea ei. Cayetano rămase extaziat. Stând în întuneric, văzând-o fără a fi văzut de ea, avu timp din belşug spre a-şi izgoni din suflet orice îndoială.

La ceasul trei după-amiaza, portretul era gata. Pictorul îl cercetă de la distanţă, mai dădu de două sau trei ori cu pensula, pentru a-l desăvârşi şi, înainte de a-l iscăli, îi ceru Siervei María să-l privească. Era leită, aşezată pe un nor şi în mijlocul unei curţi de demoni supuşi. Ea se uită pe îndelete şi se recunoscu în toată splendoarea vârstei. În cele din urmă spuse:

— E ca o oglindă.

— Chiar şi diavolii? întrebă pictorul.

— Aşa sunt, într-adevăr, răspunse ea.

Portretul fiind terminat, Cayetano o însoţi până la celulă. Niciodată n-o văzuse mergând, şi o făcea cu graţia şi uşurinţa cu care dansa. Niciodată n-o văzuse îmbrăcată altfel decât în haina de deţinută, şi rochia de regină îi dădea o vârstă şi o eleganţă ce-i dezvăluiră că era deja femeie în toată puterea cuvântului. Niciodată nu merseseră unul lângă altul, şi rămase vrăjit de candoarea cu care îşi potriveau pasul.

Celula era cu totul alta, graţie darului de convingere al viceregilor, care în vizita de rămas-bun o încredinţaseră pe stareţă de motivele întemeiate ale episcopului. Salteaua era nouă, cearşafurile de in şi pernele de puf, şi aduseseră obiectele necesare toaletei zilnice şi spălării trupului. Lumina mării intra pe fereastra fără zăbrele, strălucind pe pereţii văruiţi de curând. Întrucât mâncarea era aceeaşi ca şi a călugăriţelor claustrate, n-a mai trebuit să fie adus nimic din afară, însă Delaura făcu în aşa fel încât să treacă mereu prin contrabandă unele bunătăţi pe poarta mănăstirii.

Sierva María vru să împartă cu el gustarea, iar Delaura se mulţumi cu unul dintre pişcoturile ce făceau faima clariselor. Pe când mâncau, ea spuse ca din întâmplare:

— Am aflat ce-i zăpada.

Cayetano nu se nelinişti. Odinioară se povestea de un viceregе care dorise să aducă zăpadă din Pirinei spre a fi văzută de băştinaşi, căci nu ştia că era şi la noi, aproape în mare, în Sierra Nevada de Santa Marta. Cu predilecţia sa pentru noutăţi, poate că don Rodrigo de Buen Lozano reuşise să ducă la bun sfârşit asemenea faptă.

— Nu, spuse copila. Am văzut-o în vis.

Îi povesti: se afla în faţa unei ferestre uitându-se cum cădea o ninsoare deasă, în timp ce rupea şi mânca una câte una boabele unui ciorchine de strugure pe care-l ţinea în poală. Delaura simţi un fior de groază. Tremurând în faţa iminenţei unui ultim răspuns, se încumetă s-o întrebe:

— Cum s-a sfârşit?

— Mi-e teamă să vă povestesc, spuse Sierva María.

El nu mai avu nevoie de altceva. Închise ochii şi se rugă pentru ea. Când termină, era altul.

— Nu-ţi face griji, îi zise. Îţi făgăduiesc că foarte curând ai să fii liberă şi fericită, prin graţia Sfântului Duh.

Bernarda nu aflase până atunci că Sierva María era la

mănăstire. Luă cunoştinţă aproape din întâmplare, într-o noapte când dădu peste Dulce Olivia măturând şi făcând ordine în casă, şi o confundă cu o halucinaţie de-a ei. În căutarea unei explicaţii raţionale, se apucă să cerceteze toate camerele la rând, şi străbătând casa îşi dădu seama că n-o văzuse pe Sierva María de o bună bucată de vreme. Caridad del Cobre îi spuse tot ce ştia:

— Domnul marchiz ne-a anunţat că se duce undeva foarte departe şi că n-avem s-o mai vedem.

Cum în dormitorul bărbatului ei lumina era aprinsă, Bernarda intră fără să bată la uşă.

Stătea treaz în hamac, în fumul baligilor ce ardeau la foc mic pentru a goni ţânţarii. O văzu pe femeia aceea stranie, transfigurată în halatul de mătase, şi se gândi la rândul lui că era o nălucă, fiindcă era palidă şi ofilită, şi părea că vine de undeva, de foarte departe. Bernarda îl întrebă de Sierva María.

— Nu mai e cu noi de mult, răspunse el.

Ea o luă în sensul cel mai rău al cuvântului şi a fost nevoită să se aşeze în primul jilţ pe care-l găsi ca să-şi tragă sufletul.

— Vrei să spui că Abrenuncio a făcut ce trebuia să facă, spuse.

Marchizul îşi făcu cruce.

— Doamne fereşte!

Îi povesti adevărul. Binevoi să-i explice că nu-i spusese la timp deoarece a vrut să se poarte aşa cum dorea ea, ca şi când ar fi murit. Bernarda îl ascultă fără a clipi, cu o atenţie cu care nu-l învrednicise în doisprezece ani de tristă viaţă în comun.

— Ştiam că are să mă coste viaţa, spuse marchizul, dar în schimbul vieţii ei.

Bernarda oftă:

— Adică ruşinea noastră e acum de domeniu public.

Văzu sub pleoapele bărbatului lucirea unei lacrimi şi o

scutură un tremur pornit din măruntaie. De data aceasta nu era moartea, ci certitudinea nestrămutată a ceea ce avea să se întâmple, mai curând sau mai târziu. Nu se înşelă. Marchizul se ridică din hamac cu ultimele-i forţe, se prăbuşi în faţa ei şi izbucni într-un plâns sec, de bătrân neputincios. Bernarda capitulă sub focul lacrimilor de bărbat ce i se prelinseră pe coapse, prin mătase. Mărturisi că, deşi o ura pe Sierva María, era o uşurare s-o ştie în viaţă.

— Totdeauna am înţeles orice. În afară de moarte, spuse.

Se închise din nou în camera ei, robită de melasă şi cacao, şi când ieşi de acolo, după două săptămâni, era un cadavru rătăcitor. Marchizul observase foarte devreme agitaţia pregătirilor de călătorie, dar nu le luă în seamă. Înainte ca soarele să-şi reverse căldura, o văzu pe Bernarda ieşind pe poarta mare din curte, călare pe un măgar blând, şi urmată de altul încărcat de bagaje. Plecase aşa de nenumărate ori, fără catârgii şi fără sclavi, neluându-şi rămas-bun de la nimeni şi nedând nicio explicaţie. Însă marchizul ştiu că de data aceea pleca fără drum de întoarcere, fiindcă pe lângă veşnicul ei cufăr îşi luase cele două ulcele pline cu aur curat pe care le ţinuse îngropate sub pat ani în şir.

Tolănit în hamac, marchizul căzu iar pradă groazei că o să fie înjunghiat de sclavi şi le interzise intrarea în casă chiar şi în timpul zilei. Astfel că, atunci când Cayetano Delaura veni să-l vadă din ordinul episcopului, a fost nevoit să împingă poarta şi să intre fără a fi poftit, căci nimeni nu răspunse la bătăile lui. Dulăii se agitară în cuşti, dar el merse mai departe. În grădină, cu chilaba lui sarazină şi boneta toledană, marchizul îşi făcea siesta în hamac, acoperit din cap până-n picioare de florile portocalilor. Delaura îl privi lung, fără să-l trezească, şi i se păru că o vedea pe Sierva María decrepită şi răpusă de singurătate.

Marchizul se deşteptă şi zăbovi o vreme până-l recunoscu, din pricina plasturelui de la ochi. Delaura îşi ridică mâna cu degetele întinse în semn de pace:

— Dumnezeu să vă aibă în paza Lui, domnule marchiz, spuse. Cum vă merge?

— Cum vedeţi, răspunse marchizul. Stau şi mă topesc pe picioare.

Cu o mână lâncedă îndepărtă pânzele de păianjen ale siestei şi se aşeză în hamac în capul oaselor. Cayetano se scuză că intrase fără a fi poftit. Marchizul îi explică atunci că nimeni nu mai lua în seamă ciocanul de la poartă, fiindcă se pierduse obişnuinţa de a primi oaspeţi. Delaura vorbi pe un ton solemn:

— Domnul episcop, care nu-şi mai vede capul de treburi şi se simte rău din pricina astmului, m-a trimis în numele lui.

Odată încheiat protocolul iniţial, se aşeză lângă hamac şi intră direct în subiectul care-i muncea cugetul:

— Vreau să vă încunoştinţez că mi-a fost încredinţată sănătatea spirituală a fiicei dumneavoastră, spuse.

Marchizul îi mulţumi şi dori să afle cum se simţea.

— Bine, răspunse Delaura, dar vreau s-o ajut să se simtă şi mai bine.

Explică rostul şi metoda exorcizării. Îi vorbi despre puterea pe care Isus le-o dăduse discipolilor pentru a expulza din trupuri spiritele necurate şi a vindeca boli şi beteşuguri. Îi relată pilda biblică despre Legiune şi cei două mii de porci în care intraseră diavolii. Totuşi, cel dintâi lucru ce trebuia făcut era să se stabilească dacă Sierva María era într-adevăr posedată de diavol. El nu credea aşa ceva, dar avea nevoie de ajutorul marchizului spre a risipi toate îndoielile. Înainte de orice, spuse, dorea să ştie cum era fata lui înainte de a intra la mănăstire.

— Nu ştiu, spuse marchizul. Pe măsură ce-o cunosc mai bine, am sentimentul c-o cunosc tot mai puţin.

Îl chinuia vina de a o fi părăsit în voia sorţii în curtea sclavilor. Punea pe seama acestui fapt tăcerile ei, care puteau ţine luni întregi, izbucnirile de violenţă necugetată, viclenia cu care-şi bătea joc de mama ei, punând pisicilor clopoţelul pe care aceasta i-l lega la încheietura mâinii. Cea mai mare greutate în a o cunoaşte era cusurul ei de a minţi din plăcere.

— Ca negrii, spuse Delaura.

— Negrii ne mint pe noi, dar n-o fac şi între ei, răspunse marchizul.

În dormitor, Delaura desluşi dintr-o singură privire numeroasele obiecte ale bunicii de cele noi ale Siervei María: păpuşile care se mişcau, balerinele mecanice, cutiile muzicale. Pe pat, aşa cum o pregătise marchizul, se afla valijoara cu care o dusese la mănăstire. Teorba prăfuită era aruncată într-un ungher. Marchizul lămuri că era un instrument italian căzut în desuetudine şi lăudă talentul fetiţei de a cânta la el. Începu să-l acordeze cu o mână distrată şi ajunse nu numai să cânte pe de rost, ci şi să interpreteze un cântec pe care-l cânta cu Sierva María.

A fost o clipă revelatoare. Muzica îi spuse lui Delaura tot ce marchizul nu izbutise să-i spună fetei lui. Acesta, la rându-i, se simţi atât de copleşit de emoţie, încât n-a fost în stare să termine cântecul. Suspină:

— Nu vă închipuiţi cât de bine îi venea pălăria.

Pe Delaura îl cuprinse aceeaşi emoţie.

— Văd că o iubiţi nespus, îi zise.

— Nici nu vă imaginaţi cât de mult, răspunse marchizul. Mi-aş da sufletul s-o văd.

Delaura simţi din nou că Sfântul Duh nu uita nici cel mai mic amănunt.

— Nimic mai uşor, spuse, dacă putem dovedi că nu este posedată.

— Vorbiţi cu Abrenuncio, spuse marchizul. De la bun început a susţinut că Sierva n-are nimic, însă numai el o

poate explica.

Delaura se văzu într-o dilemă. Abrenuncio putea să-i fie providenţial, dar faptul de a vorbi cu el putea avea implicaţii nedorite. Marchizul păru că-i citeşte gândurile:

— Este un om mare, spuse.

Delaura făcu un gest plin de tâlc cu capul:

— Cunosc dosarele Sfintei Inchiziţii, spuse.

— Orice sacrificiu va fi neînsemnat dacă o salvăm, stărui marchizul. Şi fiindcă Delaura nu reacţiona defel, sfârşi implorând: Vă rog cu cerul şi cu pământul.

Delaura, cu o rană în suflet, îi răspunse:

— Vă implor să nu mă faceţi să sufăr şi mai mult.

Marchizul nu mai insistă. Luă valijoara de pe pat şi-l rugă pe Delaura să i-o ducă fetei lui.

— Va şti cel puţin că mă gândesc la ea, îi zise.

Delaura plecă în fugă fără a-şi lua rămas-bun. Feri valijoara sub pelerina cu care se înfăşură, pentru că ploua cu găleata. Îşi dădu seama într-un târziu că vocea-i lăuntrică îi tot repeta versuri disparate din cântecul însoţit de teorbă. Începu să-l cânte în gura mare, biciuit de ploaie, şi-l cântă pe de rost până la sfârşit. În cartierul meşterilor o luă la stânga în dreptul schitului, cântând încă, şi bătu la poarta lui Abrenuncio.

După o tăcere prelungă, se auziră paşii de om şchiop şi vocea pe jumătate adormită:

— Cine-i?

— Legea, răspunse Delaura.

Fu tot ce-i trecu prin minte ca să nu-şi strige numele. Abrenuncio deschise poarta, crezând într-adevăr că erau oamenii stăpânirii, şi nu-l recunoscu.

— Sunt bibliotecarul diocezei, spuse Delaura.

Doctorul îi făcu loc să intre în vestibulul cufundat în beznă, şi-l ajută să-şi scoată pelerina lac de apă. În felu-i de neconfundat întrebă pe latineşte:

— În ce bătălie aţi pierdut ochiul acesta?

Delaura îi povesti în latina lui clasică întâmplarea cu eclipsa, şi stărui cu amănunte despre răul care persista, cu toate că medicul episcopului îl asigurase că plasturele nu dă greş. Însă Abrenuncio nu luă seama decât la puritatea latinei lui:

— Este desăvârşită, spuse uimit. Unde aţi învăţat-o?

— În Avila, răspunse Delaura.

— Sunteţi cu atât mai vrednic de laudă, spuse Abrenuncio.

Îl pofti să-şi scoată sutana şi sandalele, le puse să se usuce şi-i dădu să se acopere cu pelerina lui de libert peste pantalonii plini de noroi. Îi scoase apoi plasturele şi-l aruncă la coşul de gunoi:

— Singurul cusur al acestui ochi e că vede mai mult decât se cuvine, spuse.

Delaura era fascinat de cantitatea cărţilor îngrămădite în salon. Abrenuncio îşi dădu seama şi-l conduse în farmacie, unde erau încă şi mai multe, în rafturi înalte până-n tavan.

— Sfinte Dumnezeule! exclamă Delaura. Asta-i biblioteca lui Petrarca.

— Cu vreo două sute de cărţi în plus, spuse Abrenuncio.

Îl lăsă să se uite în voie. Erau acolo exemplare unice pentru care în Spania te putea paşte închisoarea. Delaura le recunoscu, le răsfoi cu desfătare şi le puse la loc în rafturi cu durere-n suflet. La loc de cinste, alături de veşnicul Fray Gerundio, dădu peste Voltaire complet în franceză şi o traducere în latină a Scrisorilor filosofice.

— Voltaire în latină e aproape o erezie, spuse în glumă.

Abrenuncio îi povesti că era o tălmăcire a unui călugăr din Coimbra, care-şi permitea luxul de a face cărţi rare pentru delectarea pelerinilor. În vreme ce Delaura o răsfoia, medicul îl întrebă dacă îi era cunoscută franceza.

— N-o vorbesc, dar o citesc, răspunse Delaura în latină. Şi adăugă, fără falsă pudoare: Şi pe deasupra greaca,

engleza, italiana, portugheza şi puţină germană.

— Vă întreb din pricina a ceea ce aţi spus despre Voltaire, spuse Abrenuncio. Este o proză perfectă.

— Şi cea care ne doare cel mai tare, zise Delaura. Păcat că e de un francez.

— Spuneţi asta fiindcă sunteţi spaniol, replică Abrenuncio.

— La vârsta mea, şi cu atâta sânge amestecat, nu mai ştiu prea bine ce anume sunt, răspunse Delaura. Nici cine sunt.

— Nimeni n-o ştie pe meleagurile astea, spuse Abrenuncio. Şi cred c-ar fi nevoie de veacuri ca s-o afle.

Delaura stătea de vorbă fără a înceta să cerceteze biblioteca. Pe neaşteptate, cum i se întâmpla adesea, îi veni în minte cartea confiscată de rectorul de la seminar, pe vremea când avea doisprezece ani, şi din care nu-şi mai amintea decât un episod pe care-l tot repetase în cursul vieţii celor care l-ar fi putut ajuta.

— Ţineţi minte titlul? întrebă Abrenuncio.

— Nu l-am ştiut niciodată, spuse Delaura. Şi aş da orice să aflu sfârşitul.

Fără să-i spună nimic, medicul îi puse în faţă o carte pe care el o recunoscu din prima privire. Era o ediţie veche apărută la Sevilla din cele patru cărţi ale lui Amadís de Gaula. Delaura o cercetă, înfiorat de emoţie, şi-şi dădu seama că se afla la un pas de a cădea în păcat. În cele din urmă se încumetă:

— Ştiţi că e o carte interzisă?

— Ca şi cele mai bune romane din veacurile astea, zise Abrenuncio. Şi în locul lor nu se mai tipăresc decât tratate pentru oameni învăţaţi. Ce-ar citi oare săracii de azi dacă n-ar citi pe ascuns romanele cavalereşti?

— Mai sunt şi altele, spuse Delaura. O sută de exemplare din ediţia princeps a lui Don Quijote au fost citite aici în acelaşi an în care au fost tipărite.

— N-au fost citite, zise Abrenuncio. Au trecut prin vamă spre alte regate.

Delaura nu-l luă în seamă, fiindcă reuşise să identifice preţiosul exemplar din Amadís de Gaula.

— Cartea aceasta a dispărut acum nouă ani din raftul secret al bibliotecii noastre şi nu i-am dat niciodată de urmă, spuse.

— Ar fi trebuit să-mi imaginez, zise Abrenuncio. Însă sunt alte motive ca să fie considerat un exemplar istoric: preţ de peste un an a circulat, din mână în mână, cel puţin la unsprezece persoane, şi trei dintre acestea au murit. Sunt convins că au fost victimele vreunei emanaţii necunoscute.

— Datoria mea ar fi să vă denunţ Sfintei Inchiziţii, spuse Delaura.

Abrenuncio o luă în glumă:

— Am spus vreo erezie?

— Mă refer la faptul că aţi ţinut aici o carte interzisă, care nu vă aparţinea, şi că n-aţi denunţat-o.

— Pe aceasta şi încă multe altele, spuse Abrenuncio, indicând cu un amplu cerc trasat cu degetul arătător rafturile înţesate de cărţi. Dar, dacă ar fi fost pentru asta, aţi fi venit de mult, iar eu nu v-aş fi deschis poarta. Se întoarse spre el şi încheie binedispus: în schimb, mă bucur că aţi venit acum şi că am plăcerea de a vă vedea aici.

— Marchizul, neliniştit de soarta fiicei sale, mi-a sugerat să vin, spuse Delaura.

Abrenuncio îl pofti să ia loc în faţa lui şi amândoi se lăsară în voia viciului conversaţiei, pe când o furtună apocaliptică agita marea. Medicul făcu o expunere inteligentă şi erudită despre turbare, de la începuturile omenirii, despre ravagiile ei îngrozitoare, despre neputinţa milenară a ştiinţei medicinei de a le stăvili. Dădu exemple regretabile de cum fusese confundată dintotdeauna cu posedarea demonică, la fel ca anumite forme ale nebuniei

şi alte tulburări ale spiritului. Cât despre Sierva María, după aproape o sută cincizeci de zile nu părea cu putinţă să se mai îmbolnăvească. Singurul risc posibil, încheie Abrenuncio, era să nu moară ca atâţia alţii din cauza cruzimii exorcizării.

Ultima frază îi păru lui Delaura o exagerare proprie medicinei medievale, dar n-o comentă, fiindcă îi folosea indiciilor teologice că fetiţa nu era posedată. Spuse că cele trei limbi africane ale Siervei María, atât de diferite de spaniolă şi portugheză, n-aveau nici pe departe tâlcul satanic ce li se atribuia în mănăstire. Existau nenumărate mărturii că avea o forţă fizică remarcabilă, dar nu se cunoştea niciuna că ar fi fost vorba de o putere supranaturală. Nici nu se dovedise c-ar fi făcut vreun act de levitaţie sau ghicire a viitorului, două fenomene care serveau, de altfel, şi ca probe secundare de sanctitate. Totuşi, Delaura solicitase ajutorul unor confraţi de vază şi chiar al altor comunităţi, şi nimeni nu se încumetase să se pronunţe împotriva proceselor-verbale ale mănăstirii şi nici să dezmintă credulitatea oamenilor din popor. Era însă conştient că nici criteriile lui, nici cele ale lui Abrenuncio n-aveau să convingă pe nimeni, şi cu atât mai puţin ei doi împreună.

— Am fi, dumneavoastră şi cu mine, împotriva tuturor, spuse.

— De asta m-a surprins că aţi venit, zise Abrenuncio. Nu sunt nimic altceva decât un exemplar râvnit pe domeniul de vânătoare al Sfintei Inchiziţii.

— Adevărul este că nici măcar nu ştiu prea bine de ce am venit, spuse Delaura. Doar dacă nu cumva Sfântul Duh nu mi-a impus făptura aceasta pentru a-mi pune la încercare puterea credinţei.

I-a fost de-ajuns s-o spună ca să scape de nodul suspinelor ce-l sufocau. Abrenuncio îl privi în ochi, până în străfundul sufletului, şi-şi dădu seama că era gata să

plângă.

— Nu vă mai chinuiţi în zadar, îi spuse, pe un ton liniştitor. Poate că aţi venit numai pentru că simţeaţi nevoia să vorbiţi despre ea.

Delaura se simţi descoperit. Se sculă, căută drumul spre uşă, şi nu plecă în fugă fiindcă era îmbrăcat doar pe jumătate. Abrenuncio îl ajută să-şi pună veşmintele încă ude, străduindu-se să-l reţină să mai stea de vorbă.

— Aş discuta cu dumneavoastră fără încetare, în vecii vecilor, îi spuse.

Încercă să-l mai ţină dându-i o sticluţă cu un colir străveziu pentru a-i lecui persistenţa eclipsei în ochi. Îl făcu să se întoarcă din uşă pentru a-şi căuta trusa pe care o uitase pe undeva, prin casă. Dar Delaura părea copleşit de o durere mortală. Mulţumi pentru seara petrecută acolo, pentru îngrijirea medicală, pentru colir, însă tot ce izbuti să facă a fost să promită că va veni iar în altă zi, mai pe îndelete.

Nu putea rezista dorinţei de a o vedea cât mai curând pe Sierva María. Abia dacă luă seama, în pragul porţii, că se întunecase de-a binelea. Cerul era fără nori, dar şanţurile dădeau pe dinafară din pricina furtunii, şi Delaura o luă prin mijlocul străzii, cu apa până la glezne. Călugăriţa de la poarta mănăstirii încercă să-l oprească, fiindcă în curând avea să sune semnalul de stingere. El o dădu la o parte:

— Ordin de la domnul episcop.

Sierva María se trezi speriată şi nu-l recunoscu în beznă. El nu ştiu cum să-i explice de ce venea la o oră atât de diferită şi în ultima clipă se agăţă de acest pretext:

— Tatăl tău vrea să te vadă.

Fetiţa recunoscu valijoara, şi chipul ei se înroşi de furie:

— Dar eu nu vreau, spuse.

El, descumpănit, o întrebă de ce.

— Fiindcă nu vreau, răspunse ea. Mai bine mor.

Delaura încercă să-i dezlege cureaua de la glezna sănătoasă, crezând că-i va face plăcere.

— Lăsaţi-mă, spuse ea. Nu mă atingeţi.

N-o luă în seamă, şi copila îi slobozi o rafală de scuipături în faţă. El nu se clinti şi-i întinse şi celălalt obraz. Sierva María continuă să-l scuipe şi el întoarse iar obrazul, ameţit de valul de plăcere interzisă ce-i pornea din măruntaie, închise ochii şi se rugă din adâncul sufletului, pe când ea îl scuipa încă, tot mai feroce, pe măsură ce el se desfăta mai mult, până când îşi dădu seama de zădărnicia furiei ei. Delaura asistă atunci la spectacolul înspăimântător al unei adevărate posedate de diavol. Pletele Siervei María se încolăciră de la sine precum şerpii Meduzei, din gură i se scurse o spumă verde şi un şir de înjurături în limbi de idolatri. Delaura agită crucifixul, îl apropie de faţa ei şi strigă îngrozit:

— Ieşi de aici, oricine ai fi, fiară a iadului!

Ţipetele lui le înteţiră pe cele ale copilei, care era gata să rupă cataramele curelelor. Gardiana veni speriată în goană şi încercă s-o supună, dar numai Martina izbuti, cu felul ei îngeresc de a fi. Delaura o rupse la fugă.

Episcopul era îngrijorat că nu venise la lectura din timpul cinei. Îşi dădu seama că plutea într-un nor doar al lui, unde nu-i păsa de nimic de pe lumea aceasta, şi nici de pe cealaltă, în afară de imaginea terifiantă a Siervei María, sluţită de diavol. Dădu fuga la bibliotecă, dar nu putu citi. Se rugă cu toată tăria credinţei, cântă cântecul lăutei, plânse cu lacrimi de ulei fierbinte, care-i mistuiră inima. Deschise valijoara Siervei María şi puse lucrurile unul peste altul pe masă. Le cercetă, le mirosi cu o dorinţă trupească aprigă, le îndrăgi, vorbind cu ele în hexametri obsceni, până simţi că nu mai poate. Atunci îşi dezgoli torsul, scoase din sertarul mesei de scris biciul cu plesne de fier pe care niciodată nu se încumetase să-l atingă, şi începu să se lovească, plin de o ură nepotolită ce n-avea

să-l părăsească până când nu i s-a smuls din străfundurile fiinţei cea de pe urmă amintire a Siervei María. Episcopul, care-l aştepta, îl găsi tăvălindu-se într-o baltă de sânge şi de lacrimi.

— Este diavolul, părinte, îi spuse Delaura. Cel mai cumplit dintre toţi.

CINCI

Episcopul l-a chemat la ordine în cabinetul lui şi i-a ascultat necruţător confesiunea sinceră şi completă, conştient că nu oficia un sacrament, ci un act de justiţie. Singura slăbiciune pe care a avut-o faţă de el a fost faptul că a ţinut în secret adevărata-i greşeală, însă îi luă toate demnităţile şi privilegiile, fără nicio explicaţie publică, şi-l trimise să facă pe infirmierul la leproşi, la spitalul Amor de Dios. El îl rugă fierbinte să-i îngăduie mângâierea de a ţine slujba de la cinci pentru leproşi, iar episcopul îi dădu încuviinţarea. Îngenunche cu o senzaţie de uşurare adâncă, şi spuseră împreună Tatăl Nostru. Episcopul îl binecuvântă şi-l ajută să se ridice:

— Fie ca Domnul să se îndure de tine, îi spuse. Şi şi-l scoase din inimă.

Îndată ce Cayetano şi-a început executarea pedepsei, înalţi demnitari ai diocezei interveniră în favoarea lui, însă episcopul se arătă neînduplecat. Respinse teoria că exorciştii sfârşesc prin a fi ei înşişi posedaţi de diavolii pe care vor să-i izgonească. Argumentul lui final a fost că Delaura nu se mărginise să-i înfrunte cu autoritatea fără drept de apel a lui Cristos, ci săvârşise impertinenţa de a discuta cu ei chestiuni de credinţă. Aceasta i-a pus sufletul în primejdie, spuse episcopul, şi l-a adus în pragul ereziei. Totuşi, a surprins şi mai mult asprimea episcopului faţă de omul lui de încredere pentru o vină ce abia dacă ar fi meritat o penitenţă măruntă, cum ar fi să stea ceasuri întregi de veghe în faţa Sacramentului.

Martina preluă asupra-i sarcina de a se îngriji de Sierva María cu un devotament exemplar. Era şi ea întristată de refuzul graţierii, însă copila nu-şi dădu seama până într-o după-amiază când brodau pe terasă, căci, ridicându-şi privirea, o văzu scăldată în lacrimi. Martina nu-i ascunse deznădejdea:

— Mai bine mor decât să mă sting încetul cu încetul în temniţa asta.

Singura ei speranţă, spuse, era legătura Siervei María cu diavolii săi. Voia să ştie cine erau, cum erau, cum se putea cădea la înţelegere cu ei. Fetiţa înşiră şase, iar Martina îl identifică pe unul dintre ei cu un diavol african care bântuise odinioară casa părinţilor ei. O nouă speranţă o făcu să prindă curaj:

— Aş vrea să vorbesc cu el, spuse. Şi lămuri rostul: în schimbul sufletului meu.

Sierva María se amuza de ştrengăria ei:

— N-are grai, spuse. Îl priveşti doar în faţă şi afli îndată ce spune.

Îi făgădui cu toată seriozitatea s-o încunoştinţeze, ca să-l întâlnească şi ea la următoarea lui venire.

Cayetano, la rândul său, se supuse cu umilinţă condiţiilor îngrozitoare ale spitalului. Leproşii, în stare de moarte civilă, dormeau în colibe de palmier cu pământ bătătorit pe jos. Mulţi dintre ei se târau cum puteau. Marţea, ziua îngrijirilor medicale, era istovitoare. Cayetano îşi impuse sacrificiul izbăvitor de a spăla trupurile celor mai puţin valizi în albiile din grajd. Cu aceasta se ocupa în cea dintâi marţi de penitenţă, cu demnitatea sacerdotală redusă la halatul grosolan de infirmier, când apăru Abrenuncio călare pe armăsarul dăruit de marchiz:

— Cum vă simţiţi cu ochiul? îl întrebă.

Cayetano nu-l lăsă să vorbească despre nenorocirea lui sau să-l compătimească pentru starea în care se afla. Îi mulţumi pentru colir care, într-adevăr, făcuse să-i dispară de pe retină imaginea eclipsei.

— N-aveţi pentru ce să-mi mulţumiţi, îi spuse Abrenuncio. V-am dat tot ce ştiu că este mai bun pentru orbirea pricinuită de soare: picături de apă de ploaie.

Îl invită să-i facă o vizită. Cayetano îl lămuri că nu putea

ieşi în oraş fără permisiune. Abrenuncio nu-i dădu importanţă:

— Dacă vă sunt cunoscute slăbiciunile de pe aceste meleaguri, trebuie să ştiţi că legile nu ţin decât trei zile, îi răspunse.

Îi puse biblioteca la dispoziţie pentru a-şi continua cercetările, până i se va face dreptate. Cayetano îl ascultă cu interes, dar fără nicio iluzie.

— Ia gândiţi-vă, încheie Abrenuncio. Niciun Dumnezeu nu poate dărui un talent ca al dumneavoastră pentru a-l prăpădi cu spălarea bolnavilor.

Marţea următoare îi aduse în dar volumul cu Scrisorile filosofice în latină. Cayetano îl răsfoi, îl mirosi pe dinăuntru, îi calculă valoarea. Cu cât îl preţuia mai mult, cu atât mai puţin îl înţelegea pe Abrenuncio.

— Aş vrea să ştiu de ce mă răsfăţaţi atât, îi spuse.

— Pentru că noi, ateii, nu reuşim să trăim fără clerici, răspunse Abrenuncio. Pacienţii ne încredinţează trupurile, dar nu şi sufletele, şi facem pe dracu-n patru încercând să le smulgem Domnului.

— Asta nu se potriveşte cu convingerile dumneavoastră, spuse Cayetano.

— Nici eu însumi nu ştiu care mai sunt, răspunse Abrenuncio.

— Sfânta Inchiziţie o ştie, zise Cayetano.

În pofida a ceea ce s-ar fi putut crede, săgeata aceea îl entuziasmă pe Abrenuncio:

— Veniţi la mine şi o să stăm de vorbă pe îndelete, îl îndemnă. Nu dorm mai mult de două ceasuri pe noapte, şi totdeauna cu un ochi deschis, aşa că orice moment e potrivit.

Dădu pinteni calului şi plecă în goană.

Cayetano învăţă repede că o putere mare nu se pierde doar pe jumătate. Aceleaşi persoane care înainte îl curtau pentru favorurile lui îl ocoleau acum ca pe un lepros.

Prietenii lui din lumea artelor şi literelor se dădură la o parte ca să nu se lovească de Sfânta Inchiziţie. Însă lui îi era totuna. Inima nu-i bătea decât pentru Sierva María, dar chiar şi aşa nu-i era de-ajuns. Era încredinţat că n-ar exista oceane ori munţi, nici legi de pe pământ sau din ceruri, şi nici putere a infernului care să-i poată despărţi.

Într-o noapte, printr-o inspiraţie năvalnică, fugi din spital pentru a se strecura prin orice mijloc în mănăstire. Erau patru porţi. Cea principală, turnantă; alta, de aceeaşi mărime, pe partea dinspre mare, şi două mici, de serviciu.

Pe primele era cu neputinţă să intre. Lui Cayetano i-a fost uşor să găsească de pe ţărm fereastra Siervei María din pavilionul închisorii, fiind singura care nu mai avea zăbrele. Cercetă clădirea piatră cu piatră din afară, căutând zadarnic o crăpătură cât de mică pe unde să se poată urca.

Era gata să se dea bătut, când şi-a amintit de tunelul pe unde locuitorii aprovizionau mănăstirea în timpul acelei Cessatio a Divinis. Tunelurile, la cazărmi sau mănăstiri, erau foarte la modă pe atunci. Existau nu mai puţin de şase cunoscute în oraş, şi de-a lungul anilor se descoperiră şi altele, despre care se povesteau istorii ciudate. Un lepros care fusese gropar i-l dezvălui lui Cayetano pe cel căutat: un şanţ de scurgere, acum nefolosit, ce lega mănăstirea de un maidan alăturat unde, cu un veac în urmă, se afla cimitirul călugăriţelor clarise. Ieşea chiar de sub pavilionul închisorii, în dreptul unui zid înalt şi masiv ce părea inaccesibil. Totuşi, după multe încercări care dădură greş, Cayetano izbuti să-l escaladeze, căci credea că poate înfăptui orice, graţie puterii rugăciunilor.

În zorii zilei, pavilionul era o oază de linişte. Convins că gardiana dormea afară, se feri numai de Martina Laborde, care sforăia cu uşa întredeschisă. Până în clipa aceea primejdia aventurii îl ţinuse cu sufletul la gură, iar când se văzu în faţa celulei, inima i se zbătu să-i spargă pieptul,

împinse uşa cu vârful degetelor, încetă să mai trăiască atât cât dură scrâşnetul ţâţânilor, şi o văzu pe Sierva María adormită, în lumina candelei de veghe a Sacramentului. Ea deschise ochii pe neaşteptate, dar nu-l recunoscu pe dată, îmbrăcat cum era în cămaşa de pânză a celor care îngrijesc leproşii. El îi arătă unghiile însângerate.

— M-am urcat pe zid, îi spuse fără glas.

Sierva María nu se emoţionă.

— De ce? întrebă.

— Ca să te văd, răspunse el.

Nu mai ştiu ce să spună, năucit de tremurul mâinilor şi de nodul din gât.

— Plecaţi, spuse Sierva María.

El făcu semn că nu, clătinându-şi capul de mai multe ori, de teamă că îi piere vocea.

— Duceţi-vă, repetă ea. Sau încep să strig.

El ajunsese atât de aproape, că-i putea simţi răsuflarea feciorelnică.

— Chiar dacă mă omoară, tot nu plec, spuse. Şi dintr-odată se simţi mai presus de groază şi adăugă cu voce neşovăielnică: Aşa că, dacă vrei să strigi, poţi să începi.

Ea îşi muşcă buzele. Cayetano se aşeză pe pat şi-i povesti amănunţit despre pedepsirea lui, însă nu-i spuse motivele. Ea înţelese mai mult decât era el în stare să-i spună. Îl privi fără teamă şi-l întrebă de ce nu mai avea plasturele la ochi.

— Nu mai am nevoie, spuse el, însufleţit. Acum închid ochii şi văd nişte plete ca un râu de aur.

Plecă după două ceasuri, fericit, fiindcă Sierva María acceptase să mai vină, dar cu condiţia să-i aducă dulciurile preferate din târg. Sosi atât de devreme în noaptea următoare, că în mănăstire mai erau încă semne de viaţă, şi ea avea opaiţul aprins ca să termine broderia Martinei. În cea de a treia noapte aduse fitil şi ulei să întreţină lumina. În cea de a patra, sâmbătă, stătu ceasuri întregi s-

o ajute să-şi scoată păduchii de care se umpluse iar în celulă. Când părul rămase curat şi pieptănat, el simţi din nou sudoarea de gheaţă a ispitei. Se întinse lângă Sierva María cu răsuflarea întretăiată şi se pomeni cu ochii ei diafani la o palmă de ai lui. Ameţiră amândoi. El, făcând rugăciuni de frică, îi susţinu privirea. Ea îndrăzni să întrebe:

— Câţi ani aveţi?

— Am împlinit treizeci şi şase în martie, răspunse el.

Ea îl cercetă.

— Sunteţi un bătrânel, îi spuse puţin în glumă. Luă seama la brazdele-i de pe frunte, şi adăugă cu toată neîndurarea vârstei: Un bătrânel zbârcit. El o luă cu seninătate. Sierva María îl întrebă de ce are o meşă albă.

— E din naştere, răspunse el.

— Vopsită, spuse ea.

— Naturală, zise el. Şi mama a avut-o.

Până atunci nu contenise s-o privească în ochi, iar ea nu dădea semne să şi-i plece. El suspină din rărunchi, şi recită:

— „Oh farmece, dulci odoare spre-al meu chin găsite."

Ea nu pricepu.

— E un vers al bunicului străbunicii mele, o lămuri. A scris trei egloge, două elegii, cinci cântece şi patruzeci de sonete. Şi cea mai mare parte pentru o portugheză fără prea mult farmec care n-a fost niciodată a lui, mai întâi, fiindcă el era căsătorit, iar apoi, pentru că ea s-a măritat cu altul şi a murit înaintea lui.

— Era tot preot?

— Soldat, spuse el.

Ceva se înfioră în sufletul Siervei María, căci dori să asculte versul din nou. El îl repetă, şi de data asta recită mai departe, cu voce adâncă şi armonioasă, până la ultimul din cele patruzeci de sonete ale cavalerului îndrăgostit şi războinic, don Garcilaso de la Vega, răpus în floarea

vârstei de un bolovan, într-o luptă.

Când termină, Cayetano îi luă mâna Siervei María şi şi-o puse pe inimă. Ea simţi înlăuntru zbuciumul furtunii.

— Întotdeauna sunt aşa, spuse el.

Şi, fără să-i dea timp groazei, se eliberă de fierea tulbure ce nu-l lăsa să trăiască. Îi mărturisi că nu trecea o clipă fără să se gândească la ea, că tot ce mânca şi bea avea gustul ei, că viaţa era ea, la orice oră şi pretutindeni, cum numai Domnul avea dreptul şi puterea de a fi, şi că bucuria supremă a sufletului său ar fi să moară împreună cu ea. Vorbi mai departe, fără a o privi, cu aceeaşi uşurinţă şi căldură cu care recita, până când i se păru că Sierva María adormise. Dar era trează, aţintindu-şi asupră-i ochii de căprioară speriată. Abia dacă se încumetă să întrebe:

— Şi acum?

— Acum nimic, spuse el. Mi-e de-ajuns că ştii.

Nu putu continua. Plângând în tăcere, îşi trecu braţul pe sub capul ei în chip de pernă, şi ea se ghemui lângă el. Rămaseră aşa, fără să doarmă, fără să vorbească, până când începură să cânte cocoşii, iar el a fost nevoit să se grăbească pentru a ajunge la timp la slujba de la ora cinci. Înainte de a pleca, Sierva María îi dărui splendidul şirag al lui Oddúa, lung de optsprezece degete de mărgele, de sidef şi de coral.

Groaza fusese înlocuită de zbuciumul sufletesc. Delaura n-avea astâmpăr, făcea totul cu gândul aiurea, plutea, până în ceasul fericit când fugea din spital s-o vadă pe Sierva María. Ajungea gâfâind în celulă, ud până la piele de ploile necontenite, iar ea îl aştepta cu atâta înfrigurare, că doar zâmbetul lui o readucea la viaţă. Într-o noapte a luat ea iniţiativa cu versurile învăţate pe de rost de cât le tot auzise.

— „Când stau şi mă gândesc unde am ajuns, şi pe ce căi tu mi-ai purtat orbirea”, recită. Şi întrebă ca o ştrengăriţă: Cum e mai departe?

— „Mă voi sfârşi, căci m-am predat nevolnic / Cui va fi ştiind în chinuri să mă piardă”, spuse el.

Ea repetă cu aceeaşi dragoste, şi continuară astfel până la sfârşitul cărţii, sărind versuri, schimbând şi răstălmăcind sonetele după bunul lor plac, jucându-se cu ele cum le poftea inima, stăpâni pe măiestria lor. Adormiră frânţi de oboseală. Gardiana intră cu gustarea la ora cinci, odată cu larma cocoşilor, şi amândoi se treziră speriaţi. Le îngheţă sângele în vene. Gardiana puse mâncarea pe masă, făcu o inspecţie de rutină cu felinarul, şi ieşi fără să-l vadă pe Cayetano în pat.

— Lucifer e mare şmecher, glumi el când îi veni inima la loc. M-a făcut şi pe mine invizibil.

Sierva María a fost nevoită să-şi pună în joc toată şiretenia pentru ca gardiana să nu mai intre în celulă toată ziua. Noaptea târziu, după o zi întreagă de zbenguială, simţeau că se iubeau dintotdeauna. Cayetano, mai în glumă, mai în serios, se încumetă să-i desfacă Siervei María şiretul corsajului. Ea îşi feri pieptul cu amândouă mâinile, cu o lucire de furie în ochi, şi un val de împurpurare îi încinse fruntea. Cayetano îi prinse mâinile cu degetul mare şi cel arătător, de parcă l-ar fi ars ca fierul roşu, şi i le dădu la o parte. Ea încercă să se împotrivească, şi el dovedi o forţă blândă, dar hotărâtă.

— Repetă după mine, îi spuse: „Şi iarăşi vin şi ţie mă predau”.

Ea ascultă.

— „Ştiu c-o să mor aici”, continuă el, pe când îi desfăcu corsajul cu degetele-i îngheţate. Ea repetă aproape fără grai, tremurând de frică:

— „Ca doar în mine să se învedereze, cum muşcă spada în cel ce se predă.”

Atunci el o sărută pe buze pentru prima oară. Trupul Siervei María se înfioră cu un geamăt, se iscă o briză gingaşă de mare şi se lăsă în voia sorţii. El îşi trecu

vârfurile degetelor peste pielea ei, aproape fără s-o atingă, şi trăi pentru întâia oară miracolul de a se simţi în alt trup. O voce lăuntrică îi dezvălui cât de departe fusese de diavol în nopţile-i de insomnie petrecute cu latina şi greaca, în clipele de extaz ale credinţei, în pustiurile neprihănirii, pe când ea convieţuia cu toate puterile dezlănţuite ale dragostei libere în colibele sclavilor. Se lăsă călăuzit de ea, bâjbâind în întuneric, dar se căi în ultima clipă şi se prăbuşi pradă unui cataclism moral. Rămase cu faţa în sus, cu ochii închişi. Sierva María se sperie de tăcerea şi liniştea lui de moarte şi-l atinse cu un deget:

— Ce-ai păţit? îl întrebă.

— Lasă-mă, şopti el. Fac o rugăciune.

În zilele următoare nu cunoscură clipe de linişte decât când erau împreună. Nu se săturară să vorbească de chinurile iubirii, se sfârşeau sărutându-se, recitau plângând cu lacrimi fierbinţi versuri de îndrăgostiţi, îşi cântau la ureche, se adânceau în abisuri de dorinţă până la limita forţelor: extenuaţi, dar feciorelnici. Fiindcă el hotărâse să-şi ţină jurământul până când avea să primească Sfântul Sacrament, iar ea îi împărtăşea hotărârea.

În clipele de răgaz ale patimii îşi dădură unul altuia dovezi nemăsurate. El îi spuse că ar fi în stare de orice de dragul ei. Sierva María îi ceru cu o cruzime copilărească să mănânce un gândac. El prinse unul, înainte ca ea să-l poată opri, şi-l mâncă viu. În alt moment de incitare smintită el o întrebă dacă şi-ar tăia părul de dragul lui, şi ea răspunse că da, însă îl avertiză, mai în glumă, mai în serios, că atunci ar trebui să se însoare cu ea pentru a-şi ţine jurământul făcut. El aduse în celulă un cuţit de bucătărie şi-i zise:

— Să vedem dacă este adevărat.

Ea se întoarse cu spatele pentru ca el să poată tăia din rădăcină. Îl îndemnă:

— Îndrăzneşte!

Nu îndrăzni. Câteva zile mai târziu, ea-l întrebă dacă s-ar lăsa să-i fie tăiat gâtul ca unui ied. El răspunse hotărât că da. Ea scoase cuţitul şi se pregăti să-l încerce. El sări îngrozit, scuturat de fiorii morţii.

— Tu nu, zise. Tu nu.

Ea, prăpădindu-se de râs, vru să afle de ce, iar el îi spuse adevărul:

— Pentru că tu te încumeţi de-a binelea.

În clipele de răgaz ale pasiunii începeau să se bucure şi de plictisul dragostei de zi cu zi. Ea făcea curăţenie şi ordine în celulă pentru când venea el, cu naturaleţea bărbatului care se întoarce acasă. Cayetano o învăţa să citească şi să scrie şi-o iniţia în tainele poeziei şi ale devoţiunii faţă de Sfântul Duh, în aşteptarea zilei fericite în care vor fi liberi şi căsătoriţi.

În zorii zilei de 27 aprilie, Sierva María era gata să adoarmă după ce Cayetano plecase din celulă, când intrară s-o caute fără s-o prevină pentru a începe exorcizarea. A fost ritualul unui condamnat la moarte. O duseră cu forţa până la jgheabul din curte, o spălară aruncând peste ea găleţi de apă, îi smulseră şiragurile de mărgele şi-i puseră cămaşa barbară a ereticilor. O călugăriţă care se ocupa de grădină îi tăie părul până la ceafă, din patru muşcături ale foarfecii de lăstărit, şi-l aruncă în focul aprins în curte. Călugăriţa frizeriţă îi tunse restul până la jumătate de deget de la rădăcină, cum obişnuiau să-l poarte clarisele pe sub văl, aruncând în foc smocurile, pe măsură ce le tăia. Sierva María văzu explozia aurie, auzi trosnetul lemnului virgin şi simţi mirosul înţepător de corn ars fără să i se mişte un muşchi de pe chipu-i împietrit. În cele din urmă, îi puseră o cămaşă de forţă, o acoperiră cu o pânză cernită şi doi sclavi o purtară până la capelă, pe o brancardă soldăţească.

Episcopul convocase Consiliul Ecleziastic, alcătuit din

prelaţi de vază care beneficiau de prebendă, şi aceştia aleseseră patru dintre ei pentru a-l asista la exorcizarea Siervei María. Printr-un suprem efort de voinţă, episcopul îşi învinse slăbiciunea pricinuită de boală. Ordonă ca ceremonia să nu aibă loc în catedrală, ca în alte ocazii memorabile, ci în capela mănăstirii Santa Clara, şi-şi asumă el însuşi înfăptuirea exorcizării.

Călugăriţele clarise, în frunte cu stareţa, se aşezară în corul capelei încă dinaintea rugăciunii de dimineaţă, şi o cântară acolo, acompaniate de orgă, tulburate de solemnitatea zilei ce începea. Intrară imediat prelaţii Consiliului Ecleziastic, capii a trei ordine şi superiorii Sfintei Inchiziţii. În afara acestora din urmă, nu participa şi nu avea să mai fie de faţă nicio persoană civilă.

Episcopul intră ultimul, în veşminte de mare ceremonie, purtat pe sus de patru sclavi, cu o aură de mâhnire adâncă. Se aşeză în faţa altarului principal, lângă catafalcul de marmură rezervat funeraliilor solemne, într-un jilţ turnant ce-i uşura mişcările. La ora şase fix, cei doi sclavi o aduseră pe Sierva María pe brancardă, în cămaşa de forţă şi acoperită cu pânza vineţie.

Căldura deveni insuportabilă în timpul slujbei cântate. Sunetele grave ale orgii bubuiau în lambriuri, lăsând anevoie loc vocilor searbede ale clariselor invizibile de după porţile corului. Cei doi sclavi pe jumătate despuiaţi care purtaseră brancarda cu Sierva María rămaseră de pază lângă ea. O descoperiră la sfârşitul slujbei şi o întinseră, ca pe o prinţesă moartă, pe catafalcul de marmură. Sclavii episcopului îl aduseră cu jilţul lângă ea, şi-i lăsară singuri în spaţiul vast din dreptul altarului principal.

Domneau o încordare invizibilă şi o tăcere absolută ce păreau preludiul unui miracol ceresc. Un acolit puse la îndemâna episcopului vasul cu apă sfinţită. El apucă sfeştocul ca pe o armă de luptă, se aplecă asupra Siervei

María şi o stropi pe tot trupul, murmurând o rugăciune. Deodată slobozi o implorare ce cutremură temeliile capelei:

— Oricine ai fi, strigă, la porunca lui Cristos, Domn şi Stăpân al tuturor celor văzute şi nevăzute, a tot ce fiinţează, ce a fost sau va să fie, ieşi din trupul acesta izbăvit prin botez şi întoarce-te în beznă!

Sierva María, înnebunită de groază, strigă şi ea. Episcopul ridică vocea pentru a o face să tacă, dar ea strigă şi mai tare. Episcopul răsuflă adânc şi deschise gura spre a continua imploraţia, însă aerul îi rămase în piept şi nu-l mai putu da afară. Se prăbuşi cu faţa în jos, sufocându-se ca un peşte pe uscat, şi ceremonia luă sfârşit într-o larmă asurzitoare.

În noaptea aceea, Cayetano o găsi pe Sierva María tremurând de febră în cămaşa de forţă. Cel mai mult îl indignă batjocorirea cu raderea capului:

— Dumnezeule mare, şopti cu o furie surdă, pe când îi desfăcea curelele. Cum e cu putinţă să îngădui o asemenea crimă? Îndată ce se simţi liberă, Sierva María îi sări de gât, şi rămaseră îmbrăţişaţi fără să-şi vorbească, în timp ce ea plângea. El o lăsă să se uşureze. Apoi îi ridică faţa şi-i spuse:

— Gata cu lacrimile. Şi reluă versurile lui Garcilaso: „Ajungă cele plânse pentru tine”.

Sierva María îi povesti îngrozitoarea experienţă din capelă. Îi vorbi de bubuitul corurilor ce păreau de război, de strigătele halucinante ale episcopului, de răsuflarea-i arzătoare, de frumoşii lui ochi verzi învăpăiaţi de mânie.

— Era însuşi diavolul, spuse.

Cayetano încercă s-o liniştească. O asigură că, în ciuda corpolenţei de titan, a vocii tunătoare şi a metodelor lui marţiale, episcopul era un om bun şi înţelept. Astfel încât groaza Siervei María era de înţeles, însă era în afara oricărei primejdii.

— Vreau să mor, spuse ea.

— Te simţi furioasă şi învinsă, aşa cum mă simt şi eu, fiindcă nu te pot ajuta, zise el. Dar Domnul o să ne răsplătească în ziua Învierii.

Îşi scoase şiragul lui Oddúa dăruit de Sierva María şi i-l puse ei în locul celor care-i fuseseră luate. Se întinseră în pat, unul lângă altul, şi-şi împărtăşiră durerile, pe când lumea pierea şi rămânea numai foşnetul carilor în lambriuri. Fierbinţeala scăzu. Cayetano vorbi în beznă:

— În Apocalipsă se vesteşte ziua în care nu va mai răsări niciodată soarele, spuse. Deie Domnul să fie astăzi.

Sierva María nu dormise decât un ceas de la plecarea lui Cayetano, când o deşteptă un alt zgomot. În faţa ei, însoţit de stareţă, stătea un preot bătrân, de statură impunătoare, cu pielea brună tăbăcită de salpetru, o coamă de păr răsculat, sprâncene zburlite, mâini butucănoase şi nişte ochi ce inspirau încredere. Înainte ca Sierva María să apuce să se trezească de-a binelea, preotul îi spuse în limba yoruba:

— Ţi-am adus şiragurile tale de mărgele.

Le scoase din buzunar, aşa cum i le dăduse, la cererea lui, călugăriţa administratoare a mănăstirii. Pe măsură ce i le punea Siervei María la gât, le enumera şi le descria în limbi africane: roşu şi alb, cel al iubirii şi sângelui lui Changó, roşu şi negru, cel al vieţii şi morţii lui Elegguá, albastru-celest şi străvezii ca apa, cele şapte mărgele ale lui Yemayá. Trecea cu uşurinţă şi plin de tact de la yoruba la congo, de la congo la mandinga, iar ea îl urma cu graţie şi volubilitate. Dacă la sfârşit a vorbit în spaniolă, a făcut-o numai din consideraţie pentru stareţă, căreia nu-i venea să creadă că Sierva María ar fi în stare de atâta blândeţe.

Era părintele Toma de Aquino de Narváez, fost procuror al Sfintei Inchiziţii din Sevilla şi paroh în mahalaua sclavilor, ales de episcop să-l înlocuiască, din pricina sănătăţii lui şubrede, în procesul de exorcizare.

Antecedentele lui de om aspru erau în afara oricărei îndoieli. Dusese la rug unsprezece eretici, evrei şi mahomedani, dar faima lui se întemeia mai cu seamă pe faptul că izbutise să smulgă nenumărate suflete din ghearele diavolilor celor mai vicleni din Andaluzia. Avea gusturi şi purtări alese, şi graiul dulce al celor din Canare. Se născuse aici, fiind copilul unui administrator al regelui care se căsătorise cu sclava lui, metisă, dar şi cu sânge spaniol, şi-şi făcuse noviciatul la seminarul local, odată dovedită ascendenţa stirpei sale de patru generaţii de albi. Rezultatele bune îi îngăduiseră să-şi dea doctoratul la Sevilla, unde trăi şi predică până la vârsta de cincizeci de ani. Întorcându-se pe meleagurile natale, solicită parohia cea mai umilă şi se simţi atras de religiile şi limbile africane, şi trăi ca un sclav printre sclavi. Nimeni nu părea mai potrivit să se înţeleagă cu Sierva María şi să-i înfrunte cu mai mult temei diavolii.

Sierva María îl recunoscu pe dată ca pe arhanghelul ei salvator, şi nu greşi. În prezenţa ei demontă argumentele proceselor-verbale şi-i demonstră stareţei că niciunul nu era hotărâtor. Îi explică cele patru reguli obişnuite pentru a se recunoaşte o fiinţă posedată de diavol şi o făcu să vadă cât de uşor îi era diavolului să se folosească de ele spre a se crede tocmai dimpotrivă. Se despărţi de Sierva María, ciupind-o drăgăstos de obraz:

— Dormi liniştită, îi spuse. Am avut eu a face cu duşmani şi mai înverşunaţi.

Stareţa era într-o dispoziţie atât de bună, încât îl pofti la faimoasa ciocolată aromată a clariselor, cu pişcoturi cu anason şi delicatesele de patiserie rezervate oaspeţilor aleşi. În timp ce erau serviţi în sufrageria particulară, el dădu instrucţiuni pentru paşii următori. Stareţa le ascultă bucuroasă.

— Nu mă interesează în niciun fel ca acestei nefericite să-i meargă bine sau prost, spuse. Tot ce-L rog eu pe

Domnul e să plece cât mai curând din mănăstire.

Părintele îi făgădui că îşi va da toată silinţa ca să fie vorba de câteva zile, ori, să dea Domnul, doar de câteva ceasuri. Luându-şi rămas-bun la vorbitor, amândoi mulţumiţi, nu le putea trece prin minte, nici lui, nici ei, că n-aveau să se mai vadă vreodată.

Aşa se întâmplă. Părintele Aquino, cum îl numeau enoriaşii, se duse pe jos până la biserica lui, fiindcă de multă vreme se ruga puţin şi compensa aceasta în faţa Domnului retrăindu-şi în fiecare zi martiriul nostalgiilor. Zăbovi în dreptul portalurilor, năucit de strigătele vânzătorilor de tot felul, aşteptând apusul soarelui ca să traverseze mlaştina portului. Cumpără prăjiturile cele mai ieftine şi un loz la loteria săracilor, cu speranţa incorigibilă de a câştiga pentru a-şi putea restaura lăcaşul gata să se năruie. Petrecu o jumătate de ceas stând de vorbă cu matroanele negrese, aşezate ca nişte idoli monumentali în faţa fleacurilor de artizanat expuse pe jos, pe rogojini de iută. Către cinci, trecu pe podul mobil din Getsemani, unde tocmai spânzuraseră leşul unui câine gras şi sinistru, spre a se da de ştire că murise de turbare. Văzduhul mirosea a trandafiri de început de mai, iar cerul era mai diafan ca oriunde pe lume.

Cartierul sclavilor, chiar la marginea mlaştinii, te făcea să te cutremuri de atâta mizerie. În cocioabele de lut cu acoperişul din frunze de palmier se trăia laolaltă cu uliii şi porcii, iar copiii beau apă din bălţile din drum. Era, cu toate acestea, cartierul cel mai vesel, plin de culori tari şi de voci radioase, mai cu seamă la asfinţit, când oamenii scoteau scaunele să se bucure de răcoare în mijlocul străzii. Parohul împărţi prăjiturile copiilor din jur şi păstră trei pentru masa lui de seară.

Biserica era un bordei cu pereţi de lut, acoperit cu frunze late de palmier şi cu o cruce de lemn în vârf. Avea bănci din scânduri groase, un singur altar cu un singur

sfânt şi un amvon de lemn unde parohul îşi ţinea predicile duminică de duminică, în limbi africane. Casa parohială era o prelungire a bisericii prin spatele altarului principal, în care preotul trăia în condiţii minime, într-o încăpere cu un pat de campanie şi un scaun rustic. În spate era o curticică plină de pietre, cu o boltă de viţă cu ciorchinii uscaţi şi un gard de tufe care o despărţea de mlaştină. Singura apă de băut era cea dintr-un puţ din zid, într-un colţ al curţii.

Un dascăl bătrân şi o fetiţă orfană de paisprezece ani, amândoi africani mandinga convertiţi, îi erau ajutoare în biserică şi în casă, dar nu mai avea nevoie de ei după rugăciunea de seară. Înainte de a închide uşa, parohul mâncă ultimele trei prăjituri şi bău un pahar cu apă, apoi se despărţi de vecinii aşezaţi în stradă cu formula-i obişnuită în spaniolă:

— Să vă dea Domnul tuturor o noapte bună şi sfântă.

La patru dimineaţa, dascălul care locuia la câţiva zeci de metri de biserică trase primele clopote pentru singura slujbă a zilei, înainte de cinci. Dat fiind că părintele întârzia, se duse să-l caute la el în cameră. Nu era acolo. Nu-l găsi nici în curte. Îl căută mai departe prin împrejurimi, pentru că uneori se ducea să stea de vorbă foarte devreme prin curţile vecine. Nu dădu de el. Le spuse puţinilor enoriaşi care se strânseră că nu se ţine slujba deoarece parohul nu era de găsit. La opt, când soarele era deja puternic, fata de serviciu se duse să scoată apă din puţ, şi acolo se afla părintele Aquino, plutind cu faţa în sus, cu pantalonii pe care şi-i punea ca să doarmă. A fost o moarte tristă, deplânsă îndelung, un mister ce nu se limpezi niciodată, şi pe care stareţa îl proclamă drept dovada categorică a duşmăniei diavolului faţă de mănăstirea ei.

Vestea nu ajunse până la celula Siervei María, care îl tot

aşteptă pe părintele Aquino cu o speranţă inocentă. N-a ştiut să-i explice lui Cayetano cine era, dar îi împărtăşi recunoştinţa ce i-o purta fiindcă îi dăduse înapoi şiragurile de mărgele şi-i făgăduise s-o salveze. Până atunci li se păruse amândurora că dragostea le era de-ajuns pentru a fi fericiţi. Sierva María a fost cea care şi-a dat seama, dezamăgită de părintele Aquino, că libertatea depindea numai de ei înşişi. În zorii unei zile, după ceasuri nesfârşite de sărutări, îl imploră pe Delaura să nu plece. El o luă în glumă şi vru să-şi ia rămas-bun cu încă o sărutare. Ea sări din pat şi-şi desfăcu braţele în uşă:

— Sau rămâi, sau plec şi eu.

Îi spusese odată lui Cayetano că i-ar fi plăcut să se refugieze cu el în San Basilio de Palenque, un sat de sclavi fugari, la douăsprezece leghe depărtare, unde avea să fie primită negreşit ca o regină. Lui Cayetano i se păru o idee providenţială, dar n-o legă în niciun fel de fugă. Avea mai curând încredere în procedurile legale. În faptul că marchizul îşi va recăpăta fata cu dovada de netăgăduit că nu era posedată şi că el va obţine iertarea episcopului şi permisiunea de a intra într-o comunitate civilă unde căsătoriile preoţilor sau călugăriţelor erau atât de frecvente, că nu mai scandalizau pe nimeni. Aşa încât atunci când Sierva María îl sili să cumpănească dacă să rămână sau să o ia cu el, Delaura încercă să-i abată gândul de la asta. Ea i se prinse de gât şi-l ameninţă că o să strige. Se crăpă de ziuă. Înspăimântat, Delaura izbuti să se elibereze cu un brânci, şi o rupse la fugă în clipa în care începea slujba de dimineaţă.

Reacţia Siervei María a fost cumplită. Pentru o nemulţumire măruntă o zgârie pe gardiană pe faţă, se închise punând drugul la uşă şi ameninţă că o să dea foc celulei, arzând înăuntru, dacă n-o lăsau să plece. Paznica, scoasă din minţi din pricina feţei însângerate, îi strigă:

— Îndrăzneşte, fiară a lui Belzebut.

Drept unic răspuns, Sierva María dădu foc saltelei cu candela Sfântului Sacrament. Intervenţia Martinei, cu felul ei liniştitor de a fi, împiedică tragedia. Oricum, gardiana ceru în raportul din ziua aceea ca fata să fie mutată într-o celulă mai bine păzită din pavilionul de claustrare.

Înfrigurarea Siervei María îl făcu pe Cayetano să se grăbească spre a găsi o cale neîntârziată în afara fugii. Încercă să-l vadă în două rânduri pe marchiz, şi în amândouă a fost împiedicat de dulăii pe care-i află slobozi şi de capul lor în casa fără stăpân. Adevărul era că marchizul n-avea să se mai întoarcă niciodată acolo. Răpus de spaimele-i nesfârşite, încercase să se refugieze sub aripa ocrotitoare a Dulcei Olivia, dar ea nu-l încurajă. O chemase în toate felurile de când începuse să-l apese singurătatea, şi nu primise decât răspunsuri zeflemitoare prin păsărele de hârtie. Îşi făcu apariţia pe neaşteptate, fără a mai fi chemată şi fără a se anunţa. Mătură şi făcu ordine în bucătărie, care nu mai era bună de nimic de atâta amar de vreme de când nu mai fusese folosită, şi oala bolborosea la foc vesel pe plită. Era îmbrăcată de sărbătoare, cu rochia cu volane de organdi, şi sulemenită cu vopsele şi balsamuri la modă, neavând nimic dintr-o nebună, în afară de pălăria cu boruri mari, cu peşti şi păsări de cârpă.

— Îţi mulţumesc că ai venit, îi spuse marchizul. Mă simţeam tare singur. Şi sfârşi lamentându-se: Am pierdut-o pe Sierva.

— E vina ta, spuse ea, fără să-l ia în seamă. Ai făcut totul să se piardă.

Cina era o tocăniţă creolă, cu trei feluri de carne şi tot ce era mai bun din grădina de zarzavat. Dulce Olivia îl servi cu maniere de stăpână a casei care se potriveau de minune cu îmbrăcămintea. Câinii neîmblânziţi o urmau peste tot gâfâind, i se încurcau printre picioare, iar ea le şoptea cuvinte de îndrăgostită. Se aşeză la masă în faţa

marchizului, cum ar fi putut sta pe vremea când erau tineri şi nu le era teamă de dragoste, şi cinară în linişte, fără să se privească, asudând din belşug şi mâncând supa cu indiferenţa unei perechi căsătorite de o groază de vreme. După primul fel, Dulce Olivia îşi luă răgazul să ofteze, şi deveni conştientă de anii pe care-i aveau:

— Aşa am fi fost, spuse.

Marchizul se molipsi de luciditatea-i brutală. O văzu grasă şi îmbătrânită, cu doi dinţi lipsă şi ochii stinşi. Aşa ar fi fost, poate, dacă el ar fi avut curajul să-şi contrarieze părintele.

— Pari cu desăvârşire întreagă la minte, îi spuse.

— Întotdeauna am fost aşa, răspunse ea. Tu ai fost cel care nu m-a văzut niciodată cum eram de fapt.

— Te-am desluşit din mulţime când toate eraţi tinere şi frumoase, şi era greu s-o distingi pe cea mai mândră, spuse el.

— M-am distins eu singură pentru tine, zise ea. Tu însă n-ai făcut-o. Ai fost mereu ca acum: un biet amărât.

— Mă insulţi în propria casă, spuse el.

Iminenţa certei o entuziasmă pe Dulce Olivia.

— E la fel de mult a mea ca şi a ta, spuse. Tot aşa precum a mea e şi fetiţa, chiar dacă a născut-o o căţea. Şi, fără să-i lase răgaz să răspundă, încheie: Şi cel mai groaznic e c-ai lăsat-o pe mâini rele.

— Pe mâinile Domnului, spuse el.

Dulce Olivia strigă mânioasă:

— Pe mâinile fiului episcopului, care a făcut din ea o târfă şi a lăsat-o grea.

— Dacă-ţi muşti limba, te otrăveşti! strigă marchizul, scandalizat.

— Sagunta le înfloreşte, dar nu minte, spuse Dulce Olivia. Şi nu încerca să mă umileşti, că numai eu îţi mai rămân să-ţi pudrez faţa când ai să mori.

Era veşnicul final. Începură să-i picure lacrimile în

farfurie, ca nişte stropi mari de supă. Câinii adormiseră, însă încordarea stârnită de ceartă îi trezi şi-şi înălţară capetele în alertă, mârâind înfundat. Marchizul simţi că se sufocă.

— Vezi bine, spuse furios. Aşa am fi fost.

Ea se ridică fără să termine de mâncat. Plecă de la masă, spălă farfuriile şi cratiţele cu o îndârjire sordidă, şi pe măsură ce le spăla, le spărgea în lighean. El o lăsă să plângă, până când se apucă să arunce cioburile ca o avalanşă de grindină la coşul de gunoi. Plecă fără să-şi ia rămas-bun. Marchizul n-a ştiut niciodată, şi nimeni n-a ştiut-o, care a fost clipa când Dulce Olivia încetase să mai fie ea însăşi, şi continua să fie doar o nălucă în nopţile casei.

Zvonul conform căruia Cayetano Delaura era fiul episcopului luase locul altuia, mai de demult, că erau amanţi încă din Salamanca. Versiunea Dulcei Olivia, adeverită şi răstălmăcită de Sagunta, susţinea, într-adevăr, că Sierva María era sechestrată la mănăstire pentru a potoli poftele satanice ale lui Cayetano Delaura, şi că zămislise un copil cu două capete. Orgiile ei, spunea Sagunta, molipsiseră întreaga comunitate a călugăriţelor clarise.

Marchizul nu şi-a mai revenit niciodată. Bâjbâind prin smârcurile memoriei, căută un refugiu împotriva groazei, şi nu află decât amintirea Bernardei, înnobilată de singurătate. Încercă s-o alunge cu gândul la tot ce detesta mai mult la ea, vânturile pestilenţiale, ieşirile necontrolate, monturile ca nişte pinteni de cocoş şi, cu cât voia s-o înjosească mai tare, cu atât i-o idealizau amintirile. Cotropit de nostalgie, îi trimise mesaje de încercare la fabrica de zahăr de la Mahates, unde bănuia că se află de când plecase, şi într-adevăr era acolo. Îi trimise vorbă să-şi uite ranchiuna şi să se întoarcă acasă, pentru ca amândoi să aibă cel puţin cu cine muri. Neprimind niciun răspuns,

se duse s-o caute.

A fost silit s-o ia pe firul apei până la izvoarele memoriei. Plantaţia care fusese cea mai mândră din tot viceregatul ajunsese praf şi pulbere. Era cu neputinţă să întrezăreşti drumul prin hăţiş. Din fabrică nu mai rămăseseră decât grămezi de moloz, maşinăriile roase de rugină şi oasele ultimilor doi boi, încă înjugate la roata morii. Bazinul plin de freamăt părea singurul loc însufleţit la umbra arborilor uriaşi. Înainte de a desluşi casa printre tufele calcinate de mărăcini de pe câmpurile de trestie, marchizul simţi parfumul săpunurilor Bernardei, care, până la urmă, ajunsese mirosul ei natural, şi-şi dădu seama cât de nerăbdător era s-o vadă. Se afla acolo, lângă balustrada galeriei, aşezată într-un balansoar şi mestecând cacao, cu privirea aţintită în zare. Avea o tunică de bumbac trandafiriu şi părul încă umed, căci se scăldase de curând în bazinul plin de freamăt.

Marchizul o salută înainte de a urca cele trei trepte de la intrarea principală:

— Bună ziua.

Bernarda îi răspunse fără să-l privească, de parcă salutul ar fi fost al nimănui. Marchizul urcă până la balustradă, şi de acolo îşi roti ochii, cuprinzând tot orizontul, privind neîncetat peste hăţişuri. Până unde izbutea să vadă nu erau decât păduri sălbatice şi arborii uriaşi de lângă bazin.

— Ce s-a întâmplat cu oamenii? întrebă.

Bernarda, la fel ca tatăl său odinioară, îi răspunse fără să-l privească:

— Au plecat cu toţii, spuse. Nu-i suflet de om o sută de leghe de jur-împrejur.

El intră să caute un scaun. Casa era în ruină, şi nişte tufe cu floricele vineţii se iveau printre cărămizile de pe jos. În sufragerie era masa veche, cu aceleaşi scaune roase de cari, orologiul oprit la o oră de cine ştie când, şi totul

plutea într-un aer saturat de un praf invizibil ce se simţea când respirai. Marchizul îşi luă un scaun, se aşeză lângă Bernarda, şi-i spuse în şoaptă:

— Am venit pentru dumneata.

Bernarda nu se tulbură, dar făcu din cap un semn afirmativ abia desluşit. El îi povesti în ce stare se afla: casa pustie, sclavii pitiţi pe după copaci cu cuţitele pregătite, nopţile interminabile.

— Asta nu-i viaţă, spuse.

— N-a fost niciodată, zise ea.

— Poate ar putea fi, spuse el.

— Nu mi-ai spune aşa ceva de-ai şti cu adevărat cât te urăsc, răspunse ea.

— Şi eu am crezut întotdeauna că te urăsc, spuse el, dar mi se întâmplă acum să nu mai fiu aşa sigur.

Bernarda îşi dezlegă atunci băierile inimii, pentru ca el să se vadă înlăuntru la lumina zilei. Îi povesti cum se petrecuse totul, cum tatăl ei o trimisese cu pretextul că-i aduce heringi şi murături, cum îl îmbrobodiseră cu vechiul truc al ghicitului în palmă, cum se înţeleseseră ca ea să-l violeze când el se făcea că nu pricepe, şi cum plănuiseră cu sânge rece manevra fără greş de a o concepe pe Sierva María ca să-l prindă în cursă pe viaţă. Singurul lucru pentru care el trebuia să-i mulţumească era că n-avusese inima să săvârşească şi ultimul act pus la cale cu tatăl ei, adică să-i toarne câteva picături de laudanum în supă, ca să nu fie nevoită să-l suporte.

— Mi-am pus cu mâna mea funia de gât, spuse. Dar nu regret. Era prea mult să sper că, pe deasupra, trebuia s-o mai şi iubesc pe nenorocita aia de fetiţă născută la şapte luni, sau pe dumneata, care ai fost cauza nefericirii mele.

Totuşi, ultima treaptă a degradării ei fusese pierderea lui Iuda Iscariotul. Căutându-l în alţi bărbaţi, s-a dedat desfrâului fără nicio oprelişte cu sclavii de pe plantaţie, ceea ce-i stârnea cea mai mare scârbă înainte de a se

încumeta s-o facă pentru prima oară. Îi alegea în grupuri şi-i poseda unul după altul în haturile dintre bananieri, până când mierea fermentată şi tabletele de cacao îi ofiliră farmecele, şi ajunse umflată şi slută, dar poftele trupului nu i se mai potoleau. Atunci începu să plătească. Mai întâi cu podoabe strălucitoare, de tinichea, pe cei mai tineri, după frumuseţe şi calibru, iar la sfârşit cu aur curat, pe cei pe care-i mai putea prinde. Descoperi destul de târziu că fugeau în masă la San Basilio de Palenque, pentru a se pune la adăpost de hămeseala ei nesăţioasă.

— Mi-am dat atunci seama c-aş fi fost în stare să-i omor cu cuţitul de tăiat trestie, zise, fără o lacrimă. Şi nu numai pe ei, ci şi pe dumneata şi pe fetiţă, şi pe negustorul de taică-miu, şi pe oricine îşi bătuse joc de viaţa mea. Dar nu mai era nimeni de omorât.

Rămaseră tăcuţi, privind asfinţitul peste tufele de mărăcini. Se auzi în zare un cârd de animale îndepărtate şi o voce de femeie nemângâiată le strigă pe nume, unul după altul, până se lăsă noaptea. Marchizul oftă:

— Văd bine că n-am de ce să-ţi mulţumesc pentru nimic.

Se sculă fără grabă, puse scaunul la locul lui, şi plecă pe unde venise, fără să-şi ia rămas-bun şi fără o lumină de speranţă.

Martina Laborde făcuse în ziua aceea o şedinţă de brodat ce dură toată dimineaţa, pentru a putea termina un lucru întârziat. Mâncă de prânz în celula Siervei María, iar apoi se duse la ea să-şi facă siesta. După-amiază, odată cu ultimele împunsături, îi vorbi cu o tristeţe ciudată:

— Dacă scapi vreodată din închisoarea asta, sau dacă scap eu mai întâi, aminteşte-ţi întotdeauna de mine, îi spuse. Va fi singura mea bucurie.

Sierva María nu înţelese până a doua zi, când gardiana o trezi, ţipând ca din gură de şarpe, fiindcă pe Martina n-o prinseră zorile în celula ei. Cercetaseră cu temeinicie

mănăstirea şi nu găsiră nicio urmă. Singura veste care s-a aflat despre ea a fost un bilet scris cu caligrafia-i înfloritã, descoperit de Sierva María sub pernă: „Voi face rugăciuni de trei ori pe zi ca să fiţi nespus de fericiţi”.

Era încă năucită de surpriză, când intră stareţa cu administratoarea şi alte călugăriţe, aducând o patrulă de ostaşi de gardă înarmaţi cu muschete. Întinse o mână furibundă ca s-o atingă pe Sierva María, şi-i strigă:

— Eşti complice şi ai să fii pedepsită.

Fetiţa îşi ridică mâna slobodă cu o hotărâre ce o făcu pe stareţă să încremenească.

— I-am văzut plecând, spuse.

Stareţa rămase uluită.

— Nu era singură?

— Erau şase, spuse Sierva María.

Nu părea cu putinţă, şi mai ales să fi plecat de pe terasă, a cărei singură cale de scăpare era curtea fortificată.

— Aveau aripi de liliac, zise Sierva María, fâlfâindu-şi braţele. Şi le-au desfăcut pe terasă, şi au purtat-o pe sus, zburând, zburând, până peste mare.

Căpitanul patrulei îşi făcu speriat cruce şi căzu în genunchi:

— Sfântă Maică Preacurată, spuse.

— Fără păcat zămislită, rostiră în cor.

A fost o evadare perfectă, pe care Martina o pusese la cale în cele mai mici amănunte, ţinând totul într-un secret absolut, de când descoperise că Delaura îşi petrecea nopţile la mănăstire. Singurul lucru pe care nu-l prevăzuse, sau de care nu-i păsă, a fost că trebuia să închidă pe dinăuntru intrarea canalului, spre a evita orice bănuială. Cei care cercetară fuga îl găsiră deschis, îl explorară, descoperiră adevărul, şi-l închiseră imediat cu bolovani la amândouă capetele. Sierva María a fost mutată cu forţa într-o celulă cu lacăt din pavilionul celor îngropate de vii. În noaptea aceea, sub razele unei luni splendide,

Cayetano îşi zdrobi mâinile încercând să înlăture pietrele care închideau tunelul.

Mânat de o forţă dementă, fugi să-l caute pe marchiz, împinse poarta cea mare fără să bată şi intră în casa pustie, a cărei lumină de dinăuntru era cea din stradă, pentru că zidurile văruite păreau străvezii în strălucirea lunii. Curăţenia, orânduiala mobilelor, răzoarele de flori, totul era fără cusur în casa părăsită. Scârţâitul balamalelor stârnise dulăii, însă Dulce Olivia îi făcu să tacă brusc cu o poruncă marţială. Cayetano o văzu printre umbrele verzi din grădină, frumoasă şi fosforescentă, cu tunica de marchiză şi părul împodobit cu camelii proaspete răspândind miresme frenetice, şi îşi ridică mâna făcând cu degetul mare şi cel arătător semnul crucii.

— Pentru numele Domnului: cine eşti? întrebă.

— Un suflet rătăcitor, răspunse ea. Şi dumneata?

— Sunt Cayetano Delaura, spuse el, şi vin să-l rog în genunchi pe domnul marchiz să mă asculte o clipă.

Ochii Dulcei Olivia scânteiară de furie:

— Domnul marchiz n-are ce să asculte de la un codoş, spuse.

— Şi cine sunteţi dumneavoastră ca s-aveţi dreptul să spuneţi aşa ceva?

— Sunt stăpâna acestei case, zise.

— Pentru numele lui Dumnezeu, spuse Delaura. Anunţaţi-l pe marchiz că am venit să-i vorbesc despre fata lui. Şi spuse de-a dreptul, cu mâna pe piept: Mă prăpădesc de dragul ei.

— Încă un cuvânt şi dau drumul câinilor, spuse Dulce Olivia indignată, şi-i arătă poarta: Afară de aici.

Puterea autorităţii ei era atât de mare, încât Cayetano ieşi din casă, mergând cu spatele ca să n-o scape din ochi.

Marţi, când Abrenuncio intră în camera-i mică de la spital, îl găsi pe Delaura distrus de îngrozitoarele nopţi de veghe. Îi povesti totul, de la motivele reale ale pedepsirii

lui până la nopţile de dragoste din celulă. Abrenuncio rămase uluit:

— Mi-aş fi imaginat orice despre dumneavoastră, numai aceste excese demenţiale, nu.

— N-aţi trecut niciodată prin asta?

— Niciodată, fiule, spuse Abrenuncio. Sexul este un talent, iar eu nu-l am.

Încercă să-l facă să-şi schimbe gândul. Îi spuse că dragostea era un sentiment împotriva naturii, condamnând doi necunoscuţi la o dependenţă meschină şi nesănătoasă, cu atât mai efemeră, cu cât e mai intensă. Dar Cayetano nu-l auzi. Obsesia lui era să fugă cât mai departe cu putinţă de tirania lumii creştine.

— Numai marchizul ne poate ajuta, fiindu-i părinte, spuse. Am vrut să-l implor în genunchi, însă nu l-am găsit acasă.

— N-o să-l mai găsiţi niciodată, zise Abrenuncio. I-au ajuns la urechi zvonuri că aţi încercat să abuzaţi de copilă. Şi acum văd că, din punctul de vedere al unui creştin, nu-i lipseşte temeiul. Îl privi drept în ochi: Nu vă temeţi că vă veţi afla pierzania?

— Cred că mi-am şi aflat-o, dar nu prin Sfântul Duh, spuse Delaura netulburat. Am crezut întotdeauna că ia seama mai mult la iubire decât de la credinţă.

Abrenuncio nu-şi putu ascunde admiraţia pe care i-o trezea bărbatul acela de curând eliberat de servituţile raţiunii. Dar nu-i făcu promisiuni mincinoase, cu atât mai mult cu cât la mijloc era Sfânta Inchiziţie:

— Dumneavoastră aveţi o religie a morţii care vă insuflă curajul şi fericirea de a o înfrunta, îi spuse. Eu nu: cred că esenţialul este să fii în viaţă.

Cayetano fugi la mănăstire. Intră în plină zi pe poarta de serviciu şi străbătu grădina fără nicio precauţie, încredinţat că e invizibil graţie puterii rugăciunii. Urcă la catul al doilea, traversă un coridor solitar cu tavanul foarte

scund care lega cele două aripi ale mănăstirii şi intră în lumea tăcută şi amorţită a celor îngropate de vii. Fără s-o ştie, trecuse prin faţa noii celule unde Sierva María plângea după el. Era gata să ajungă la pavilionul închisorii, când îl opri un strigăt în spatele lui:

— Stai!

Se întoarse şi văzu o călugăriţă cu chipul acoperit de văl şi un crucifix ridicat împotriva lui. Făcu un pas înainte, dar călugăriţa îl opri cu semnul lui Cristos.

— Vade retro! îi strigă.

În spatele lui auzi altă voce:

— Vade retro! Iar apoi încă una, şi încă una:

— Vade retro!

Se întoarse de mai multe ori, privind de jur-împrejur, şi-şi dădu seama că se afla în centrul unui cerc de călugăriţe fanatice cu chipurile acoperite, care-l hăituiau strigând, cu crucifixe în mâini:

— Vade retro, Satana!

Cayetano ajunse la capătul puterilor. A fost pus la dispoziţia Sfintei Inchiziţii şi condamnat într-un proces ţinut în piaţa publică, ce aruncă asupră-i bănuieli de erezie şi provocă tulburări în popor şi controverse în sânul Bisericii. Printr-o clemenţă specială, îşi ispăşi osânda ca infirmier la spitalul Amor de Dios, unde trăi mulţi ani împreună cu bolnavii, mâncând şi dormind cu ei, direct pe podea, şi spălându-se în ligheanele lor chiar şi cu apa folosită de aceştia, dar nu izbuti să-şi vadă împlinită dorinţa înfrigurată şi mărturisită de a se molipsi de lepră.

Sierva María îl aşteptase în zadar. După trei zile încetă să mai mănânce, într-o izbucnire de revoltă care agravă semnele c-ar fi fost posedată. Tulburat de căderea lui Cayetano, de moartea misterioasă a părintelui Aquino, de ecoul public al unei nenorociri ce scăpă de sub controlul înţelepciunii şi puterii lui, episcopul îşi luă din nou asupră-i sarcina exorcizării, cu o energie de neconceput în starea şi

la vârsta lui. Sierva María, de data aceasta cu ţeasta rasă cu briciul şi în cămaşă de forţă, îl înfruntă cu o ferocitate diabolică, vorbind în diferite limbi sau cu ţipete de păsări infernale. A doua zi se auzi un răget asurzitor de vite înfuriate, pământul se cutremură, şi n-a mai fost cu putinţă să se creadă că Sierva María nu se afla la cheremul tuturor demonilor din iad. După ce o aduseră înapoi în celulă, îi făcură o spălătură cu apă sfinţită, după metoda franceză, pentru a-i scoate pe cei care ar fi putut rămâne în măruntaiele ei.

Prigoana ţinu încă trei zile. Deşi nu mai mâncase de o săptămână, Sierva María izbuti să-şi elibereze un picior şi-i dădu episcopului o lovitură cu călcâiul în josul pântecelui, doborându-l la pământ. Numai atunci îşi dădură seama că putuse să-şi desprindă piciorul fiindcă trupul îi era atât de slab, încât curelele nu-l mai ţineau. Zarva stârnită impunea întreruperea exorcizării, şi astfel hotărî Consiliul Ecleziastic, însă episcopul se împotrivi.

Sierva María nu înţelese niciodată ce se întâmplase cu Cayetano Delaura, de ce nu se mai întorsese cu coşul plin de bunătăţi din târg şi cu pasiunea-i din nopţile acelea fără saţ. Pe 29 mai, fără puterea de a mai rezista, visă iar fereastra deschisă spre un câmp acoperit de ninsoare, unde Cayetano Delaura nu se afla şi n-avea să se afle în veci. Ţinea în poală un ciorchine de struguri aurii ce creşteau imediat la loc de cum îi mânca. Dar de data asta nu lua boabele una câte una, ci din două în două, ţinându-şi aproape răsuflarea, căci tânjea cu înfrigurare să ajungă la ultima. Gardiana care intră s-o pregătească pentru cea de a şasea exorcizare o găsi moartă de dragoste în pat, cu ochii strălucitori şi pielea de prunc nou-născut. Şuviţele părului i se iveau în bucle pe capul ras, şi se vedeau crescând.